

Statistisch Jaarboek
2007

Voorwoord

Het Statistisch Jaarboek 2007 biedt in handzaam formaat de belangrijkste cijfers over de Nederlandse samenleving. Per thema worden de cijfers voorafgegaan door een korte beschrijving van de ontwikkelingen op het desbetreffende terrein. Dezelfde thematische indeling is ook terug te vinden op de website (www.cbs.nl). De thema-indeling is begin dit jaar aangepast en prominent op de homepage geplaatst. Dit om alle beschikbare informatie over de thema's duidelijker, toegankelijker en in een meer samenhangend geheel te presenteren.

Het Statistisch Jaarboek verschijnt ook in elektronische vorm. Alle tabellen uit deze publicatie zijn terug te vinden op www.cbs.nl/statistischjaarboek.

De cijfers in het Statistisch Jaarboek vormen slechts een beperkte selectie uit de schat aan gegevens waarover het CBS beschikt. In het eerste hoofdstuk "wegwijzer" is aangegeven op welke wijze gebruikers toegang kunnen krijgen tot de cijfers van het CBS. Vrijwel alle statistische uitkomsten van het CBS zijn terug te vinden in StatLine. Dit is een omvangrijke databank met de meest actuele cijfers. Deze databank is gratis toegankelijk via www.cbs.nl/statline. Ook de opzet van deze databank is weer sterk vergelijkbaar met de thema-indeling in dit boek.

Verder kan bij de CBS-Infoservice telefonisch statistische informatie worden opgevraagd. Tevens verschaft de Infoservice informatie over het publicatiepakket van het CBS en treedt zij op als helpdesk voor vragen over het gebruik van StatLine. De Infoservice is op werkdagen van 9.00-17.00 uur bereikbaar op nummer 0900 0227 (50 cent per minuut) en met ingang van 1 juli 2007 op nummer 088 570 70 70 (normaal tarief). Vragen kunt u ook stellen via de CBS-website door gebruik te maken van het elektronisch webformulier (www.cbs.nl/infoservice).

Directeur-generaal van de Statistiek,
Drs. G. van der Veen

Voorburg/Heerlen, juni 2007

Colofon

Uitgever

Centraal Bureau voor de Statistiek
Prinses Beatrixlaan 428
2273 XZ Voorburg

Ontwerp omslag

WAT ontwerpers (Utrecht)

Druk

OBT bv, Den Haag

Inlichtingen

Tel. 0900 0227 (€ 0,50 per minuut) tot 1 juli 2007
088 570 70 70 (normaal tarief) m.i.v. 1 juli 2007
Fax (045) 570 62 68
Via contactformulier: www.cbs.nl/infoservice

Bestellingen

Het Statistisch Jaarboek is verkrijgbaar via de reguliere
boekhandel en Sdu Klantenservice

Sdu Klantenservice
Postbus 20014
2500 EA Den Haag
Tel. (070) 378 98 80
Fax (070) 378 97 83
E-mail sdu@sdu.nl

Internet

www.cbs.nl
www.cbs.nl/statistischjaarboek

© Centraal Bureau voor de Statistiek,
Voorburg / Heerlen, 2007
Vereenvoudiging is toegestaan, mits het CBS als bron wordt vermeld

ISSN: 0924-2686
ISBN: 978-90-357-1586-8

Centraal Bureau voor de Statistiek

Verklaring van tekens

.	= gegevens ontbreken
*	= voorlopig cijfer
x	= geheim
–	= nihil
0 (0,0)	= het getal is kleiner dan de helft van de gekozen eenheid
niets (blank)	= een cijfer kan op logische gronden niet voorkomen
<	= minder dan, resp. kleiner dan
>	= meer dan, resp. groter dan
2006–2007	= 2006 tot en met 2007
2006/2007	= het gemiddelde over de jaren 2006 en 2007
2006/'07	= oogstjaar, boekjaar, schooljaar, enz. beginnend in 2006 en eindigend in 2007

Als het totaal niet overeenstemt met de som van de getallen, is dat het gevolg van afrondingen.

Inhoud

Voorwoord	3
Colofon	5
Verklaring van tekens	6
Wegwijzer	9
1. Arbeid en sociale zekerheid	11
2. Bedrijven	29
3. Bevolking	37
4. Bouwen en wonen	57
5. Financiële en zakelijke diensten	67
6. Gezondheid en welzijn	77
7. Handel en horeca	87
8. Industrie en energie	93
9. Inkomen en bestedingen	103
10. Internationale handel	109
11. Landbouw	115
12. Macro-economie	125
13. Natuur en milieu	139
14. Onderwijs	155
15. Overheid	167
16. Prijzen	173
17. Veiligheid en recht	179
18. Verkeer en vervoer	195
19. Vrije tijd en cultuur	201
Trefwoordenregister	211

Wegwijzer

Het CBS presenteert zijn cijfers volgens een thema-indeling. Deze is leidend, zowel op de website www.cbs.nl als in de statistische database StatLine. Op de website is alle beschikbare informatie naar deze thema's geordend. Ieder thema heeft een eigen themapagina met de nieuwste berichten, de belangrijkste cijfers, artikelen en andere publicaties, en methodologische informatie.

In StatLine zijn alle tabellen ondergebracht in de themaboorn, een verkennerachtige structuur die dezelfde thema-indeling volgt. Ook de hoofdstukken in het Statistisch Jaarboek zijn op deze wijze geordend. De tabellen in dit boek zijn de krenten uit de pap van wat er in StatLine en op de themapagina's te vinden is. Wilt u meer weten dan in dit jaarboek staat, dan loont het de moeite het betreffende thema in StatLine of op de website te raadplegen.

De thema-indeling heeft begin 2007 een wijziging ondergaan en ziet er nu als volgt uit:

- Arbeid en sociale zekerheid
- Bedrijven
- Bevolking
- Bouwen en wonen
- Financiële en zakelijke diensten
- Gezondheid en welzijn
- Handel en horeca
- Industrie en energie
- Inkomen en bestedingen
- Internationale handel
- Landbouw
- Macro-economie
- Natuur en milieu
- Onderwijs
- Overheid (en politiek)
- Prijzen
- Veiligheid en recht
- Verkeer en vervoer
- Vrije tijd en cultuur

Bovendien kent het CBS een aantal zogeheten dossiers, die thema-overstijgend zijn. Het gaat om:

- Allochtonen
- Conjunctuur
- Europese Unie
- Historische reeksen
- Nederland regionaal
- Ondernemingsklimaat
- Vergrijzing
- Volkstellingen
- Vrouwen en mannen

Ook deze dossiers zijn op de website terug te vinden. Hier-
van zijn Historische reeksen, Nederland Regionaal en Volks-
tellingen als afzonderlijke ingangen in StatLine te vinden.

Het Statistisch Jaarboek bevat geen internationale cijfers.
Gegevens over Nederland in Europees verband zijn te vin-
den bij het Europees statistisch bureau Eurostat, dat een
eigen statistische database genaamd Cronos onderhoudt,
en bij de Europese Datashop (ESDS).

Met vragen en opmerkingen kunt u zich wenden tot de Info-
service van het CBS.

1. Arbeid en sociale zekerheid

Arbeidsmarkt hersteld

De arbeidsmarkt is in 2006 goed hersteld. In samenhang met de forse economische groei nam de werkzame beroepsbevolking toe tot 7,1 miljoen mensen, het hoogste aantal in de afgelopen twintig jaar. Het aantal vacatures liep verder op, terwijl het aantal werklozen voor het eerst sinds 2001 daalde. Ook werden minder WW- en bijstandsuitkeringen verstrekt.

Meer werkenden, minder werklozen

De werkzame beroepsbevolking is in 2006 voor het eerst sinds 2002 toegenomen. Er waren ruim 150 duizend werkenden meer dan in 2005. Ook steeg de bruto-arbeidsparticipatie, het percentage 15–64-jarigen dat actief is op de arbeidsmarkt. Vooral vrouwen begaven zich vaker op de arbeidsmarkt. Hierdoor bleef de daling van de werkloze beroepsbevolking in 2006 beperkt tot 70 duizend. Gemiddeld waren er 413 duizend werklozen. Het aantal openstaande vacatures steeg met 45 duizend tot 195 duizend. Het aantal vacatures is gestaag opgelopen sinds eind 2003.

Over gehele linie minder uitkeringen

Het aantal verstrekte bijstandsuitkeringen nam in de loop van 2006 af met ruim 25 duizend tot 329 duizend. Dit is het laagste aantal in 25 jaar. Ook het aantal WW-uitkeringen daalde met 57 duizend fors. Het is het tweede achtereenvolgende jaar waarin het aantal WW- en bijstandsuitkeringen daalt. Ook het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen nam verder af. De daling van het aantal arbeidsongeschiktheidsuitkeringen begon in 2003.

Cao-loonstijging in 2006 fors hoger

De cao-lonen namen in 2006 toe met gemiddeld 2,0 procent. De cao-loonstijging is hiermee na jaren van afzwakking weer opgelopen. Anders dan in 2005 lag de cao-loonstijging boven de inflatie. De stijging van de contractuele loonkosten is wel verder afgevlakt. Gemiddeld bedroeg deze stijging nog maar 1,0 procent. Dat de contractuele loonkosten minder snel stegen dan de cao-lonen kwam vooral door lagere werkgeverspremies voor arbeidsongeschiktheid en (pre)pensioen.

Arbeid en sociale zekerheid

1.1 Werkgelegenheid (1 000 personen)

	2000	2003	2004	2005
Werkzame personen totaal	8 115	8 283	8 206	8 208
Werknemers	6 988	7 167	7 071	7 050
Zelfstandigen	1 127	1 116	1 135	1 158
Mannen	4 572	4 557	4 495	4 480
Vrouwen	3 544	3 726	3 711	3 729
Landbouw en visserij	280	278	268	262
Industrie en bouwnijverheid	1 575	1 498	1 450	1 427
Commerciële dienstverlening	3 811	3 817	3 774	3 791
Niet-commerciële dienstverlening	2 450	2 689	2 713	2 729

1.2 Banen van werknemers (x 1 000)

	2000	2003	2004	2005
Totaal	7 410	7 560	7 461	7 441
Landbouw en visserij	130	133	131	126
Industrie en bouwnijverheid	1 475	1 395	1 339	1 305
delfstoffenwinning	9	9	10	9
industrie	1 011	950	916	896
energie- en waterleidingbedr.	33	32	31	31
bouwnijverheid	422	404	382	369
Commerciële dienstverlening	3 622	3 589	3 527	3 532
handel	1 245	1 262	1 235	1 225
horeca	269	275	267	262
vervoer en communicatie	469	471	460	452
financiële instellingen	287	280	277	275
zakelijke dienstverlening	1 352	1 301	1 288	1 318
Niet-commerciële dienstverlening	2 183	2 443	2 463	2 479
openbaar bestuur	510	550	537	527
gesubsidieerd onderwijs	404	443	441	445
gezondheids- en welzijnszorg	955	1 119	1 156	1 178
cultuur, overige dienstverlening	315	331	329	329
Mannen	4 237	4 209	4 136	4 105
Vrouwen	3 173	3 352	3 325	3 336
Volttijd	4 151	4 022	3 866	3 841
Deeltijd	3 258	3 538	3 595	3 600
Vast dienstverband	6 726	6 914	6 765	6 726
Flexibel dienstverband	684	646	696	715

Arbeid en sociale zekerheid

1.3 Banen van werknemers naar geslacht, 2005 (x 1 000)

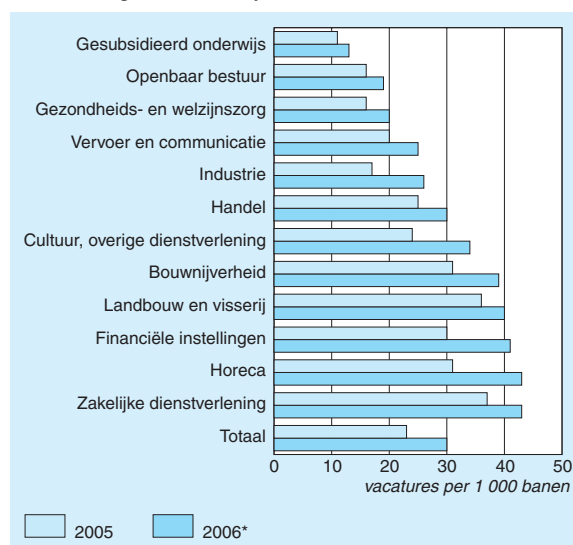
	Totaal	Mannen	Vrouwen
Totaal	7 441	4 105	3 336
Landbouw en visserij	126	87	39
Industrie en bouwnijverheid	1 305	1 059	245
delfstoffenwinning	9	8	1
industrie	896	692	203
energie- en waterleidingbedr.	31	25	6
bouwnijverheid	369	334	35
Commerciële dienstverlening	3 532	2 056	1 477
handel	1 225	671	554
horeca	262	123	139
vervoer en communicatie	452	330	122
financiële instellingen	275	154	121
zakelijke dienstverlening	1 318	778	541
Niet-commerciële dienstverlening	2 479	905	1 575
openbaar bestuur	527	337	191
gesubsidieerd onderwijs	445	190	255
gezondheids- en welzijnszorg	1 178	212	966
cultuur, overige dienstverlening	329	166	163

1.4 Vacatures (x 1 000)

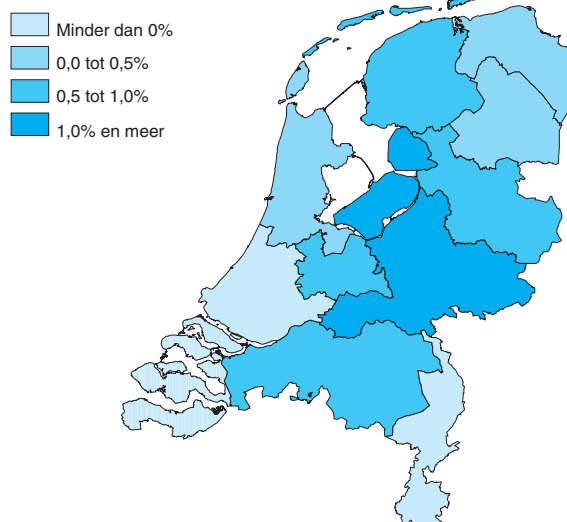
	1998	2000	2005	2006
Openstaande vacatures				
Totaal	134,9	202,8	149,8	194,6
Landbouw en visserij	2,0	3,4	4,0	4,0
Industrie en bouwnijverheid	28,2	47,5	22,7	33,5
industrie	18,7	28,2	12,5	17,8
bouwnijverheid	8,8	18,6	9,7	14,8
Commerciële dienstverlening	73,8	109,7	88,7	114,0
handel	23,5	34,6	25,0	33,2
horeca	6,1	8,5	10,1	11,7
vervoer en communicatie	8,3	12,3	7,6	10,6
financiële instellingen	4,8	7,3	7,1	9,7
zakelijke dienstverlening	31,1	46,8	38,9	48,8
Niet-commerciële dienstverlening	30,8	42,3	34,5	43,1
openbaar bestuur	7,6	9,4	6,7	8,0
gesubsidieerd onderwijs	4,0	5,8	4,8	5,7
gezondheids- en welzijnszorg	12,9	19,1	15,8	20,9
cultuur, overige dienstverlening	6,3	7,9	7,2	8,4
Bedrijfs grootte				
1 tot 10 werknemers	34,4	49,8	53,6	62,4
10 tot 100 werknemers	42,6	65,5	42,7	58,1
100 en meer werknemers	58,0	87,4	53,6	74,1
Ontstane en vervulde vacatures				
Ontstane vacatures	855	1 018	869	1 045
Vervulde vacatures	834	997	832	994

Arbeid en sociale zekerheid

1.5 Vacaturegraad naar bedrijfstak, 31 december

1.6 Banen van werknemers per provincie, 31 december 2005 (jaarmutatatie)

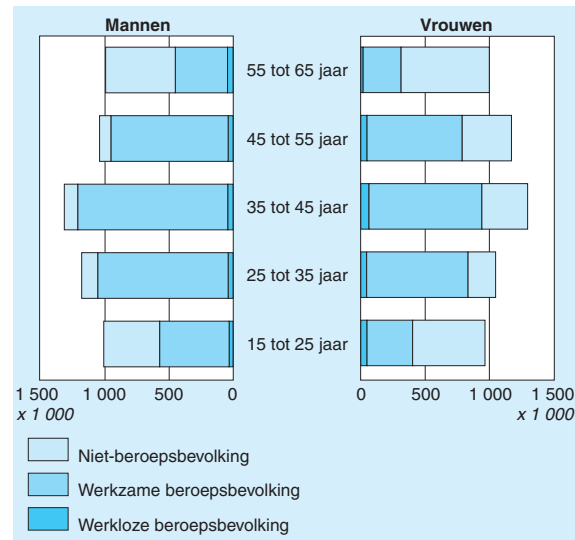

Arbeid en sociale zekerheid

1.7 Beroepsbevolking van 15–64 jaar (*x 1 000*)

	1995	2000	2005	2006
Beroepsbevolking	6 596	7 187	7 401	7 486
mannen	4 067	4 275	4 219	4 231
vrouwen	2 529	2 912	3 182	3 256
15 tot 25 jaar	894	884	854	849
25 tot 35 jaar	2 097	2 069	1 819	1 778
35 tot 45 jaar	1 801	2 023	2 127	2 143
45 tot 55 jaar	1 416	1 661	1 780	1 835
55 tot 65 jaar	389	551	821	882
Werkzame beroepsbevolking	6 063	6 917	6 918	7 074
mannen	3 814	4 162	3 981	4 040
vrouwen	2 249	2 755	2 937	3 034
15 tot 25 jaar	776	825	742	758
25 tot 35 jaar	1 925	2 000	1 713	1 695
35 tot 45 jaar	1 659	1 952	2 000	2 039
45 tot 55 jaar	1 330	1 605	1 689	1 749
55 tot 65 jaar	373	534	773	834
Werkloze beroepsbevolking	533	270	483	413
mannen	253	114	238	191
vrouwen	281	157	245	222
15 tot 25 jaar	118	59	112	91
25 tot 35 jaar	171	69	106	83
35 tot 45 jaar	142	70	126	105
45 tot 55 jaar	86	55	91	86
55 tot 65 jaar	16	16	48	49

1.8 Arbeidspositie van de bevolking naar geslacht en leeftijd, 2006

Arbeid en sociale zekerheid

1.9 Bruto-arbeidsparticipatie, 15–64 jaar (beroepsbevolking in % van de bevolking)

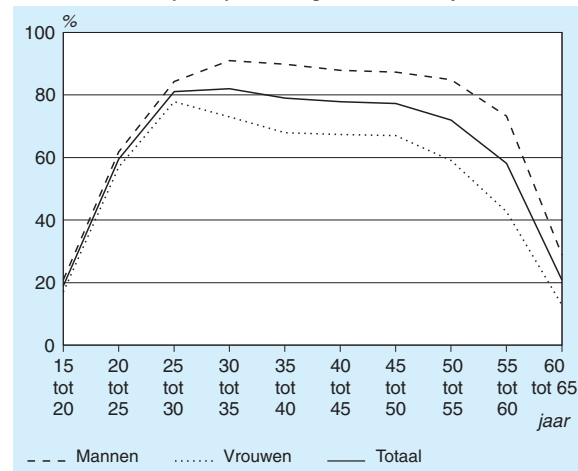
	1995	2000	2005	2006
Totaal	62,8	67,0	67,6	68,3
Mannen	76,3	78,7	76,5	76,6
Vrouwen	48,9	55,0	58,7	59,8
15 tot 25 jaar	44,5	47,2	44,1	43,5
25 tot 35 jaar	80,4	84,5	85,1	85,6
35 tot 45 jaar	76,3	79,9	81,6	82,4
45 tot 55 jaar	68,4	72,6	77,0	78,4
55 tot 65 jaar	26,9	34,7	42,1	44,2
Autochtonen	63,8	68,5	69,1	70,0
Westerse allochtonen	62,0	66,0	67,6	68,6
Niet-westerse allochtonen	50,8	53,6	56,2	55,3
Turken	43,5	48,8	51,9	51,7
Marokkanen	42,6	39,3	49,9	46,8
Surinamers	60,8	69,1	67,3	68,0
Antillianen/Arubanen	57,1	60,0	67,5	66,7
overig niet-westers	48,6	52,2	52,5	51,2

1.10 Netto-arbeidsparticipatie, 15–64 jaar (werkzame beroepsbevolking in % van de bevolking)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	57,8	64,5	63,2	64,5
Mannen	71,6	76,6	72,1	73,1
Vrouwen	43,5	52,0	54,1	55,8
15 tot 25 jaar	38,6	44,0	38,3	38,9
25 tot 35 jaar	73,9	81,6	80,1	81,6
35 tot 45 jaar	70,3	77,2	76,7	78,4
45 tot 55 jaar	64,3	70,2	73,1	74,8
55 tot 65 jaar	25,7	33,6	39,7	41,7
Autochtonen	59,6	66,5	65,6	66,9
Westerse allochtonen	55,2	62,6	61,5	63,9
Niet-westerse allochtonen	37,4	47,7	46,9	46,7
Turken	29,9	44,3	44,4	43,9
Marokkanen	29,0	34,2	40,0	38,7
Surinamers	49,3	62,9	59,2	59,7
Antillianen/Arubanen	43,8	54,7	55,6	55,6
overig niet-westers	33,3	44,9	42,5	42,2

Arbeid en sociale zekerheid

1.11 Netto-arbeidsparticipatie naar geslacht en leeftijd, 2006

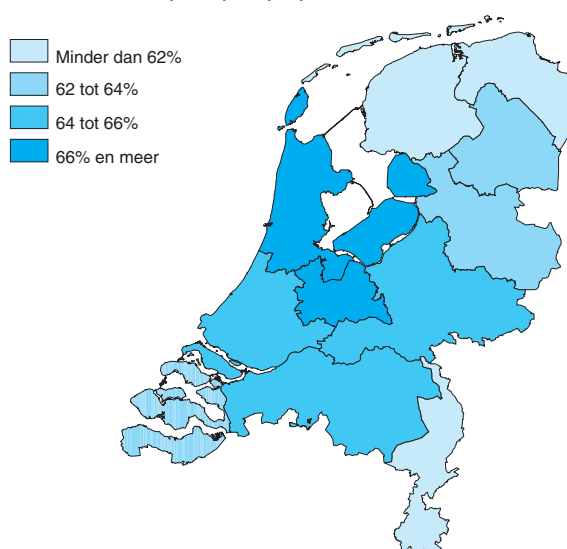

1.12 Werkloosheid (werkloze beroepsbevolking in % van de beroepsbevolking)

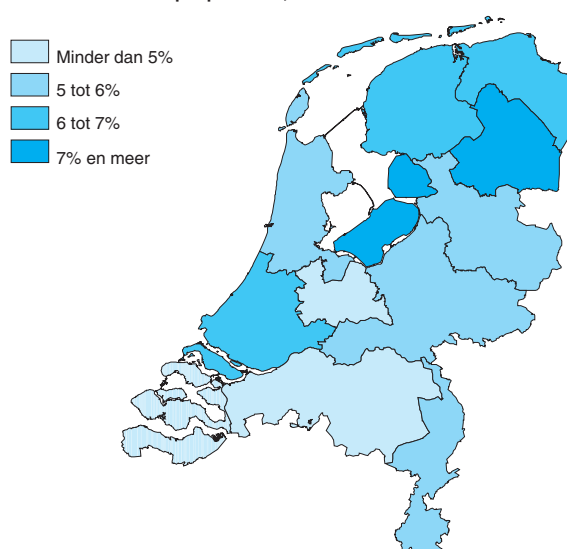
	1995	2000	2005	2006
Totaal	8,1	3,8	6,5	5,5
Mannen	6,2	2,7	5,6	4,5
Vrouwen	11,1	5,4	7,7	6,8
15 tot 25 jaar	13,2	6,7	13,1	10,7
25 tot 35 jaar	8,2	3,3	5,8	4,7
35 tot 45 jaar	7,9	3,5	5,9	4,9
45 tot 55 jaar	6,1	3,3	5,1	4,7
55 tot 65 jaar	4,2	3,0	5,8	5,5
Autochtonen	6,7	3,0	5,2	4,3
Westerse allochtonen	11,0	5,1	9,1	6,8
Niet-westerse allochtonen	26,3	11,0	16,4	15,5
Turken	31,2	9,1	14,4	15,1
Marokkanen	31,9	13,0	19,9	17,2
Surinamers	18,9	9,1	12,2	12,1
Antillianen/Arubanen	23,3	8,7	17,6	16,8
overig niet-westers	31,6	13,9	19,1	17,4
Basisonderwijs	.	7,6	13,3	12,2
Vmbo	.	5,0	8,9	7,4
Havo, vwo, mbo	.	3,2	6,3	5,3
Hbo, wo bachelor	.	2,8	3,8	3,2
Wo master, doctor	.	2,6	5,0	3,7

Arbeid en sociale zekerheid

1.13 Netto-arbeidsparticipatie per provincie, 2006

1.14 Werkloosheid per provincie, 2006

Arbeid en sociale zekerheid

1.15 Werkzame beroepsbevolking (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	6 063	6 917	6 918	7 074
Autochtonen	5 348	5 843	5 748	5 880
Westerse allochtonen	455	625	626	654
Niet-westerse allochtonen	259	449	543	538
Turken	46	90	107	104
Marokkanen	34	57	80	77
Surinamers	104	134	141	144
Antillianen/Arubanen	22	40	51	51
overig niet-westers	53	128	164	163
Basisonderwijs	.	475	331	339
Vmbo	.	1 446	1 287	1 307
Havo, vwo, mbo	.	3 074	3 057	3 137
Hbo, wo bachelor	.	1 202	1 370	1 406
Wo master, doctor	.	688	838	847
Elementair beroepsniveau	400	466	505	512
Lager beroepsniveau	1 510	1 658	1 608	1 647
Middelbaar beroepsniveau	2 368	2 690	2 651	2 707
Hoger beroepsniveau	1 101	1 413	1 464	1 513
Wetenschappelijk beroepsniveau	436	591	624	611
Werknemers	5 357	6 116	6 103	6 195
vaste arbeidsrelatie	4 880	5 584	5 590	5 631
flexibele arbeidsrelatie	477	532	513	564
Zelfstandigen	706	801	816	879
12 tot 20 uur per week	425	578	662	674
20 tot 35 uur per week	1 263	1 645	1 898	1 950
35 uur en meer	4 375	4 694	4 359	4 450
Regelmatige werktijden	.	2 983	3 150	3 174
Onregelmatige werktijden	.	3 929	3 767	3 898
avondwerk	.	3 056	3 044	3 145
nachtwerk	.	1 133	1 124	1 167
zaterdag	.	3 126	2 913	3 054
zondag	.	1 964	1 983	2 078
Aantal dienstjaren				
minder dan 1 jaar	808	1 147	820	973
1 tot 5 jaar	1 729	2 073	2 043	1 872
5 tot 10 jaar	1 333	1 152	1 526	1 676
10 tot 20 jaar	1 310	1 395	1 337	1 351
20 jaar en meer	862	1 079	1 112	1 115
onbekend	21	71	80	87
Reisafstand naar werk (werkenden met vast werkadres)				
0 tot 7 km	2 202	2 538	2 315	2 367
8 tot 18 km	1 150	1 381	1 383	1 384
18 tot 33 km	713	897	923	923
33 km en meer	515	697	761	780

Arbeid en sociale zekerheid

1.16 Arbeidsduur van werknemers excl. overwerk, 31 december 2005

	Jaarlijks (uren)	Wekelijks (uren)	Vakantie en adv (dagen)
Alle werknemers	1 342	29,7	23,2
w.o. voltijdwerknemers	1 724	38,4	29,3
Landbouw en visserij	1 330	29,4	22,6
Industrie en bouwnijverheid	1 581	35,9	31,7
delfstoffenwinning	1 695	38,0	30,2
industrie	1 565	35,2	29,6
energie- en waterleiding	1 636	36,3	28,0
bouwnijverheid	1 611	37,3	36,6
Commerciële dienstverlening	1 316	29,0	22,1
handel	1 254	27,7	21,8
horeca	974	21,0	15,1
vervoer en communicatie	1 478	32,6	24,5
financiële instellingen	1 499	33,0	24,7
zakelijke dienstverlening	1 353	29,7	22,4
Niet-commerciële dienstverlening	1 254	27,4	20,4
openbaar bestuur	1 519	33,1	23,4
onderwijs	1 322	29,0	21,5
gezondheids- en welzijnszorg	1 111	24,2	18,2
cultuur, overige dienstverlening	1 235	27,2	21,1

1.17 Verdiende uurloon van werknemers, 31 december 2005 (euro)

	Totaal	Mannen	Vrouwen
Alle werknemers	18,44	19,80	16,17
w.o. voltijdwerknemers	19,74	20,47	16,97
Landbouw en visserij	14,55	15,25	11,94
Industrie en bouwnijverheid	18,68	19,15	15,82
delfstoffenwinning	29,41	30,37	22,24
industrie	18,50	19,13	15,61
energie- en waterleiding	24,20	25,17	20,12
bouwnijverheid	18,42	18,57	15,97
Commerciële dienstverlening	17,52	19,12	14,52
handel	15,72	17,46	12,76
horeca	12,56	13,42	11,60
vervoer en communicatie	17,17	17,73	15,14
financiële instellingen	23,86	27,22	18,81
Zakelijke dienstverlening	18,51	20,13	15,49
Niet-commerciële dienstverlening	19,80	22,59	17,75
openbaar bestuur	21,59	22,49	19,73
onderwijs	21,45	23,58	19,62
gezondheids- en welzijnszorg	18,39	23,63	16,93
cultuur, overige dienstverlening	17,91	19,80	15,71
15 tot 25 jaar	9,81	9,88	9,73
25 tot 35 jaar	16,31	16,67	15,83
35 tot 45 jaar	19,97	21,13	17,89
45 tot 55 jaar	21,44	23,31	17,97
55 tot 65 jaar	22,45	24,06	18,25
65 tot 75 jaar	18,20	19,08	14,43

Arbeid en sociale zekerheid

1.18 Verdiende jaarloon van werknemers (1 000 euro)

	1995	2000	2004	2005
Alle werknemers	20,8	23,7	27,5	27,8
w.o.				
voltijdwerknemers	27,0	31,7	38,1	39,0
Landbouw en visserij	17,8	18,4	21,4	21,3
Industrie en bouwnijverheid	24,7	28,3	33,1	34,1
delfstoffenwinning	37,8	46,7	58,1	60,2
industrie	24,6	28,0	32,5	33,5
energie- en waterleidingbedr.	30,7	37,9	44,9	44,0
bouwnijverheid	23,8	27,7	32,9	34,2
Commerciële dienstverlening	18,8	22,0	25,4	25,7
handel	17,1	19,0	21,6	22,3
horeca	10,6	11,7	12,7	12,8
vervoer en communicatie	24,4	26,9	29,8	30,4
financiële instellingen	28,6	35,0	42,9	44,4
zakelijke dienstverlening	17,7	22,5	26,6	26,2
Niet-commerciële dienstverlening	20,9	23,6	27,5	27,6
openbaar bestuur	26,5	30,8	36,3	36,7
onderwijs	24,4	27,1	31,4	31,5
gezondheids- en welzijnszorg	16,3	19,0	22,6	22,8
cultuur, overige dienstverlening	19,1	20,5	23,8	24,3

1.19 Cao-lonen van werknemers (jaarmutatatie in %)

	2001	2004	2005	2006*
Bruto uurloon (incl. bijzondere beloningen)	4,4	1,3	0,7	2,0
Particuliere bedrijven	4,2	1,5	0,7	1,9
Gesubsidieerde sector	5,2	0,5	0,9	1,7
Overheid	4,4	0,4	0,4	2,9
Landbouw en visserij	3,4	1,4	0,3	1,8
Industrie en bouwnijverheid	4,2	1,7	1,0	1,8
delfstoffenwinning
industrie	3,9	1,5	0,9	1,8
energie- en waterleidingsbedr.	4,2	1,1	0,8	3,5
bouwnijverheid	4,8	2,2	1,3	1,4
Commerciële dienstverlening	4,3	1,4	0,6	2,0
handel	3,6	1,6	0,4	1,7
horeca	3,7	0,2	0,0	1,4
vervoer en communicatie	3,3	1,2	0,5	2,3
financiële instellingen	5,8	1,9	0,9	3,1
zakelijke dienstverlening	4,8	1,3	1,0	1,8
Niet-commerciële dienstverlening	4,8	0,5	0,6	2,4
openbaar bestuur	4,3	0,4	0,4	3,1
onderwijs	4,6	0,5	0,4	2,6
gezondheids- en welzijnszorg	5,5	0,4	0,7	1,7
cultuur, overige dienstverlening	4,4	1,4	0,9	1,8

Arbeid en sociale zekerheid

1.20 Incidentele ontwikkeling van uurlonen van werknemers (jaarmutatie in %)

	1996	2000	2004	2005*
Totaal	0,6	0,9	1,0	0,4
Particuliere bedrijven	0,6	0,8	1,2	0,0
Gesubsidieerde sector	1,1	1,5	0,6	1,2
Overheid	0,4	0,6	0,9	1,4
Landbouw en visserij	-1,6	-0,2	3,4	-3,3
Industrie en bouwnijverheid	1,2	0,0	1,6	0,1
delfstoffenwinning
industrie	1,7	-0,2	1,0	0,4
energie- en waterleidingsbedr.	1,6	1,3	1,0	-0,4
bouwnijverheid	0,2	0,7	2,6	-0,9
Commerciële dienstverlening	0,5	1,5	1,2	-0,2
handel	1,0	0,7	0,0	1,2
horeca	4,9	-2,0	-0,1	1,4
vervoer en communicatie	0,8	-0,1	2,3	-0,7
financiële instellingen	-1,1	2,1	1,7	0,9
zakelijke dienstverlening	-0,2	3,3	0,8	-1,9
Niet-commerciële dienstverlening	0,6	0,9	0,7	1,3
openbaar bestuur	0,5	0,6	1,2	1,5
onderwijs	0,7	0,5	0,5	0,7
gezondheids- en welzijnszorg	1,2	1,7	0,3	1,8
cultuur, overige dienstverlening	0,7	0,5	1,1	1,6

1.21 Contractuele loonkosten per uur (jaarmutatie in %)

	2001	2004	2005	2006*
Totaal	4,3	2,5	1,2	1,0
Particuliere bedrijven	4,2	2,6	1,0	1,1
Gesubsidieerde sector	5,1	1,6	1,6	1,2
Overheid	4,3	2,5	1,4	0,4
Landbouw en visserij	3,8	1,4	0,2	1,6
Industrie en bouwnijverheid	3,8	2,8	1,4	1,0
delfstoffenwinning
industrie	3,6	2,5	1,4	1,0
energie- en waterleidingsbedr.	3,8	3,0	2,3	0,7
bouwnijverheid	4,1	3,2	1,2	0,9
Commerciële dienstverlening	4,3	2,5	1,0	1,2
handel	3,3	2,3	0,8	0,5
horeca	3,4	0,5	0,4	0,3
vervoer en communicatie	3,4	2,5	1,2	2,5
financiële instellingen	6,6	2,2	0,7	2,2
zakelijke dienstverlening	4,8	2,8	1,2	0,9
Niet-commerciële dienstverlening	4,7	2,2	1,5	0,8
openbaar bestuur	4,5	2,4	1,5	1,0
onderwijs	4,3	2,8	1,4	-0,3
gezondheids- en welzijnszorg	5,2	1,5	1,5	1,0
cultuur, overige dienstverlening	5,0	2,8	1,3	1,1

Arbeid en sociale zekerheid

1.22 Uitkeringen sociale zekerheid; totaaloverzicht, 31 december (x 1 000)

	2000	2005	2006*
Arbeidsongeschiktheid	957	899	844
Wajong	127	147	156
WAO	772	700	642
WAZ	58	52	47
Werkloosheid (WW)	189	305	249
Bijstand	354	355	329
IOAW	20	11	7
IOAZ	4	2	2
AKW	1 843	1 923	1 937
ANW	168	138	131
AOW	2 334	2 554	2 605

1.23 Arbeidsongeschiktheidsuitkeringen, 31 december (x 1 000)

	2000	2005	2006
Totaal arbeidsongeschiktheid	957	899	844
Wajong	127	147	156
WAO	772	700	642
WAZ	58	52	47
Mannen	551	495	465
Vrouwen	406	405	379
15 tot 25 jaar	31	36	39
25 tot 35 jaar	103	74	65
35 tot 45 jaar	172	154	133
45 tot 55 jaar	291	251	229
55 tot 65 jaar	359	384	374
Autochtonen	772	722	678
Westerse allochtonen	89	82	76
Niet-westerse allochtonen	76	83	78
Volledig arbeidsongeschikt	698	641	611
Gedeeltelijk arbeidsongeschikt	259	258	233
Algemene en endocriene ziekten	184	133	138
Psychische aandoeningen e.d.	319	342	320
Ziekten botspierstelsel	275	247	224
Overige aandoeningen	179	177	163

Arbeid en sociale zekerheid

1.24 WW-uitkeringen, 31 december (x 1 000)

	2000	2005	2006*
Totaal	189	305	249
Mannen	108	168	133
Vrouwen	82	138	116
15 tot 25 jaar	8	13	7
25 tot 35 jaar	35	50	29
35 tot 45 jaar	37	83	60
45 tot 55 jaar	39	80	71
55 tot 65 jaar	70	80	82
Noord-Nederland	28	39	32
Oost-Nederland	36	64	52
West-Nederland	79	123	99
Zuid-Nederland	47	77	63

1.25 Bijstandsuitkeringen, 31 december (x 1 000)

	2000	2005	2006
Totaal	354	355	329
Mannen	149	154	139
Vrouwen	205	201	191
15 tot 25 jaar	26	28	20
25 tot 35 jaar	79	70	59
35 tot 45 jaar	92	89	83
45 tot 55 jaar	76	76	74
55 tot 65 jaar	62	66	65
65 jaar en ouder	19	26	27
Alleenstaande	194	204	190
Alleenstaande ouder	96	89	83
(Echt)paar	62	61	56
Overig	2	1	1
Korter dan 1 jaar	68	69	57
1 jaar en langer	286	286	273

1.26 Bijstandsdebiteuren en -fraude (mln euro)

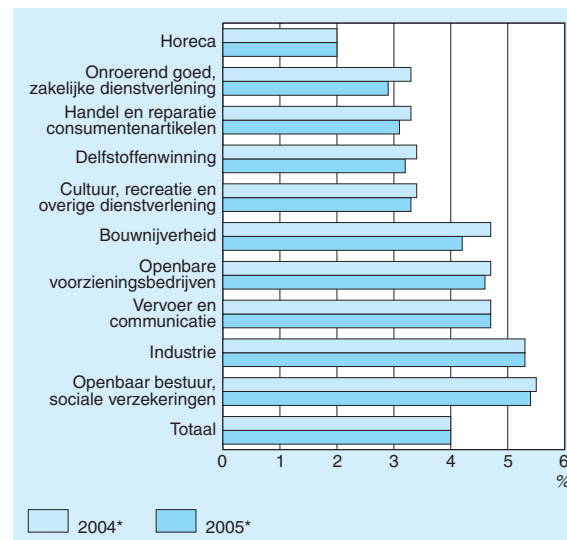
	2003	2005	2006*
Bijstandsdebiteuren (incl. onbekend), uitstaand saldo, juni	1 136,8	1 229,8	1 264,0
boete/maatregel	6,8	7,4	6,0
geldlening	375,4	402,7	417,7
terugvordering	596,2	656,5	683,2
verhaal	128,0	137,0	134,0
overige vorderingen	22,1	19,8	16,4
Bijstandsfraude, fraudebedrag, 1e halfjaar	45,2	59,8	62,7
minder dan 20 000 inwoners	2,7	2,6	2,2
20 000 tot 50 000 inwoners	6,4	10,6	10,1
50 000 tot 100 000 inwoners	7,1	11,0	11,5
100 000 tot 150 000 inwoners	6,4	7,3	7,7
150 000 tot 250 000 inwoners	5,8	6,8	8,0
250 000 inwoners en meer	16,8	21,6	23,2

Arbeid en sociale zekerheid

1.27 Uitkeringen, 31 december 2006* (x 1 000)

	Bijstand	WAO	WW
Totaal (incl. buitenland en onbekend)	329,4	641,8	249,2
Provincies			
Groningen	16,1	22,0	11,0
Friesland	12,0	20,8	11,4
Drenthe	7,6	20,0	9,5
Overijssel	18,8	42,7	17,5
Flevoland	7,5	14,9	6,0
Gelderland	30,6	69,7	28,2
Utrecht	19,0	43,1	15,1
Noord-Holland	62,0	115,8	35,1
Zuid-Holland	92,8	109,6	43,6
Zeeland	5,4	12,2	5,0
Noord-Brabant	35,2	93,1	38,4
Limburg	22,4	54,4	24,4
w.o.			
Amsterdam	38,1	34,0	13,1
Rotterdam	36,3	19,8	9,9
's-Gravenhage	20,8	18,5	6,8
Utrecht	8,6	11,0	4,0

1.28 Ziekteverzuim werknemers naar bedrijfstak

Arbeid en sociale zekerheid

1.29 Ziekteverzuim van werknemers

	Verzuim- percentage		Meldings- frequentie	Gemid- delde verzuim- duur (dagen)
	2004*	2005*	2005*	2005*
Totaal	4,0	4,0	0,99	18,4
Mannen	3,9	3,9	0,97	18,0
Vrouwen	4,3	4,3	1,02	19,2
15-24 jaar	1,9	1,6	0,60	11,5
25-34 jaar	3,8	3,5	1,09	14,5
35-44 jaar	4,4	4,4	1,12	18,0
45-54 jaar	5,2	5,5	1,10	22,8
55-64 jaar	5,5	6,2	0,95	29,5
Ongehuwd	3,0	2,9	0,92	14,2
Gehuwd	4,6	4,6	1,00	21,1
Gescheiden	6,6	6,7	1,33	23,0
Verweduwd	5,9	6,3	1,01	28,8
Autochtonen	3,9	3,9	0,96	18,6
Westerse allochtonen	4,3	4,2	1,09	17,7
Niet-westerse allochtonen	4,7	4,6	1,16	17,5
Turken	5,4	5,2	1,05	22,3
Marokkanen	5,2	5,0	1,13	19,3
Surinamers	5,3	5,3	1,54	15,6
Antillianen/Arubanen	4,4	4,3	1,35	14,1
overig niet-westers	3,5	3,4	0,90	16,3
Loonklasse				
minder dan 30 000 euro	4,2	4,1	0,96	19,2
30 000 tot 40 000 euro	4,4	4,6	1,15	18,0
40 000 tot 50 000 euro	3,3	3,5	1,04	15,3
50 000 euro en meer	2,4	2,5	0,83	14,4
Bedrijfsgrootte				
1 tot 10 werknemers	2,6	2,3	0,26	40,1
10 tot 100 werknemers	3,4	3,4	0,66	23,0
100 werknemers en meer	4,5	4,6	1,25	16,6

1.30 Gemiddelde opbouwpercentage AOW van personen die in Nederland wonen, 31 december 2005 (in % van de maximale AOW-opbouw voor die leeftijd)

	Totaal	Autochtonen	Allochtonen
Totaal	94,1	98,7	75,9
15 tot 25 jaar	97,3	99,8	89,5
25 tot 35 jaar	92,5	99,4	71,5
35 tot 45 jaar	93,0	98,8	70,4
45 tot 55 jaar	93,9	98,2	72,4
55 tot 65 jaar	94,5	97,4	76,9
Mannen	94,1	98,4	76,3
15 tot 25 jaar	97,7	99,7	91,1
25 tot 35 jaar	92,9	99,3	72,5
35 tot 45 jaar	92,8	98,6	70,1
45 tot 55 jaar	93,6	97,9	71,8
55 tot 65 jaar	93,9	96,9	76,8
Vrouwen	94,1	98,9	75,5
15 tot 25 jaar	96,9	99,8	87,9
25 tot 35 jaar	92,0	99,5	70,5
35 tot 45 jaar	93,2	99,0	70,7
45 tot 55 jaar	94,1	98,6	73,0
55 tot 65 jaar	95,0	98,0	77,1

Arbeid en sociale zekerheid

1.31 Algemene ouderdomswet, 31 december (x 1 000)

	2002	2005	2006
Totaal	2 402	2 554	2 605
Volledig	2 086	2 166	2 193
Gekort	316	387	412
Nederland	2 221	2 330	2 368
Buitenland	181	223	236
Mannen	1 013	1 102	1 133
Vrouwen	1 389	1 451	1 472
65 tot 75 jaar	1 338	1 420	1 445
75 tot 85 jaar	816	867	881
85 tot 95 jaar	234	250	262
95 jaar en ouder	15	16	17
Gehuwd	1 389	1 517	1 561
Niet-gehuwd	1 013	1 036	1 044
Autochtonen	.	.	2 103
Allochtonen	.	.	288

2. Bedrijven

Opnieuw meer bedrijven

Het aantal bedrijven is in 2005 met 27 duizend toegenomen. Dit is een groei van 3,7 procent. Hiermee waren er op 1 januari 2006 ruim 746 duizend bedrijven. Dit waren er 150 duizend meer dan in 1995. In de periode 1995–2006 steeg het aantal bedrijven met gemiddelde 2,0 procent per jaar. In de laatste jaren nam vooral het aantal bedrijven in de bouw en in de zakelijke dienstverlening sterk toe. De computerbranche wist een jarenlange stagnatie om te zetten in een stijging in 2005.

Toename kleine bedrijven

Tussen 1995 en 2006 is het aantal bedrijven met 150 duizend toegenomen. Het kleinbedrijf (tot 10 medewerkers) was goed voor ruim 97 procent van deze groei. Hiermee zijn er in deze periode ruim 146 duizend kleine bedrijven bijgekomen. Het midden- en grootbedrijf groeide in die elf jaar met amper 4 duizend bedrijven tot bijna 60 duizend. In 2005 daalde het aantal bedrijven in het midden- en grootbedrijf zelfs met ruim 500 en kwam de groei volledig voor rekening van het kleinbedrijf. Het aantal bedrijven in het grootbedrijf (meer dan 100 medewerkers) daalde in 2005 in alle sectoren van de Nederlandse economie. Het middenbedrijf groeide in dat jaar alleen licht in de industrie, de horeca, de zakelijke en de overige dienstverlening.

Groei ICT-sector

De ICT-sector profiteerde in 2004 en 2005 duidelijk van het aantrekken van de Nederlandse economie. De investeringen, de productie en de toegevoegde waarde stegen. Dit herstel werd voor het overgrote deel gedragen door de ICT-diensten-sector, vooral door de computerservicebureaus. Met de ICT-industrie gaat het minder goed. De ICT-bestedingen van bedrijven, huishoudens en overheid in Nederland liggen internationaal gezien hoog. In 2005 bedroegen de totale Nederlandse ICT-bestedingen 7,6 procent van het bbp. Het aantal vacatures per duizend banen was in de ICT-sector eind 2005 tweemaal zo hoog als in de rest van de economie. Vooral de computerservicebureaus waren op zoek naar personeel. Het aantal werkzame ICT-ers is sinds 1997 met meer dan 50 procent toegenomen. Internationaal gezien werken er in Nederland relatief veel ICT-ers.

Bedrijven

2.1 Bedrijven per activiteit, 1 januari

	1995	2000	2005	2006
Totaal	596 365	679 565	719 405	746 365
Landbouw en jacht	121 950	108 375	95 245	92 835
Bosbouw; dienstverlening t.b.v. de bosbouw	510	565	525	530
Visserij, kweken van vis en schaaldieren	745	745	725	720
Turfwinning	15	10	10	5
Aardolie- en aardgaswinning	80	80	70	75
Zand-, grind-, klei-, zoutwinning	155	155	135	135
Voedingsmiddelen en drankenind.	5 895	5 045	4 585	4 500
Tabakverwerkende industrie	25	20	20	20
Textielindustrie	1 310	1 420	1 305	1 405
Kleding- en bontindustrie	1 885	1 560	1 520	1 275
Leer-, lederwaren- en schoenind.	535	450	310	210
Hout-, kurk-, rietindustrie	2 320	1 915	1 980	2 005
Papier(waren) en karton(waren)	345	385	435	425
Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie	6 460	7 030	6 425	6 485
Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie	30	35	30	35
Chemische industrie	735	760	735	815
Rubber- en kunststofverwerkende industrie	1 190	1 190	1 180	1 010
Glas, aardewerk-, cement-, kalkind.	1 355	1 760	1 615	1 615
Basismetalaalindustrie	235	245	260	290
Metaalproductenindustrie	6 095	6 840	7 120	7 825
Machine en apparatenindustrie	4 010	4 390	4 435	4 525
Kantoormachine en computerind.	280	330	200	205
Overige elektrische apparatenind.	860	800	1 035	995
Audio-, video-, telecom-apparatenind.	260	375	380	425
Medische en optische apparatenind.	1 520	2 100	2 120	2 290
Auto-, aanhangwagen- en opleggerindustrie	785	700	615	660
Overige transportmiddelenind.	1 200	1 565	1 840	1 540
Meubel- en overige industrie neg	5 425	6 285	7 240	7 810
Voorbereiding tot recycling	95	215	205	240
Openbare energievoorzienings-bedrijven	155	310	490	520
Waterleidingbedrijven	25	30	25	25
Bouwnijverheid	43 940	63 380	74 025	81 690
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	19 165	23 350	21 745	21 935
Groothandel en handelsbemidd.	47 785	55 195	58 065	59 910
Detailhandel (incl. reparatie)	85 325	85 720	82 420	82 740
Horeca	36 790	39 745	36 635	36 650
Vervoer over land	11 090	13 995	13 585	13 860
Vervoer over water	4 925	4 355	3 890	3 680
Vervoer door de lucht	135	170	205	195
Dienstverlening t.b.v. het vervoer	4 625	6 060	5 920	6 110
Post en telecommunicatie	1 355	3 000	3 650	4 080
Financiële instellingen (excl. verzekeringen)	975	1 355	1 185	1 250
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	740	785	605	580
Activiteiten t.b.v. financiële instellingen	9 660	12 015	12 410	12 840

Bedrijven

2.1 Bedrijven per activiteit, 1 januari (slot)

	1995	2000	2005	2006
Verhuur van en handel in onroerend goed	9 315	10 645	12 730	13 225
Verhuur van roerende goederen	3 430	4 345	4 470	4 320
Computerservice, informatie-technologie	6 885	14 020	17 630	21 000
Researchbedrijven	1 060	1 720	2 115	2 350
Overige zakelijke dienstverl.	58 900	89 460	110 240	117 755
Openbaar bestuur, sociale verzekeringen	1 255	1 165	1 085	1 065
Onderwijs	16 785	16 385	19 555	20 500
Gezondheids- en welzijnszorg	31 265	32 750	40 305	42 870
Milieudienstverlening	600	785	665	660
Ideële en belangenorganisaties	2 925	4 360	7 955	8 500
Cultuur, sport en recreatie	12 645	15 100	17 810	18 000
Overige dienstverlening	18 305	24 000	27 685	29 155

2.2 Balans, winst- en verliesrekening en winstverdeling van niet-financiële ondernemingen

	1995	2000	2004	2005
Balans (in % van het balanstotaal)				
Activa				
vaste activa				
(im)materieel	33,8	26,9	27,1	26,1
financieel	25,1	30,7	30,1	31,0
vlottende activa				
voorraden	10,2	7,6	7,5	7,4
vorderingen	22,9	27,3	26,2	27,4
liquide middelen	8,0	7,5	9,1	8,1
Passiva				
eigen vermogen	37,3	37,4	37,4	40,2
vreemd vermogen				
op lange termijn	30,4	30,5	30,6	29,8
op korte termijn	32,3	32,2	32,0	29,9
Winst- en verliesrekening (in % van de omzet)				
Omzet	100	100	100	100
Kosten (-)	74,0	75,3	74,6	74,3
Toegevoegde waarde	26,0	24,7	25,4	25,7
Afschrijvingen (-)	3,9	3,6	3,8	3,3
Lonen (-)	16,4	15,3	16,3	15,4
Bedrijfsresultaat	5,8	5,8	5,3	7,0
Resultaat deelnemingen	2,0	2,3	2,9	4,7
Resultaat rentebaten en -lasten (-)	1,1	0,7	0,7	0,7
Overige resultaten	0,0	2,5	0,0	0,2
Resultaat voor belastingen	6,7	10,0	7,5	11,2
Belastingen (-)	1,6	1,6	1,6	2,0
Aandeel van derden (-)	0,4	0,6	0,2	0,1
Nettoresultaat	4,7	7,8	5,7	9,1
Winstverdeling (in % van het nettoresultaat)				
Winstuitkeringen	48,4	38,1	53,7	52,9
Winstinhoudingen	51,6	61,9	46,3	47,1

Bedrijven

2.3 Balans, omzet en netto winst van niet-financiële ondernemingen, 2005 (mld euro)

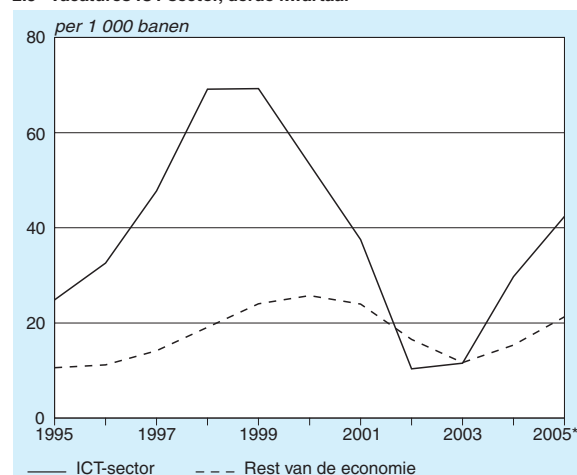
	Land- bouw en nijver- heid	Handel, repa- ratie en horeca	Ver- voer, opslag en commu- nicatie	Dienst- verle- ning
Balans				
Activa	492,7	208,7	113,0	104,7
vaste activa				
(im)materieel	113,1	48,4	51,8	26,8
financieel	192,7	42,4	24,7	25,2
vlottende activa				
voorraden	30,1	33,2	1,6	3,1
vorderingen	127,6	64,0	27,8	32,4
liquide middelen	29,3	20,7	7,1	17,2
Passiva	492,7	208,7	113,0	104,7
eigen vermogen	228,5	72,5	30,9	37,7
vreemd vermogen				
op lange termijn	130,8	57,5	53,7	32,4
op korte termijn	133,5	78,7	28,5	34,6
Omzet	376,8	344,0	83,2	90,4
Nettoresultaat	59,0	10,7	4,6	7,4

2.4 Bedrijven met 10 en meer werkzame personen met breedband-internet, website, online verkoop en online inkoop, 2005 (%)

	Breed- band	Web- site	Online ver- koop	Online in- koop
Totaal	81	82	30	46
Bedrijfstak				
industrie	84	84	31	45
openbare voorzieningsbedrijven	100	90	22	72
bouwnijverheid	76	72	15	38
reparatie consumentenartikelen;				
handel	85	81	33	48
horeca	81	82	46	49
vervoer, opslag en communicatie	84	66	36	40
verhuur en zakelijke				
dienstverlening	90	89	23	53
gezondheids- en welzijnszorg	88	89	17	51
cultuur, recreatie en overige				
dienstverlening	82	90	31	49
Bedrijfs grootte				
10 tot 20 werkzame personen	77	77	29	43
20 tot 50 werkzame personen	82	85	28	47
50 tot 100 werkzame personen	90	89	34	52
100 tot 250 werkzame personen	92	93	35	60
250 tot 500 werkzame personen	96	93	37	59
500 en meer werkzame personen	96	96	34	69

Bedrijven

2.5 Vacatures ICT-sector, derde kwartaal

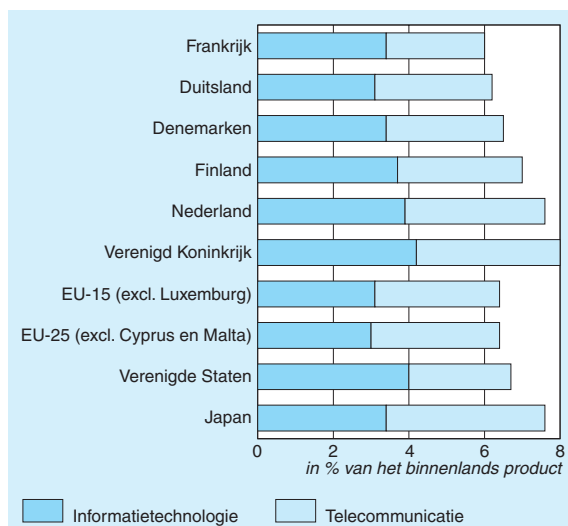

2.6 ICT-sector vergeleken met de Nederlandse economie (volumemutatie t.o.v. voorgaand jaar in %)

	2002	2003	2004*	2005*
Productiewaarde				
Nederland	-0,8	-0,6	1,5	1,6
ICT-sector	-2,0	0,6	0,1	0,7
ICT-industriese sector	-12,2	-1,6	-1,9	-5,0
ICT-dienstensector	2,3	1,4	0,9	2,7
post- en telecommunicatie	9,0	4,5	0,4	1,4
computerservicebureaus	-7,5	-3,7	1,6	4,8
Bruto toegevoegde waarde				
Nederland	0,2	0,5	2,0	1,6
ICT-sector	0,8	4,2	1,9	1,0
ICT-industriese sector	-20,9	0,9	-1,5	-10,7
ICT-dienstensector	4,2	4,5	2,3	2,2
post- en telecommunicatie	14,1	8,7	2,4	0,8
computerservicebureaus	-6,8	-1,2	2,1	4,3
Investerings				
Nederland	-4,5	-1,5	-0,8	3,6
ICT-sector	-37,2	-14,1	5,8	.
ICT-industriese sector	-16,5	-10,6	-7,4	.
ICT-dienstensector	-42,1	-15,2	10,5	.
post- en telecommunicatie	-44,9	-19,4	10,4	.
computerservicebureaus	-23,0	6,5	11,0	.
Arbeidsvolume werkzame personen				
Nederland	-0,3	-1,1	-1,4	-0,3
ICT-sector	-5,6	-6,2	-4,5	-1,6
ICT-industriese sector	-3,8	-7,4	-6,2	-2,7
ICT-dienstensector	-6,3	-5,7	-3,8	-1,2
post- en telecommunicatie	-8,0	-8,8	-6,3	-4,0
computerservicebureaus	-4,8	-2,9	-1,7	1,1

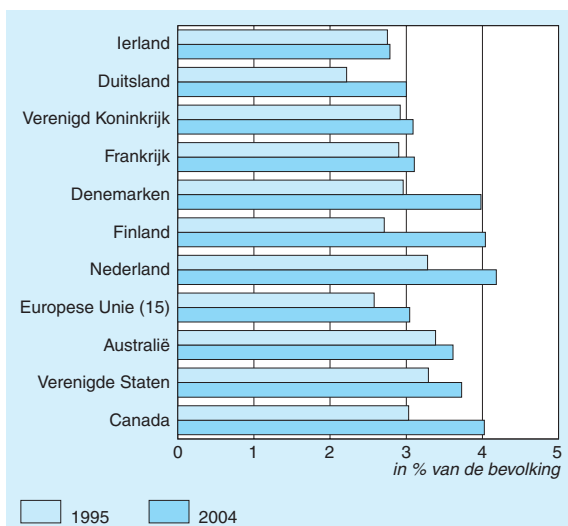
Bedrijven

2.7 ICT-bestedingen internationaal, 2005

Bron: Eurostat.

2.8 Werkzame ICT-ers

Bron: OESO.

Bedrijven

2.9 Research en development

	Uitgaven		Personeel	
	2004	2005	2004	2005
	<i>mln euro</i>		<i>arbeidsjaren</i>	
Landbouw, winning, energie, bouw	217	255	2 597	2 148
landbouw, bosbouw en visserij	47	63	764	778
delfstoffenwinning	83	99	413	464
openbare voorzieningsbedrijven	23	23	246	165
bouwnijverheid	65	70	1 174	741
Industrie	3 898	3 989	33 186	33 546
voedings- en genotmiddelenind.	227	268	2 522	2 600
textiel, kleding en lederindustrie	21	27	282	294
papier(waren)- en karton(wa- ren)industrie	24	19	232	197
uitgeverijen, drukkerijen, re- productie	24	12	461	174
aardolie-, steenkoolverw. ind.	5	8	51	67
basischemie en vervaardiging van kunstvezels	528	548	3 804	4 150
farmaceutische industrie	505	544	3 103	3 330
overige chemische eindprod. ind.	218	194	1 802	1 871
rubber- en kunststofverw. ind.	38	47	596	634
basismetalaalindustrie	51	57	549	580
metaalproductenindustrie	35	49	734	638
machine- en apparatenindustrie	503	490	4 919	4 779
elektr. en optische apparatenind.	1 491	1 509	11 269	11 372
transportmiddelenindustrie	182	176	2 229	2 322
hout-, bouwmaterialen-, overige industrie, recycling	45	39	636	540
Commerciële en milieudienstverl.	924	901	14 133	12 722
groothandel en handelsbemidd.	213	215	3 353	3 085
detailhandel (incl. reparatie)	11		255	7
vervoer, opslag en communicatie	40	36	627	298
financiële instellingen	142	98	1 643	1 095
computerservice, informatie- technologie	166	137	3 162	2 441
researchbedrijven	165	189	1 704	1 865
advocaten, accountants, econo- mische adviesbureaus	48	30	612	420
architecten-, ingenieursbur. e.d.	89	132	2 030	2 700
zakelijke dienstverlening, geen consultancy	47	54	717	732
milieudienstverlening	2	9	29	79
Totaal bedrijven	5 039	5 144	49 915	48 415
Wetenschappelijk onderwijs	2 430	.	28 100	.
Researchinstellingen	1 253	1 216	13 578	12 706
onderzoekinstellingen	1 040	1 007	10 790	10 086
rijksdiensten	97	85	1 292	1 107
instellingen voor zorg en welzijn	88	114	1 171	1 390
overige instellingen	29	10	325	122

Bedrijven

2.10 Investeringsverwachtingen van ondernemers (jaarmutatie in %)

	2005 (najaars- enquête 2004)	2006 (najaars- enquête 2005)	2007 (najaars- enquête 2006)
Delfstoffenwinning	57	15	-32
Industrie	13	0	9
voedings- en genotmiddelenind.	-2	-6	-8
aardolie- en steenkoolver- werkende industrie	55	0	25
chemische industrie	20	0	29
metaal- en elektrotechnische industrie	16	12	10
overige industrie	11	-8	3
Openbare voorzieningsbedrijven	19	17	51

2.11 Investerings in materiële vaste activa naar sector (mln euro)

	2000	2003	2004	2005*
Delfstoffenwinning	779	1 479	848	1 184
Industrie	8 094	7 238	6 533	6 792
voedings- en genotmiddelenind.	1 488	1 479	1 582	1 652
aardolie- en steenkoolver- werkende industrie	216	286	310	435
chemische industrie	1 477	2 089	1 349	1 291
metaal- en elektrotechnische industrie	2 720	1 809	1 618	.
overige industrie	2 194	1 575	1 674	3 414
Openbare voorzieningsbedr.	1 229	1 441	1 717	1 384
Bouwnijverheid	1 634	1 288	1 200	.
Handel en reparatie	.	5 512	4 931	.
detailhandel (incl. reparatie)	.	2 009	1 910	.
groothandel en handelsbe- middeling	2 752	2 655	2 245	.
handel, reparatie auto's, motorfietsen	1 077	848	777	.
Horeca	752	712	677	.
Vervoer, opslag en communicatie	9 432	7 277	6 991	.

2.12 Investerings naar soort materiële vaste activa, 2004 (mln euro)

	Indus- trie	Bouw- nijver- heid	Handel en repara- tie	Vervoer, opslag en com- muni- catie
Grond en terreinen	100	37	101	137
Bedrijfsruimten	1 114	142	1 198	566
Grond-, water- en wegenbouw- kundige werken	101	14	23	1 099
Vervoermiddelen extern transport	242	343	894	3 001
Computers en randapparatuur	310	75	471	314
Overige machines, apparaten en installaties	4 113	446	1 114	1 608
Overige materiële vaste activa	552	143	1 131	265
Totaal	6 533	1 200	4 931	6 991

3. Bevolking

Ruim 16 miljoen inwoners

Nederland telt momenteel bijna 16,4 miljoen inwoners. Ouderen vormen onder hen de snelstgroeiende leeftijdsgroep. Er zijn nu 2,4 miljoen 65-plussers, 271 duizend meer dan tien jaar geleden. Na 2010 zal de toename van het aantal ouderen versnellen. Dan bereiken de kort na de Tweede Wereldoorlog geboren babyboomers de pensioengerechtigde leeftijd. In 2030 zal het aantal 65-plussers zijn opgelopen tot 4,0 miljoen.

Een op de negen inwoners wordt tot de niet-westerse allochtonen gerekend. Turken, Marokkanen en Surinamers vormen de grootste herkomstgroepen. In de komende kwart eeuw zal het aandeel niet-westerse allochtonen oplopen tot 14 procent. Dit komt vooral door de groei van de tweede generatie, die in Nederland is geboren.

Het aantal alleenstaanden zal toenemen van 2,5 miljoen in 2006 naar 3,4 miljoen in 2030. Er zullen echter minder paren met kinderen zijn. Het totaal aantal huishoudens neemt nog met een miljoen toe, tot 8,1 miljoen in 2030.

Lage bevolkingsgroei door vertrekoverschot

Het aantal inwoners groeit steeds minder snel. In 2006 kwamen er per saldo 23 duizend mensen bij. In 2000 was de bevolkingsgroei nog vijf keer zo sterk, vooral doordat er meer immigranten naar Nederland kwamen en er meer kinderen werden geboren. Na 2001 daalde de immigratie fors, terwijl de emigratie juist steeg. In 2006 was er, evenals in voorgaande jaren, een vertrekoverschot: er werden 133 duizend emigranten geteld en 101 duizend immigranten.

De laatste jaren liep ook het aantal geboorten terug. In 2006 kwamen 185 duizend kinderen ter wereld. In 2000 waren het er nog 207 duizend. De belangrijkste oorzaak van deze daling is dat er steeds minder vrouwen van rond de dertig zijn, de leeftijd waarop de meesten tegenwoordig voor het eerst moeder worden.

Bevolking

3.1 Kerncijfers bevolking, 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2006	2007*
Totaal	15 424	15 864	16 334	16 357
Mannen	7 627	7 846	8 077	8 088
Vrouwen	7 797	8 018	8 257	8 269
Ongehuwd	6 736	7 049	7 499	.
Gehuwd	7 082	7 071	6 964	.
Verweduwd	876	882	875	.
Gescheiden	731	862	996	.
Jonger dan 20 jaar	3 760	3 873	3 976	3 956
20 tot 40 jaar	4 981	4 762	4 390	4 320
40 tot 65 jaar	4 649	5 077	5 638	5 713
65 tot 80 jaar	1 558	1 652	1 743	1 767
80 jaar en ouder	476	500	587	601

3.2 Bevolking naar leeftijd en demografische druk, 1 januari (%)

	1995	2000	2006	2007*
Leeftijd				
jonger dan 20 jaar	24,4	24,4	24,3	24,2
20 tot 40 jaar	32,3	30,0	26,9	26,4
40 tot 65 jaar	30,1	32,0	34,5	34,9
65 tot 80 jaar	10,1	10,4	10,7	10,8
80 jaar en ouder	3,1	3,2	3,6	3,7
Demografische druk (totaal)	60,2	61,2	62,9	63,0
groene druk	39,0	39,4	39,6	39,4
grijze druk	21,1	21,9	23,2	23,6
Inwoners per km ² land (abs.)	455	468	483	484

3.3 Bevolkingsomvang en bevolkingsgroei (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Bevolking op 1 januari	15 424	15 864	16 306	16 334
geboorte	191	207	188	185
sterfte	136	141	136	136
immigratie	96	133	92	101
emigratie	82	79	120	133
saldo overige correcties	1	3	5	5
Totale groei	70	123	29	23
Bevolking op 31 december	15 494	15 987	16 334	16 357
Bevolkingsgroei (per 1 000 inwoners)	4,5	7,8	1,8	1,4

Bevolking

3.4 Bevolking naar geslacht en leeftijd, 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2006	2007*
Mannen	7 627	7 846	8 077	8 088
0 tot 5 jaar	506	504	506	495
5 tot 10 jaar	483	512	511	514
10 tot 15 jaar	462	490	510	505
15 tot 20 jaar	471	475	506	510
20 tot 25 jaar	581	483	487	489
25 tot 30 jaar	667	595	497	495
30 tot 35 jaar	672	672	563	534
35 tot 40 jaar	620	670	662	654
40 tot 45 jaar	584	614	666	664
45 tot 50 jaar	597	575	614	622
50 tot 55 jaar	452	583	564	570
55 tot 60 jaar	380	436	580	561
60 tot 65 jaar	338	358	421	464
65 tot 70 jaar	286	305	339	346
70 tot 75 jaar	238	242	266	271
75 tot 80 jaar	147	181	196	200
80 tot 85 jaar	91	93	120	123
85 tot 90 jaar	39	44	51	54
90 tot 95 jaar	12	12	15	15
95 jaar en ouder	2	2	2	3
Vrouwen	7 797	8 018	8 257	8 269
0 tot 5 jaar	483	480	483	472
5 tot 10 jaar	463	489	488	492
10 tot 15 jaar	442	470	488	481
15 tot 20 jaar	451	453	485	488
20 tot 25 jaar	564	473	477	478
25 tot 30 jaar	635	581	495	494
30 tot 35 jaar	642	643	562	534
35 tot 40 jaar	600	645	646	641
40 tot 45 jaar	563	600	648	646
45 tot 50 jaar	570	559	604	613
50 tot 55 jaar	433	563	555	562
55 tot 60 jaar	377	424	568	550
60 tot 65 jaar	357	365	418	460
65 tot 70 jaar	334	339	357	362
70 tot 75 jaar	318	308	313	314
75 tot 80 jaar	234	277	273	274
80 tot 85 jaar	182	182	216	216
85 tot 90 jaar	104	113	121	127
90 tot 95 jaar	38	44	50	50
95 jaar en ouder	8	10	12	13

Bevolking

3.5 Bevolking naar herkomstgroepering, 1 januari (x 1 000)

	1996	2000	2006	2007*
Totaal	15 494	15 864	16 334	16 357
Autochtonen	12 995	13 089	13 187	13 184
Allochtonen	2 499	2 775	3 148	3 172
1e generatie	1 284	1 431	1 604	1 604
westers	523	545	584	588
w.o.				
EU-landen	261	267	315	.
Indonesië	149	141	129	.
niet-westers	762	886	1 020	1 020
w.o.				
Marokko	141	153	169	168
Ned. Antillen en Aruba	56	69	80	79
Suriname	179	183	187	186
Turkije	167	178	196	195
2e generatie	1 215	1 344	1 543	1 568
westers	805	822	843	845
w.o.				
EU-landen	470	473	501	.
Indonesië	263	264	264	.
niet-westers	410	523	700	723
w.o.				
Marokko	85	110	155	162
Ned. Antillen en Aruba	31	38	50	51
Suriname	101	119	144	147
Turkije	104	131	169	173

3.6 Bevolking naar herkomstgroepering, 1 januari (%)

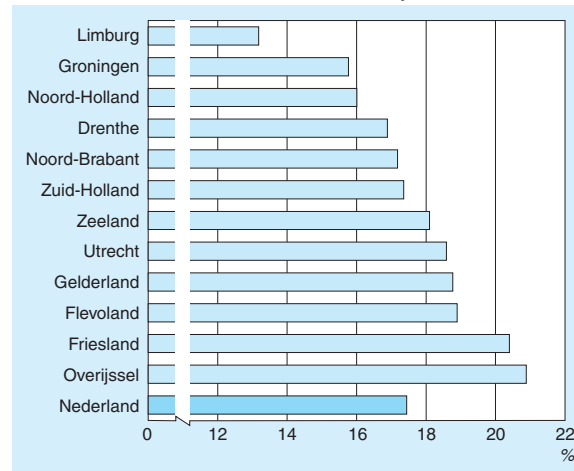
	1996	2000	2006	2007*
Autochtonen	83,9	82,5	80,7	80,6
Allochtonen	16,1	17,5	19,3	19,4
westers	8,6	8,6	8,7	8,8
niet-westers	7,6	8,9	10,5	10,6

3.7 Huishoudens naar type, 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	6 469	6 801	7 091	7 146
Eenpersoonshuishouden	2 109	2 272	2 449	2 502
Meerpersoonshuishouden	4 360	4 529	4 642	4 644
samenwonend paar zonder kind(eren)	1 843	2 016	2 062	2 067
niet-gehuwd	419	495	499	495
gehuwd	1 425	1 521	1 564	1 572
samenwonend paar met kind(eren)	2 112	2 082	2 087	2 077
niet-gehuwd	100	163	249	264
gehuwd	2 012	1 920	1 839	1 813
eenouderhuishouden	361	384	444	452
overig	44	46	48	48

Bevolking

3.8 Huishoudens met drie of meer kinderen, 1 januari 2006

3.9 Huishoudens naar grootte, 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	6 469	6 801	7 091	7 146
1 persoon	2 109	2 272	2 449	2 502
2 personen	2 058	2 242	2 318	2 328
3 personen	903	897	906	903
4 personen	957	944	973	973
5 personen en meer	441	446	445	440
Gem. huishoudensgrootte (abs.)	2,35	2,30	2,27	2,26

3.10 Bevolking naar positie in het huishouden, 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006
In particulier huishouden	15 176	15 640	16 092	16 126
thuiswonend kind	4 546	4 541	4 635	4 620
alleenstaand	2 109	2 272	2 449	2 502
samenwonend	7 910	8 196	8 299	8 287
zonder kind(eren)				
niet-gehuwd	837	989	997	990
gehuwd	2 849	3 042	3 128	3 144
met kind(eren)				
niet-gehuwd	199	326	497	528
gehuwd	4 025	3 839	3 677	3 625
eenouder	361	384	444	452
overig	250	246	266	263
In institutioneel huishouden	248	224	213	209

Bevolking

3.11 Bevolking in institutionele huishoudens, 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	248	224	213	209
Gevangenis	2	3	3	3
Gezinsvervangend tehuis e.d.	34	36	41	40
Inrichting verstandelijk gehandicapten	30	27	23	22
Klooster	9	6	5	5
Opleidingsinternaat	3	3	3	3
Psychiatrische ziekenhuis	13	12	11	11
Verpleeghuis	38	32	28	29
Verzorgingshuis	119	105	98	95

3.12 Bevolking in institutionele huishoudens naar burgerlijke staat, 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006
Mannen	85,0	80,5	81,0	79,1
ongehuwd	51,8	50,6	50,9	49,7
gehuwd	13,3	11,4	11,1	10,7
verweduwd	15,5	13,2	12,6	12,3
gescheiden	4,4	5,2	6,3	6,3
Vrouwen	162,7	143,5	132,2	129,5
ongehuwd	56,3	48,2	43,3	41,9
gehuwd	12,8	11,0	10,6	10,2
verweduwd	86,6	76,9	70,3	69,3
gescheiden	7,0	7,4	8,0	8,1

3.13 Geboorte; kerncijfers levendgeborenen (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Totaal	191	207	188	185
Geslacht				
jongens	98	106	96	95
meisjes	93	101	92	90
Rangnummer uit de moeder				
1e kind	85	96	85	83
2e kind	70	74	70	69
3e kind	25	26	24	24
4e en volgende kind	11	11	9	9
Legitimiteit				
echtelijk	161	155	122	116
niet-echtelijk	30	52	66	69
Levendgeborenen per 1 000 inwoners (abs.)	12,3	13,0	11,5	11,3
Levendgeborenen per 1 000 vrouwen van 15 tot 50 jaar (abs.)	47,3	52,4	48,0	47,3
Totaal vruchtbaarheidscijfer (abs.)	1,5	1,7	1,7	1,7

Bevolking

3.14 Levendgeborenen naar leeftijd van de moeder (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	190,5	206,6	194,0	187,9
15 tot 20 jaar	1,9	2,5	2,2	2,0
20 tot 25 jaar	18,4	17,5	17,4	16,7
25 tot 30 jaar	62,7	57,4	49,3	48,9
30 tot 35 jaar	76,2	87,1	79,0	73,8
35 tot 40 jaar	27,5	36,8	39,7	40,0
40 tot 45 jaar	3,6	5,2	6,2	6,3
45 jaar en ouder	0,2	0,2	0,2	0,2

3.15 Gemiddelde leeftijd moeder bij geboorte van het kind

	1995	2000	2004	2005
Totaal	30,2	30,7	31,0	31,1
1e kind	28,6	29,1	29,4	29,4
2e kind	30,7	31,4	31,8	31,8
3e kind	32,1	32,9	33,3	33,3
4e en volgende kind	34,1	34,7	35,0	35,1

3.16 Doodgeborenen naar zwangerschapsduur

	1995	2000	2004	2005
Absoluut				
24 weken en meer	1 222	1 253	1 013	983
28 weken en meer	961	1 000	795	760
Per 1 000 geboren				
24 weken en meer	6,4	6,0	5,2	5,2
28 weken en meer	5,0	4,8	4,1	4,0

3.17 Geboorten, enkel- en meervoudig (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	188,2	203,9	191,2	185,6
Enkelvoudige geboorten	185,1	200,2	187,6	182,5
Meervoudige geboorten	3,1	3,7	3,6	3,1
tweeling	3,1	3,6	3,5	3,0
twee jongens	1,1	1,2	1,1	1,0
een jongen en een meisje	1,0	1,3	1,2	1,1
twee meisjes	1,0	1,1	1,2	0,9
drie- en meervoudig	0,1	0,1	0,1	0,0

Bevolking

3.18 Allochtone levendgeborenen naar geboorteland van de ouder(s) (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	36,7	44,7	45,5	44,6
Westers	10,8	12,1	12,5	12,1
w.o.				
België	1,1	1,2	1,2	1,2
Duitsland	2,0	2,3	2,2	2,1
Indonesië	1,5	1,1	1,0	0,9
voormalig Joegoslavië	0,9	1,1	1,2	1,1
Verenigd Koninkrijk	0,9	1,0	1,1	1,1
Niet-westers	25,9	32,6	33,0	32,5
w.o.				
Marokko	5,8	7,5	8,2	8,3
Ned. Antillen en Aruba	1,7	2,1	2,2	2,1
Somalië	0,9	1,1	0,7	0,6
Suriname	4,4	4,8	4,1	3,9
Turkije	6,5	7,0	6,3	6,4

3.19 Sterfte; kerncijfers

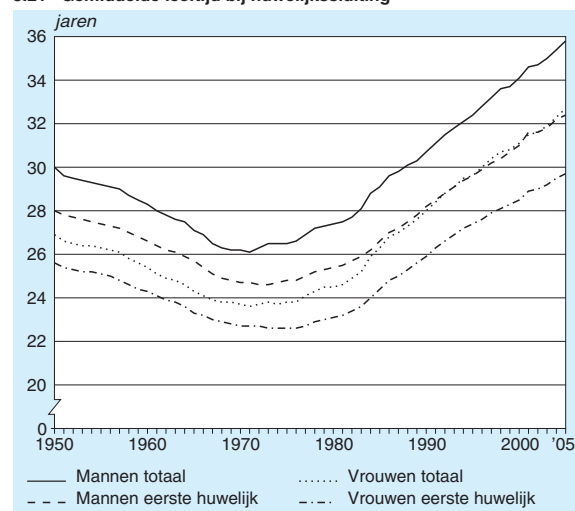
	1995	2000	2005	2006*
Overledenen (x 1 000)	135,7	140,5	136,4	135,8
mannen	68,2	68,8	66,4	65,4
vrouwen	67,4	71,8	70,0	70,4
Zuigelingensterfte (x 1 000)	1,0	1,1	0,9	0,8
Perinatale sterfte (x 1 000)	1,5	1,6	1,3	.
Overledenen per 1 000 inwoners	8,8	8,8	8,4	8,3
Gestandaardiseerde sterfte per 1 000 inwoners	8,4	8,0	7,2	.
mannen	8,6	7,9	6,9	.
vrouwen	8,1	8,0	7,3	.
Zuigelingensterfte per 1 000 levendgeborenen	5,5	5,1	4,9	4,4
Perinatale sterfte per 1 000 geborenen	8,1	7,8	6,9	.
Levensverwachting bij de geboorte (jaren)				
mannen	74,6	75,5	77,2	77,6
vrouwen	80,4	80,6	81,6	81,7
Gem. leeftijd bij overlijden				
mannen	71,4	71,9	73,0	.
vrouwen	77,8	78,2	78,7	.

Bevolking

3.20 Overledenen naar geslacht en leeftijd (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Mannen	68,2	68,8	66,4	65,4
0 tot 20 jaar	1,2	1,1	0,9	0,8
20 tot 40 jaar	2,1	1,8	1,4	1,3
40 tot 60 jaar	8,1	8,8	8,1	7,8
60 tot 80 jaar	33,6	32,7	30,0	29,4
80 jaar en ouder	23,2	24,3	26,0	26,1
Vrouwen	67,4	71,8	70,0	70,4
0 tot 20 jaar	0,8	0,8	0,7	0,6
20 tot 40 jaar	1,2	1,1	0,9	0,8
40 tot 60 jaar	5,1	5,9	6,1	5,9
60 tot 80 jaar	21,9	22,1	20,2	20,1
80 jaar en ouder	38,5	41,9	42,2	43,1

3.21 Gemiddelde leeftijd bij huwelijkssluiting

Bevolking

3.22 Huwelijkssluiting en partnerschapsregistratie; kerncijfers

	1995	2000	2005	2006*
Huwelijkssluitingen (x 1 000)	81,5	88,1	72,3	73,6
twee mannen			0,6	0,6
een man en een vrouw	81,5	88,1	71,1	72,4
twee vrouwen			0,6	0,6
Partnerschapsregistraties (x 1 000)		2,9	11,3	10,8
twee mannen		0,8	0,3	0,3
een man en een vrouw		1,3	10,7	10,2
twee vrouwen		0,8	0,3	0,3
Huwelijkssluitingen per 1 000 inwoners	5,3	5,5	4,4	4,5
Partnerschapsregistraties per 1 000 inwoners		0,2	0,7	0,7
Gem. leeftijd bij huwelijkssluiting				
mannen	32,4	34,1	35,8	.
vrouwen	29,6	31,1	32,7	.

3.23 Huwende personen naar burgerlijke staat voor het huwelijk (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Mannen	79,4	84,6	69,5	71,0
ongehuwd	64,7	67,0	54,6	55,5
verweduwd	1,2	1,8	1,7	1,7
gescheiden	13,5	15,8	13,3	13,8
Vrouwen	77,9	82,8	68,2	69,6
ongehuwd	64,5	66,8	54,3	55,2
verweduwd	0,9	1,4	1,4	1,4
gescheiden	12,5	14,6	12,5	13,0

3.24 Huwelijksjubilea (x 1 000)

	1998	2000	2005	2006
12,5 jaar	69	74	75	73
25 jaar	86	79	60	63
40 jaar	52	50	60	64
50 jaar	26	22	28	30
60 jaar	3	4	3	5

Bevolking

3.25 Huwelijksontbinding (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Totaal	92,5	93,6	88,2	88,0
Door:				
overlijden man	41,6	41,1	38,6	37,8
overlijden vrouw	16,8	17,9	17,7	17,3
echtscheiding	34,2	34,7	31,9	32,9

3.26 Van echt scheidenden naar leeftijd (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Mannen	31,6	32,5	29,1	29,8
jonger dan 30 jaar	3,7	2,2	1,4	1,4
30 tot 40 jaar	12,7	12,6	9,3	9,0
40 tot 50 jaar	9,9	11,0	11,5	12,1
50 jaar en ouder	5,4	6,8	6,8	7,3
Vrouwen	32,6	33,2	30,0	30,8
jonger dan 30 jaar	6,9	4,8	3,2	3,2
30 tot 40 jaar	13,2	14,1	11,5	11,4
40 tot 50 jaar	8,9	9,9	10,7	11,4
50 jaar en ouder	3,7	4,5	4,5	4,9

3.27 Huwelijksontbinding; kerncijfers

	1995	2000	2004	2005
Huwelijksontbindingen per 1 000 inwoners	6,0	5,9	5,4	5,4
w.o.				
door echtscheiding	2,2	2,2	1,9	2,0
Huwelijksontbindingen door overlijden per 1 000 echtparen	16,5	16,6	16,1	16,1
mannen	11,7	11,6	11,1	11,0
vrouwen	4,7	5,1	5,1	5,1
Echtscheidingspercentage	31,7	33,9	32,3	33,4
Gem. huwelijksduur bij echtscheiding (jaren)	12,2	12,9	13,6	13,8
Gem. leeftijd bij echtscheiding				
mannen	40,4	41,9	43,3	43,7
vrouwen	37,7	39,0	40,3	40,7
Gem. leeftijd overleden gehuwden				
mannen	71,9	72,7	73,2	73,6
vrouwen	68,5	69,2	69,5	69,9
Gem. leeftijd achterblijvende partner				
mannen	70,4	71,0	71,3	71,7
vrouwen	68,4	69,2	69,8	70,2

Bevolking

3.28 Binnen Nederland verhuisde personen (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Totaal	1 717	1 586	1 652	1 690
Binnen gemeenten	1 111	972	1 009	1 031
Tussen gemeenten	606	614	642	659
binnen provincies	358	359	383	390
tussen provincies	248	255	259	269

3.29 Verhuisde personen naar geslacht en leeftijd (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Binnen gemeenten verhuisd				
Mannen	562	488	484	503
jonger dan 20 jaar	120	110	112	115
20 tot 40 jaar	308	251	239	247
40 tot 65 jaar	99	95	100	107
65 tot 85 jaar	30	27	27	28
85 jaar en ouder	4	5	5	5
Vrouwen	550	484	487	507
jonger dan 20 jaar	121	111	113	117
20 tot 40 jaar	282	236	234	244
40 tot 65 jaar	84	81	85	91
65 tot 85 jaar	48	42	41	41
85 jaar en ouder	14	14	14	15
Tussen gemeenten verhuisd				
Mannen	304	307	307	318
jonger dan 20 jaar	62	68	70	72
20 tot 40 jaar	178	171	164	169
40 tot 65 jaar	50	56	59	63
65 tot 85 jaar	12	11	11	12
85 jaar en ouder	2	2	2	2
Vrouwen	302	307	311	324
jonger dan 20 jaar	64	71	75	79
20 tot 40 jaar	174	171	168	174
40 tot 65 jaar	41	46	48	51
65 tot 85 jaar	17	15	15	15
85 jaar en ouder	6	5	5	5

Bevolking

3.30 Buitenlandse migratie naar geboorteland (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Immigratie	96,1	132,9	92,3	101,5
Werelddelen				
Afrika	12,7	17,8	9,3	8,8
Amerika	11,4	22,4	12,2	12,9
Azië	16,3	24,3	15,1	16,4
Europa	54,8	66,9	54,7	62,2
Oceanië	0,7	1,3	1,0	1,1
Landen				
w.o.				
Nederland	21,4	23,8	20,2	23,6
Duitsland	5,7	5,2	5,3	6,1
Verenigd Koninkrijk	3,5	5,6	2,9	3,3
EU-landen (excl. Nederland)	16,1	21,8	26,3	30,3
China	1,5	2,6	3,2	3,1
voormalig Joegoslavië	7,6	4,8	0,9	0,9
Marokko	3,2	4,5	2,4	2,1
Nederlandse Antillen en Aruba	3,3	10,2	2,4	2,7
voormalige Sovjet-Unie	2,2	6,1	2,8	2,6
Suriname	2,6	3,6	2,2	1,9
Turkije	4,7	5,4	3,4	3,2
Emigratie (incl. administratieve correcties)	82,2	79,0	119,7	132,7
Werelddelen				
Afrika	5,9	5,9	12,3	12,3
Amerika	10,1	8,3	12,7	13,3
Azië	6,4	6,8	13,1	14,8
Europa	59,1	57,0	80,4	91,0
Oceanië	0,8	0,8	1,2	1,3
Landen				
w.o.				
Nederland	38,5	37,4	53,7	60,5
Duitsland	4,2	4,0	4,4	4,8
Verenigd Koninkrijk	4,4	3,4	3,6	4,0
EU-landen (excl. Nederland)	14,8	14,5	19,3	22,8
China	0,5	0,5	1,8	2,4
voormalig Joegoslavië	0,9	1,3	1,5	1,4
Marokko	2,2	1,1	2,0	2,3
Nederlandse Antillen en Aruba	4,0	2,4	4,6	4,1
voormalige Sovjet-Unie	0,3	0,7	1,8	1,9
Suriname	2,1	1,3	2,2	2,4
Turkije	3,0	1,2	2,9	3,3

Bevolking

3.31 Alloctonen naar herkomstgroepering, 1 januari (x 1 000)

	1996	2000	2006	2007*
Werelddelen (totaal)	2 499	2 775	3 148	3 172
Afrika	338	414	517	522
Amerika	439	498	576	581
Azië	573	638	707	710
Europa	1 135	1 209	1 328	1 340
Oceanië	14	17	20	20
Landen				
westers	1 328	1 367	1 428	1 433
w.o.				
EU-landen	732	739	816	835
Australië	10	12	14	15
Canada	10	11	13	13
Hongarije	11	12	13	13
Indonesië	412	405	393	390
voormalig Joegoslavië	56	67	76	77
Polen	25	29	45	51
voormalige Sovjet-Unie	13	23	46	47
Verenigde Staten	23	27	31	31
niet-westers	1 171	1 409	1 720	1 740
w.o.				
Afghanistan	5	21	37	37
Angola	3	4	10	10
China	23	30	45	46
Egypte	12	14	19	19
Ethiopië	8	9	10	10
Ghana	12	16	20	20
Hongkong	17	18	18	18
Irak	11	33	44	44
Iran	16	23	29	29
Kaapverdië	17	18	20	20
Marokko	225	262	323	330
Nederlandse Antillen en Aruba	87	107	130	130
Pakistan	14	16	18	18
Somalië	20	29	20	19
Suriname	281	303	332	333
Thailand	6	8	13	14
Turkije	272	309	364	369
Vietnam	13	15	18	18

Bevolking

3.32 Eerste generatie allochtonen naar herkomstgroepering, 1 januari (x 1 000)

	1996	2000	2006	2007*
Werelddelen (totaal)	1 284	1 431	1 604	1 604
Afrika	220	254	292	288
Amerika	278	306	336	335
Azië	268	315	355	354
Europa	513	550	615	620
Oceanië	5	6	7	7
Landen				
westers	523	545	584	588
w.o.				
EU-landen	261	267	315	331
Australië	3	4	5	5
Canada	3	4	5	5
Hongarije	5	5	6	6
Indonesië	149	141	129	126
voormalig Joegoslavië	44	50	54	53
Polen	13	16	30	35
voormalige Sovjet-Unie	8	16	35	36
Verenigde Staten	14	17	19	19
niet-westers	762	886	1 020	1 016
w.o.				
Afghanistan	5	20	32	31
Angola	2	3	8	7
China	16	20	31	32
Egypte	8	9	11	11
Ethiopië	6	7	7	7
Ghana	9	11	12	12
Hongkong	10	10	10	10
Irak	10	30	35	35
Iran	15	20	24	24
Kaapverdië	11	11	12	11
Marokko	141	153	169	168
Nederlandse Antillen en Aruba	56	69	80	79
Pakistan	10	10	11	11
Somalië	17	21	14	13
Suriname	179	183	187	186
Thailand	4	5	10	10
Turkije	167	178	196	195
Vietnam	10	10	12	12

Bevolking

3.33 Tweede generatie allochtonen naar herkomstgroepering, 1 januari (x 1 000)

	1996	2000	2006	2007*
Werelddelen (totaal)	1 215	1 344	1 543	1 568
Afrika	118	159	225	234
Amerika	161	192	240	246
Azië	305	323	352	356
Europa	622	659	713	720
Oceanië	9	11	13	13
Landen				
westers	805	822	843	845
w.o.				
EU-landen	470	473	501	504
Australië	7	8	10	10
Canada	6	7	8	9
Hongarije	7	7	7	7
Indonesië	263	264	264	264
voormalig Joegoslavië	13	17	23	24
Polen	12	13	16	16
voormalige Sovjet-Unie	5	7	11	12
Verenigde Staten	8	10	12	12
niet-westers	410	523	700	723
w.o.				
Afghanistan	0	2	5	6
Angola	1	1	2	2
China	8	10	14	14
Egypte	4	5	8	8
Ethiopië	2	2	3	3
Ghana	3	5	7	7
Hongkong	7	7	8	8
Irak	1	4	9	9
Iran	2	3	5	5
Kaapverdië	6	7	9	9
Marokko	85	110	155	162
Nederlandse Antillen en Aruba	31	38	50	51
Pakistan	4	6	7	7
Somalië	3	7	6	6
Suriname	101	119	144	147
Thailand	2	2	4	4
Turkije	104	131	169	173
Vietnam	3	4	6	6

Bevolking

3.34 Wijzigingen van nationaliteit naar voorgaande nationaliteit (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Verkrijging van het Nederlanderschap (anders dan door geboorte)	71,4	50,0	26,2	28,5
Werelddelen				
Afrikaans	19,5	18,1	7,1	8,8
Amerikaans	5,6	3,6	2,3	3,4
Aziatisch	7,1	8,3	3,3	4,0
Europees	38,6	12,6	6,8	7,4
Oceanisch	0,1	0,0	0,1	0,1
zonder of onbekend	0,6	7,4	6,7	4,8
Nationaliteiten				
w.o.				
Chinees	0,8	1,0	0,7	1,3
Iraaks	0,5	2,4	0,5	0,3
Iraans	1,4	1,4	0,1	0,2
voormalig Joegoslavisch	1,7	3,8	0,6	0,6
Marokkaans	13,5	13,5	5,9	7,1
Somalisch	1,7	1,6	0,1	0,1
voormalig Sovjet-Russisch	.	1,1	0,5	1,2
Surinaams	4,0	2,0	1,4	2,0
Verlies van het Nederlanderschap	0,1	0,2	0,4	0,3

3.35 Verkrijging van het Nederlanderschap (anders dan door geboorte) naar soort regeling (x 1 000)

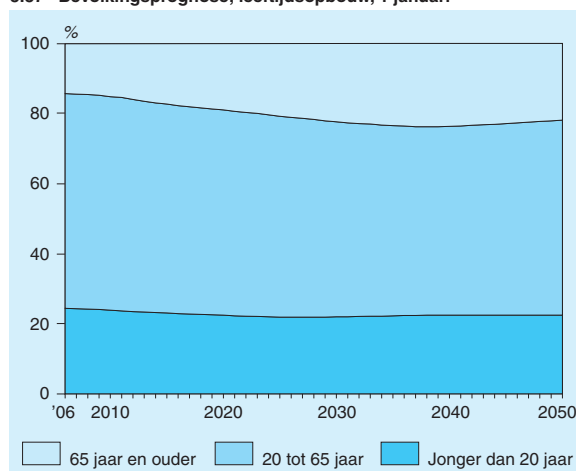
	1995	2000	2004	2005
Totaal	71,4	50,0	26,2	28,5
Adoptie	0,5	0,9	0,9	1,4
Erkenning	0,5	0,8		
Naturalisatie	67,9	45,9	20,6	21,3
zelfstandig	42,2	30,8	13,3	15,3
mede	25,8	15,1	7,3	6,0
Optie	2,5	2,3	4,7	5,8

Bevolking

3.36 Bevolkingsprognose; kerncijfers bevolking

	2010	2020	2030	2050
Bevolking, 1 januari (x 1 000)	16 433	16 748	16 976	16 797
jonger dan 20 jaar	3 895	3 678	3 626	3 626
20 tot 40 jaar	4 132	4 110	4 190	4 056
40 tot 65 jaar	5 885	5 679	5 210	5 150
65 tot 80 jaar	1 881	2 512	2 851	2 470
80 jaar en ouder	640	769	1 098	1 494
Bevolking, jaarmutatatie (x 1 000)	32	29	12	-14
w.o.				
levendgeborenen	177	181	185	178
overledenen	143	163	190	219
immigratie	120	122	119	117
emigratie (incl. administratieve correcties)	125	114	105	93
migratiesaldo (incl. administratieve correcties)	-5	8	14	24
Totaal vruchtbaarheidscijfer	1,75	1,75	1,75	1,75
Levensverwachting bij de geboorte (jaren)				
mannen	78,3	79,5	80,2	81,5
vrouwen	81,9	82,5	83,1	84,2
Bevolking, 1 jan. (%)				
jonger dan 20 jaar	23,7	22,0	21,4	21,6
20 tot 65 jaar	61,0	58,4	55,4	54,8
65 jaar en ouder	15,3	19,6	23,3	23,6
Demografische druk (totaal), 1 jan. (%)	64,0	71,1	80,6	82,4
groene druk	38,9	37,6	38,6	39,4
grijze druk	25,2	33,5	42,0	43,1

3.37 Bevolkingsprognose; leeftijdsopbouw, 1 januari

Bevolking

3.38 Alloctonenprognose; alloctonen en autoctonen, 1 januari

	2010	2020	2030	2050
Absoluut (x 1 000)				
absoluut	16 433	16 748	16 976	16 797
autoctonen	13 167	13 109	12 970	12 000
westerse alloctonen	1 459	1 592	1 737	2 105
niet-westerse alloctonen	1 807	2 047	2 270	2 691
Aandeel (%)				
aandeel				
autoctonen	80,1	78,3	76,4	71,4
westerse alloctonen	8,9	9,5	10,2	12,5
niet-westerse alloctonen	11,0	12,2	13,4	16,0

3.39 Alloctonenprognose; alloctonen, 1 januari (x 1 000)

	2010	2020	2030	2050
Eerste generatie	1 623	1 766	1 933	2 284
Westers	606	703	803	1 043
Europese Unie	354	453	549	770
overig Europa	96	112	128	158
Indonesië	119	98	80	56
overig buiten Europa	37	40	46	59
Niet-westers	1 017	1 063	1 130	1 240
w.o.				
Afrika	112	110	118	145
Azië	229	251	284	365
Latijns-Amerika	50	58	67	93
Marokko	168	173	176	172
Nederlandse Antillen en Aruba	79	92	105	125
Suriname	184	183	180	154
Turkije	195	197	200	187
Tweede generatie	1 642	1 873	2 073	2 513
Westers	853	890	934	1 062
Europese Unie	508	528	561	704
overig Europa	47	63	79	109
Indonesië	262	255	243	176
overig buiten Europa	37	43	51	72
Niet-westers	789	984	1 139	1 451
w.o.				
Afrika	79	98	113	147
Azië	104	152	199	306
Latijns-Amerika	31	46	63	104
Marokko	180	225	250	280
Nederlandse Antillen en Aruba	55	71	90	132
Suriname	155	173	186	206
Turkije	186	217	239	276

Bevolking

3.40 Huishoudensprognose; huishoudens naar type en grootte, 1 januari (x 1 000)

	2010	2020	2030	2050
Totaal	7 346	7 821	8 094	8 035
Huishoudentype				
eenpersoonshuishouden	2 686	3 103	3 401	3 518
meerpersoonshuishouden	4 660	4 717	4 692	4 517
paren	4 131	4 174	4 160	3 977
eenouder	479	491	480	487
overig	49	52	53	53
Gem. huishoudensgrootte (abs.)	2,21	2,12	2,07	2,06

3.41 Huishoudensprognose; bevolking naar positie in het huishouden, 1 januari (x 1 000)

	2010	2020	2030	2050
Mannen	8 121	8 289	8 397	8 286
alleenstaand	1 254	1 473	1 624	1 686
samenwonend	4 146	4 188	4 174	3 991
thuiswonend	2 434	2 342	2 300	2 302
eenouder	77	79	73	70
in overig huishouden	140	150	155	148
wonend in instelling	70	56	70	88
Vrouwen	8 311	8 459	8 579	8 512
alleenstaand	1 432	1 631	1 777	1 832
samenwonend	4 131	4 174	4 160	3 977
thuiswonend	2 090	1 993	1 959	1 961
eenouder	402	412	406	417
in overig huishouden	133	144	150	161
wonend in instelling	122	106	127	164

4. Bouwen en wonen

Gunstige vooruitzichten woningbouw

In 2006 is voor ruim 96 duizend woningen een bouwvergunning verleend. Dat is het hoogste aantal in bijna tien jaar. Het aantal opgeleverde woningen steeg tot ruim 72 duizend. De stijging van de nieuwbouw is vooral toe te schrijven aan huurappartementen. Naast nieuwbouwwoningen kwamen er in 2006 nog 7 duizend woningen bij door bijvoorbeeld woningsplitsing of verbouw van kantoren tot woningen. Er zijn echter ook 22 duizend woningen aan de voorraad onttrokken door bijvoorbeeld sloop of samenvoeging van woningen. Per saldo nam de woningvoorraad met 58 duizend woningen toe. In 2007 wordt de 7 miljoenste woning opgeleverd.

Ook met de utiliteitsbouw ging het in 2006 beter. De waarde van de vergunningverlening voor nieuwe utiliteitsgebouwen is in 2006 met 26 procent gestegen tot 6,1 miljard euro. De waarde voor nieuwe hallen en kantoorgebouwen is met meer dan 40 procent gestegen in vergelijking met 2005.

Flink meer omzet bouwbedrijven in 2006

De omzet in de bouw is in 2006 met ruim 8 procent gestegen. Dit is een flinke versnelling na de bescheiden groei in 2005. De bedrijven in de grond-, water- en wegenbouw (GWW) behaalden de hoogste groei. Hun omzet steeg met ruim 11 procent. De omzetgroei van de burgerlijke en utiliteitsbouw lag op het gemiddelde, die van de overige bouwbedrijven eronder.

Asfaltwegen fors duurder in 2006

In 2006 stegen de kosten voor het aanleggen van asfaltwegen met 14 procent. Dat is beduidend meer dan in 2005, toen de kosten met 3,8 procent stegen ten opzichte van een jaar eerder. De sterke stijging in 2006 komt vooral door de prijsstijging van wegenbouwbitumen. Door de hoge olieprijs was deze grondstof 27 procent duurder dan in 2005. De totale GWW had in 2006 een kostenstijging van bijna 9 procent.

Bouwen en wonen

4.1 Voortgangsfasen van het bouwproces (mln euro)

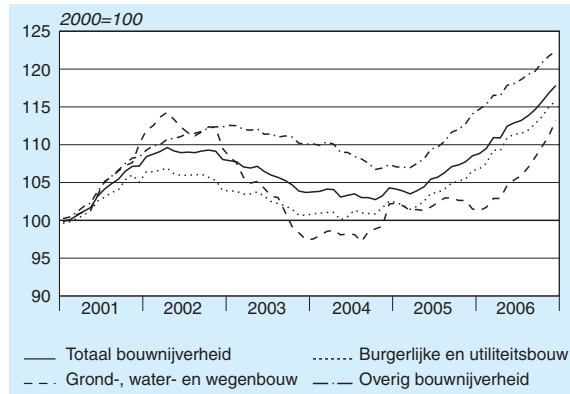
	1995	2000	2005	2006
Nieuwe orders bouwwerken	12 120	16 757	19 069	22 259
nieuwbouw	9 845	13 468	14 951	18 096
woningen	6 426	7 336	10 093	11 996
andere gebouwen	3 419	6 132	4 858	6 100
niet-nieuwbouw (verbouw/uitbreiding)	2 275	3 289	4 119	4 163
Productie	11 913	17 148	17 900	19 784
nieuwbouw	9 695	13 871	14 048	15 730
woningen	6 386	7 783	9 354	10 715
andere gebouwen	3 309	6 088	4 694	5 015
niet-nieuwbouw (verbouw/uitbreiding)	2 218	3 276	3 851	4 054
Nog te produceren (ultimo)	7 189	9 447	13 612	16 276
nieuwbouw	5 980	7 995	11 400	13 778
woningen	3 375	4 007	7 275	8 841
andere gebouwen	2 605	3 988	4 125	4 937
niet-nieuwbouw (verbouw/uitbreiding)	1 209	1 452	2 211	2 498
Gereedgekomen bouwwerken	11 646	16 132	16 553	17 565
nieuwbouw	9 446	13 043	12 829	13 836
woningen	6 081	7 558	8 407	9 531
andere gebouwen	3 365	5 485	4 422	4 305
niet-nieuwbouw (verbouw/uitbreiding)	2 200	3 089	3 724	3 729

4.2 Omzet bouwnijverheid, alle bedrijven (2000=100)

	2000	2004	2005	2006*
Totaal	100	104	109	118
SBI-indeling				
bouwrijp maken van terreinen	100	112	108	124
burgerlijke en utiliteitsbouw en GWW, excl. bouwrijp maken	100	102	106	115
bouwinstallaties	100	101	107	113
afwerken van gebouwen	100	121	130	140
verhuur bouwmachines met personeel	100	106	109	125
Alternatieve indeling				
burgerlijke en utiliteitsbouw	100	103	107	116
grond-, water- en wegenbouw (GWW)	100	102	102	113
overig bouwnijverheid	100	107	114	122

Bouwen en wonen

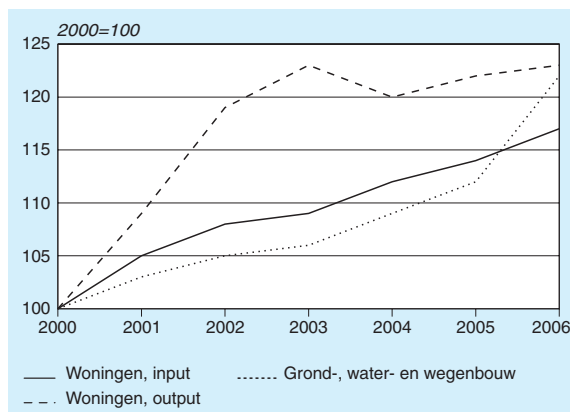
4.3 Omzetontwikkeling bouwnijverheid, 12-maands voortschrijdend gemiddelde

4.4 Productieve uren burgerlijke en utiliteitsbouw (per werknemer)

	1995	2000	2005	2006
Theoretisch beschikbare uren	2 080	2 080	2 080	2 080
productieve uren	1 410	1 450	1 430	1 431
improductieve uren	670	630	650	649
vorst- en neerslagverlet	75	70	85	98
ov. improductieve uren, zoals ziekteverzuim, feestd., verlof	595	560	565	552

4.5 Prijsindexcijfers bouwnijverheid

Bouwen en wonen

4.6 Prijsindexcijfers bouwnijverheid (2000=100)

	2000	2004	2005	2006*
Bouwkosten nieuwe woningen				
inputindex	100	112	114	117
loon	100	116	117	118
materiaal	100	109	112	116
outputindex	100	120	122*	123
Grond-, water- en wegenbouw	100	109	112	122
aanleg van riolering	100	110	116	119
grondverzet	100	117	119	124
kunstwerken	100	108	108	113
spoorwegen	100	116	119	126
waterbouwkundige werken	100	114	119	123
wegen met gesloten verharding	100	101	104	119
wegen met open verharding	100	113	112	114

4.7 Woonruimtevoorraad op 1 januari (x 1 000)

	1995	2000	2006	2007
Voorraad woningen	6 192	6 590	6 912	6 970
Voorraad wooneenheden	94	107	112	114
Voorraad recreatiewoningen	73	87	97	99
Capaciteit bijzondere woongebouwen	317	321	346	346

4.8 Veranderingen in de woningvoorraad (x 1 000)

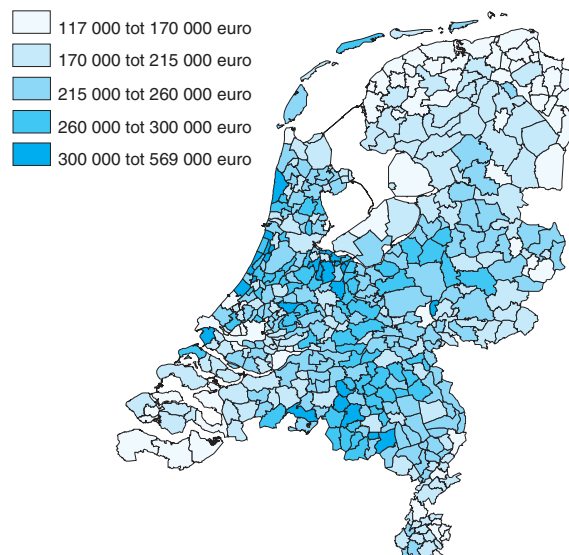
	1995	2000	2005	2006
Voorraad begin periode	6 192	6 590	6 859	6 912
Vermeerdering	99	75	74	80
nieuwbouw	94	71	67	72
huur	29	15	17	20
eigen	65	56	50	52
anderszins	5	3	7	7
huur	3	1	4	4
eigen	2	4	3	3
Vermindering (-)	14	14	19	22
huur	10	10	15	16
eigen	4	4	4	6
Saldo vermeerdering	85	61	55	58
Administratieve correcties	-1	0	-2	0
Voorraad einde periode	6 276	6 651	6 912	6 970

Bouwen en wonen

4.9 Gemiddelde WOZ-waarde per woning (1 000 euro)

	1997	2001	2005	2006
Totaal	79	131	202	201
Groningen	57	87	141	142
Friesland	57	100	159	159
Drenthe	73	116	179	177
Overijssel	72	119	187	186
Flevoland	75	113	181	181
Gelderland	86	145	222	221
Utrecht	98	161	235	232
Noord-Holland	79	144	223	222
Zuid-Holland	76	120	188	187
Zeeland	71	101	161	161
Noord-Brabant	86	145	229	227
Limburg	82	131	181	180

4.10 Gemiddelde WOZ-waarde woningen per gemeente, 1 januari 2006

Bouwen en wonen

4.11 Bouwvergunning verleend utiliteitsbouw, nieuwbouw (mln euro)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	3 421	5 995	4 857	6 100
Fabrieken	505	1 389	1 012	1 186
Hallen en Loodsen	602	643	355	507
Kantoren	629	1 724	714	1 017
Kassen	42	142	113	137
Scholen	256	270	515	607
Schuren en stallen	166	309	372	446
Winkels	96	126	125	113
Overige gebouwen	1 125	1 392	1 651	2 086

4.12 Verleende bouwvergunningen utiliteitsbouw, nieuwbouw (mln euro)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	3 421	5 995	4 857	6 100
Groningen	94	168	115	319
Friesland	123	216	174	185
Drenthe	91	131	99	170
Overijssel	223	361	404	401
Flevoland	99	200	201	173
Gelderland	358	544	500	773
Utrecht	328	482	370	484
Noord-Holland	495	1 354	664	1 016
Zuid-Holland	745	1 046	1 061	1 031
Zeeland	81	115	113	181
Noord-Brabant	598	1 019	845	1 024
Limburg	186	357	311	343

4.13 Woningen waarvoor bouwvergunningen zijn verleend

	1995	2000	2005	2006
Totaal	98 405	78 563	83 273	96 447
Groningen	3 374	2 016	2 924	3 634
Friesland	3 493	2 806	2 891	3 679
Drenthe	3 306	2 455	2 837	3 156
Overijssel	7 029	5 451	7 073	7 859
Flevoland	4 046	4 985	2 590	2 903
Gelderland	11 477	7 383	7 394	10 311
Utrecht	7 641	7 701	7 029	7 397
Noord-Holland	13 578	11 202	14 049	16 163
Zuid-Holland	22 152	18 334	15 906	21 969
Zeeland	2 069	1 360	1 599	2 070
Noord-Brabant	13 705	10 157	13 602	11 904
Limburg	6 535	4 713	5 379	5 402

Bouwen en wonen

4.14 Nog gereed te komen woningen, 31 december

	1995	2000	2005	2006
Totaal	113 542	135 934	149 598	169 992
Groningen	3 410	3 085	3 932	4 884
Friesland	3 516	4 573	4 845	5 659
Drenthe	3 386	3 859	4 452	5 291
Overijssel	7 467	8 152	10 244	12 648
Flevoland	3 507	7 079	4 402	4 966
Gelderland	12 367	11 515	14 038	15 954
Utrecht	9 724	12 409	12 428	14 319
Noord-Holland	18 189	20 742	26 307	30 490
Zuid-Holland	26 029	35 480	32 274	37 812
Zeeland	2 172	2 934	2 976	3 264
Noord-Brabant	16 291	18 018	23 847	23 371
Limburg	7 484	8 088	9 853	11 334

4.15 Gereedgekomen woningen

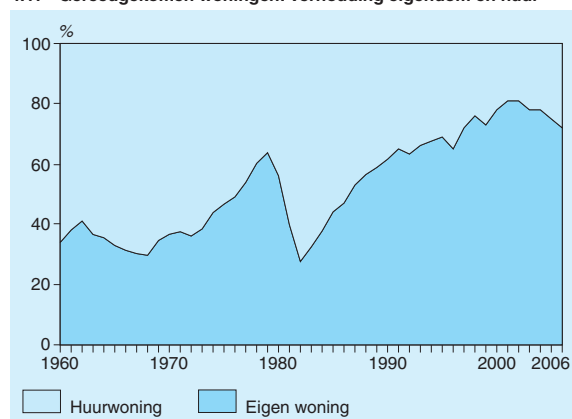
	1995	2000	2005	2006
Totaal	93 836	70 650	67 016	72 382
Groningen	2 961	1 769	2 041	2 166
Friesland	3 780	2 503	2 387	2 732
Drenthe	3 089	2 043	2 077	2 266
Overijssel	7 128	4 307	4 968	5 486
Flevoland	5 027	4 565	1 786	2 095
Gelderland	10 959	7 360	7 413	8 323
Utrecht	5 533	6 485	6 587	5 652
Noord-Holland	13 983	10 096	10 749	11 716
Zuid-Holland	18 077	14 584	15 749	15 670
Zeeland	2 253	1 845	1 676	1 686
Noord-Brabant	15 274	11 441	8 133	10 925
Limburg	5 772	3 652	3 450	3 665

4.16 Gereedgekomen woningen, enkele kenmerken (%)

	1995	2000	2005	2006
Totaal (abs.)	93 836	70 650	67 016	72 382
2 en minder kamers	6	5	4	7
3 kamers	25	25	25	28
4 kamers	55	54	56	51
5 kamers	12	14	13	12
6 en meer kamers	2	2	3	3
Eigen woningen	69	78	75	72
Huurwoningen	31	22	25	28
Eengezinshuizen	74	75	70	65
Meergezinshuizen	26	25	30	35

Bouwen en wonen

4.17 Gereedgekomen woningen: verhouding eigendom en huur

4.18 Gemiddelde bouwkosten huurwoningen (1 000 euro)

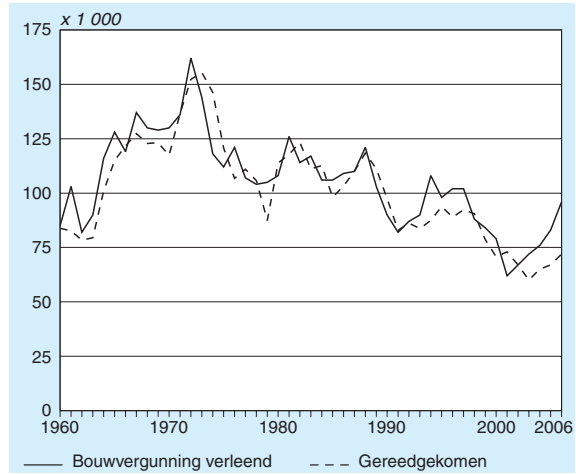
	1995	2000	2005	2006
Totaal	46	61	85	86
Groningen	48	65	81	90
Friesland	46	66	90	93
Drenthe	47	66	88	88
Overijssel	44	57	79	82
Flevoland	43	44	88	74
Gelderland	44	63	90	89
Utrecht	46	71	88	75
Noord-Holland	47	60	80	72
Zuid-Holland	48	61	92	95
Zeeland	48	60	84	103
Noord-Brabant	43	74	82	90
Limburg	45	56	80	99

4.19 Gemiddelde bouwkosten koopwoningen (1 000 euro)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	75	99	126	129
Groningen	70	110	124	130
Friesland	75	107	127	135
Drenthe	70	102	123	123
Overijssel	74	96	116	121
Flevoland	68	93	121	124
Gelderland	73	104	132	132
Utrecht	75	90	111	131
Noord-Holland	76	97	118	120
Zuid-Holland	73	89	129	126
Zeeland	82	119	147	131
Noord-Brabant	82	114	135	143
Limburg	73	102	136	142

Bouwen en wonen

4.20 Woningen bouwvergunning verleend en gereedgekomen

5. Financiële en zakelijke diensten

Omzetgroei zakelijke diensten versneld in 2006

In 2006 zette de omzetgroei in de zakelijke dienstverlening versterkt door. In 2005 was al een duidelijk herstel te zien van de omzetontwikkeling in alle bedrijfstakken van de zakelijke dienstverlening. De groei van de zakelijke dienstverlening kwam mede tot uiting in de ontwikkeling van het aantal bedrijven. Het aantal bedrijven nam gedurende 2005 toe met ruim 8 procent. Dit waren veelal kleinere bedrijven.

De financiële en zakelijke dienstverlening zorgde in 2005 voor een toegevoegde waarde van 86 miljard euro. Dat is bijna 5 miljard meer dan het jaar ervoor. In totaal hadden 1,5 miljoen mensen in 2006 een baan in de financiële en zakelijke dienstverlening. De meeste mensen waren werkzaam in de uitzendbranche, die na 2005 ook in 2006 een flinke opleving doormaakte.

Institutionele beleggers steeds meer in het buitenland

De trend dat de Nederlandse institutionele beleggers (pensioenfondsen, verzekeraars en beleggingsinstellingen) meer in het buitenland beleggen, is in 2005 voortgezet. De totale beleggingen van de institutionele beleggers in het buitenland maakten eind 2005 bijna twee derde uit van de totale beleggingsportefeuille. Tien jaar geleden was nog maar iets meer dan een vijfde van de beleggingsportefeuille in het buitenland belegd, vijf jaar geleden was dit bijna de helft.

De beleggingen van institutionele beleggers zijn in 2005 met 15 procent toegenomen tot 1 069 miljard euro. Nog sterker dan in 2004 was deze toename te danken aan koersstijgingen op de aandelenmarkt. Daardoor is het relatieve belang van aandelen in de totale beleggingen weer verder toegenomen.

Concentratie in het schadeverzekeringsbedrijf

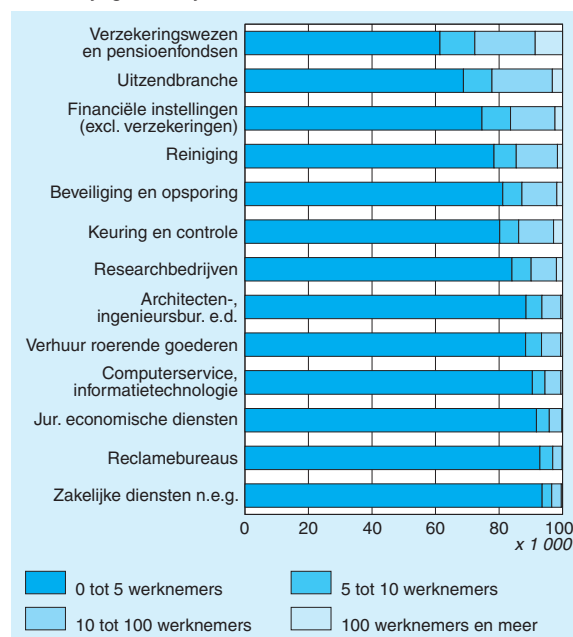
De schaalvergroting in het schadeverzekeringsbedrijf zette zich voort. In de jaren 2001–2005 is het aantal schadeverzekeraars gedaald, terwijl de omvang van de premie is gestegen. Fusies en overnames van kleinere schadeverzekeraars zijn de belangrijkste verklaring voor de concentratie in het schadeverzekeringsbedrijf.

Financiële en zakelijke diensten

5.1 Bedrijven in de financiële en zakelijke dienstverlening, 1 januari

	1995	2000	2005	2006*
Financiële instellingen (excl. verzekeringen)	975	1 355	1 185	1 250
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	740	785	605	580
Verhuur roerende goederen	3 430	4 345	4 470	4 320
Computerservice, informatietechnologie	6 885	14 020	17 630	21 000
Researchbedrijven	1 060	1 720	2 115	2 350
Architecten en ingenieurs	9 410	13 945	16 470	17 325
Beveiliging en opsporing	380	730	1 250	1 380
Jur. economische diensten	25 380	39 630	50 975	55 140
Keuring en controle	285	495	655	710
Reclamebureaus	7 035	11 170	12 625	13 180
Reiniging	4 905	6 205	6 685	6 890
Uitzendbranche	1 420	4 100	6 505	6 975
Zakelijke diensten n.e.g.	10 080	13 185	15 080	16 160

5.2 Bedrijven in de financiële en zakelijke dienstverlening naar bedrijfsgrootte, 1 januari 2006

Financiële en zakelijke diensten

5.3 Werkzame personen in de financiële en zakelijke dienstverlening

	2001		2005*	
	totaal (x 1 000)	w.o. vrouwen (%)	totaal (x 1 000)	w.o. vrouwen (%)
Financiële instellingen (excl. verzekeringen)	170	47	156	44
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	56	39	58	41
Verhuur roerende goederen	29	28	27	30
Computerservice, informatie-technologie	135	21	128	20
Researchbedrijven	33	30	34	35
Architecten-, ingenieursbur. e.d.	107	22	105	23
Jur. economische diensten	283	46	294	45
Reclamebureaus	75	44	75	41
Uitzendbranche	412	44	389	40
Zakelijke diensten n.e.g.	253	53	258	51

5.4 Arbeidsvolume werkzame personen in de financiële en zakelijke dienstverlening (1 000 arbeidsjaren)

	2001	2004*	2005*
Financiële instellingen (excl. verzekeringen)	153	141	141
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	52	53	52
Verhuur roerende goederen	24	22	22
Computerservice, informatie-technologie	126	114	115
Researchbedrijven	30	30	30
Architecten en ingenieurs	97	92	93
Jur. economische diensten	243	240	244
Reclamebureaus	53	49	51
Uitzendbranche	281	243	258
Zakelijke diensten n.e.g.	172	172	173

Financiële en zakelijke diensten

5.5 Bruto toegevoegde waarde (basisprijzen) in de financiële en zakelijke dienstverlening (mln euro)

	2001	2004*	2005*
Financiële instellingen (excl. verzekeringen)	13 701	19 146	19 202
Verzekeringswezen en pensioenfondsen	6 542	9 056	10 065
Verhuur roerende goederen	4 631	4 172	4 121
Computerservice, informatie-technologie	8 213	8 064	8 608
Researchbedrijven	1 693	1 869	1 898
Architecten-, ingenieursbur. e.d.	4 558	4 886	5 086
Jur. economische diensten	14 605	15 233	16 439
Reclamebureaus	2 050	2 108	2 297
Uitzendbureaus e.d.	10 120	9 372	10 600
Zakelijke dienstverlening n.e.g.	6 837	7 107	7 355

5.6 Beleggingen van institutionele beleggers (mld euro)

	2002	2003	2004	2005
Totaal	779,4	854,9	932,4	1 069,1
Beleggingsinstellingen	81,0	87,5	86,5	95,5
Pensioenfondsen	432,9	484,5	544,5	640,2
Verzekeraars	258,6	275,7	293,2	324,3
Niet onder toezicht staande verzekeringsinstellingen	6,9	7,2	8,2	9,1

5.7 Gecombineerde balansgegevens van financiële instellingen (mld euro)

	1995	2000	2004	2005
Activa	1 187	2 231	2 934	3 399
monetair goud	10	9	8	10
vordering op intern. monetaire inst.	7	2	2	1
chartaal en giraal geld	16	49	68	94
deposito's	106	182	312	373
obligaties	176	386	568	646
aandelen	118	397	394	478
waardepapieren op korte termijn	25	10	19	21
deelnemingen	44	133	158	204
leningen op korte termijn	113	193	245	276
leningen op lange termijn	320	400	499	545
hypotheken	145	297	447	502
vaste eigendommen	45	73	66	67
transitoria	37	75	133	166
overige activa	24	26	15	17
Passiva	1 187	2 231	2 934	3 399
chartaal geld	18	17	22	23
giraal geld	81	182	227	253
deposito's	169	352	543	613
spaartegoeden	109	137	198	211
obligaties	69	189	383	482
aandelen en deelnemingen	144	426	335	414
waardepapieren op korte termijn	9	21	37	32
leningen op korte termijn	30	55	88	116
leningen op lange termijn	85	138	175	194
transitoria	37	82	175	194
reserves en voorzieningen	435	632	751	867

Financiële en zakelijke diensten

5.8 Structuurgegevens van kredietinstellingen

	2000	2003	2004	2005
Demografie				
Ondernemingen totaal	87	86	89	91
Naar type onderneming				
coöperatieve banken	1	1	1	1
vennootschappen	76	77	81	84
bijkantoren van buitenlandse kredietinstellingen	10	8	7	6
Naar omvang balanstotaal				
minder dan 100 mln euro	23	20	24	22
100 tot 1 000 mln euro	31	33	32	34
1 000 tot 10 000 mln euro	23	23	21	24
10 000 tot 100 000 mln euro	7	6	8	7
100 000 mln euro en meer	3	4	4	4
Lokale eenheden	6 152	4 499	4 100	4 100
Gelduitgifte-automaten	6 921	7 556	7 889	7 889
Financiële gegevens (mld euro)				
Balanstotaal	1 019	1 299	1 469	1 752
Kredieten	588	757	839	946
Toevertrouwde middelen	419	527	562	615
Totaal kapitaal en reserves	81	97	106	127
Werkgelegenheid				
Werkzame personen	140 400	131 942	129 036	126 362
mannen	73 008	68 610	67 099	65 708
vrouwen	67 392	63 332	61 937	60 654
Werknemers (vte)	127 636	118 867	116 249	113 840

5.9 Resultatenrekening van kredietinstellingen (mln euro)

	2000	2003	2004	2005
Baten				
rente en soortgelijke baten	67 241	62 581	65 373	81 976
opbrengsten waardepapieren	54 689	51 302	50 571	61 644
provisie (2000=netto)	3 767	3 523	5 622	5 468
resultaat financiële transacties	5 200	5 201	5 586	5 967
overige baten	1 839	948	1 265	2 627
	1 746	1 607	2 329	6 270
Lasten				
rente en soortgelijke lasten	67 242	62 580	65 373	81 976
provisie (2000=netto)	41 975	34 735	33 913	45 270
alg.en administratieve uitgaven	0	676	775	838
overige bedrijfslasten	13 737	14 818	16 049	18 627
waardeveranderingen van vorderingen en toevoegingen/onttrekkingen	14	99	158	128
overige waardeveranderingen	591	1 729	1 420	1 090
resultaat uit gewone activiteiten	1 184	1 148	1 136	866
buitengewone baten en lasten	9 741	9 375	11 922	15 157
belastingen	-714	-1	-1	0
winst/verlies boekjaar	1 153	1 553	1 839	1 935
	7 874	7 821	10 082	13 222

Financiële en zakelijke diensten

5.10 Brancheresultaten van schadeverzekeraars (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Technisch resultaat (totaal)	554	194	1 925	2 467
Brand e.a. schade	152	79	428	462
Motorrijtuigen	-55	-23	304	456
Ongevallen en ziekte	426	14	1 110	1 194
Zee, transport en luchtvaart	22	-12	54	94
Overig	10	136	29	260

5.11 Beleggingen en vorderingen van schadeverzekeraars (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Totaal	21 666	35 287	41 129	46 326
Immateriële activa	11	15	109	207
Terreinen	465	385	420	412
Beleggingen in groeps- maatschappijen	1 159	1 760	2 118	2 342
Aandelen	2 734	8 036	4 854	6 501
Obligaties	7 277	14 723	21 309	23 653
Hypotheken	406	426	550	453
Andere leningen	4 417	2 190	1 202	982
Deposito's bij kredietinstel.	701	526	1 212	1 384
Andere financiële beleggingen	312	599	1 229	1 425
Depots bij verzekeraars	105	107	145	166
Vorderingen en overige activa	4 080	6 520	7 981	8 800

5.12 Beleggingen en vorderingen van levensverzekeraars (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Totaal	140 163	241 314	264 579	302 029
Immateriële activa	1	19	14	139
Terreinen	6 897	12 434	13 238	12 090
Beleggingen in groeps- mijen	4 979	5 557	3 692	6 407
Aandelen	14 235	35 816	21 190	22 018
Obligaties	21 940	43 456	83 152	91 233
Belangen in beleggingspools	1 077	566	474	430
Hypotheken	19 065	28 247	23 617	24 374
Andere leningen	32 477	25 215	15 532	13 200
Deposito's bij kred. instel.	1 271	3 741	3 051	3 343
Andere financiële beleggingen	3 218	4 969	5 162	16 738
Depots bij verzekeraars	294	344	473	489
Beleggingen voor risico van polishouders	27 500	65 463	82 755	95 972
Vorderingen en overige activa	7 209	15 487	12 229	15 596

Financiële en zakelijke diensten

5.13 Technische rekening levensverzekeraars (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Baten	25 207	37 290	37 988	51 222
verdiende premies eigen rekening	12 711	22 426	24 466	24 161
opbrengsten uit beleggingen	9 223	13 280	10 336	17 751
Lasten (-)	24 098	35 632	36 115	48 512
uitkeringen eigen rekening (e.r.)	5 330	14 109	17 588	16 740
wijziging ov. techn. voorz. e.r.	9 381	11 108	8 700	19 390
winstdeling, kortingen en bedr.kstn.	4 990	5 585	5 452	6 953
overige techn. lasten e.r.	679	710	1 993	2 258
<i>Resultaat technische rekening</i>	1 108	1 658	1 872	2 710

5.14 Balans Pensioenfondsen, bedrijfseconomische opstelling (mld euro)

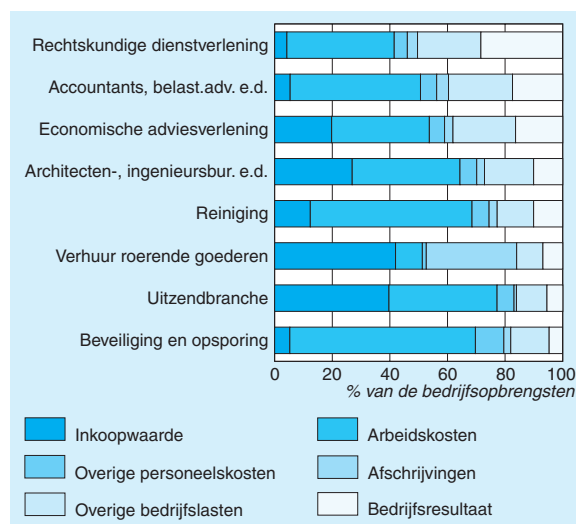
	1995	2000	2004	2005*
Activa	282	498	554	641
onroerende zaken	18	24	21	21
hypotheken	12	14	14	13
aandelen		217	237	287
obligaties	138	168	220	252
leningen op schuldbekentenis	78	31	10	8
niet-gecons. deelnemingen	6	15	27	34
deposito's en liquide middelen	5	6	14	14
premiereserve herverzekeringen	15	14	3	4
overige vorderingen	10	9	8	8
Passiva	282	498	554	641
stichtingskapitaal en reserves	33	113	84	119
voorziening pensioenverplichtingen	243	376	454	504
leningen	1	1	1	1
overige schulden	5	9	15	17

5.15 Resultatenrekening pensioenfondsen, bedrijfseconomische opstelling (mld euro)

	1995	2000	2004	2005*
Baten	30	26	75	105
premies eigen rekening	7	10	22	25
beleggingsopbrengsten	21	12	50	76
overige baten	3	4	3	4
Lasten	30	26	75	105
vermeerdering voorzieningen				
pensioenverplichtingen e.r.	14	23	-16	52
uitkeringen en afkopen e.r.	10	12	17	18
overige lasten	6	-10	74	35

Financiële en zakelijke diensten

5.16 Kosten en bedrijfsresultaat in de zakelijke dienstverlening, 2004

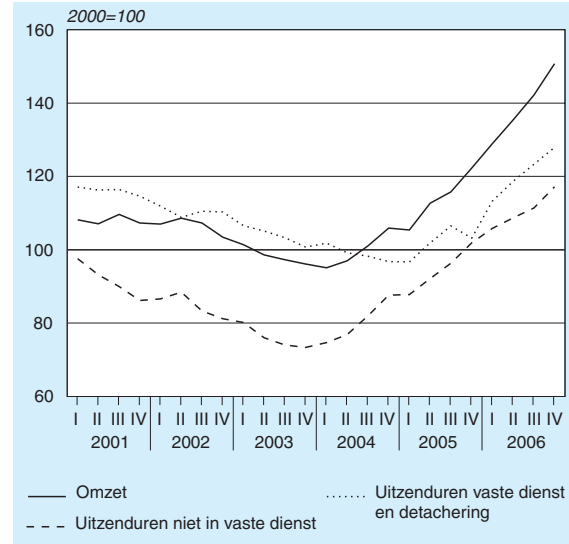

5.17 Omzetindices in de zakelijke dienstverlening (2000=100)

	2004	2005	2006*
Computerservice, informatie-technologie	106	114	128
Accountants, economische adviesverlening	100	103	113
Architecten-, ingenieursbur. e.d.	109	114	124
Beveiliging en opsporing	157	168	183
Keuring en controle	129	134	151
Rechtskundige dienstverlening	118	123	129
Reclamebureaus	90	94	94
Reiniging	116	121	129
Uitzendbranche	100	114	139
Zakelijke diensten n.e.g.	96	98	101

Financiële en zakelijke diensten

5.18 Kerngegevens uitzendbranche, seizoengecorrigeerd

6. Gezondheid en welzijn

Meer inkomen, minder ziekenhuisopnamen

Voor zowel mannen als vrouwen geldt: hoe hoger het inkomen, des te minder ziekenhuisopnamen. De negatieve samenhang bij mannen is echter sterker. Ook voor de meeste ziekten is de samenhang negatief, vooral bij psychische stoornissen. Er zijn echter ook positieve samenhangen tussen inkomen en ziekenhuisopnamen. Zo hebben vrouwen uit de hogere inkomensklassen voor complicaties rond de zwangerschap, bevalling en kraambed ruim 50 procent meer ziekenhuisopnamen dan vrouwen uit de lagere inkomensklassen. Dit is mogelijk toe te schrijven aan uitstel van zwangerschap door vrouwen met een hogere sociaaleconomische status. In 2004 bleken de verschillen in ziekenhuisopnamen naar inkomen voor het totaal van alle diagnoses niet veel anders te zijn dan in 1997.

Gezonde jaren mannen en vrouwen ongeveer gelijk

In 2005 was in Nederland de gemiddelde levensverwachting voor vrouwen 4,4 jaar langer dan voor mannen. Het aantal jaren dat mannen en vrouwen in goede gezondheid doorbrengen, is echter nagenoeg gelijk. De levensverwachting voor mannen was 77,2 jaar, voor vrouwen 81,6 jaar. De gemiddelde levensverwachting in als goed ervaren gezondheid over de periode 2001–2005 was voor mannen 61,8 jaar, tegen 60,8 jaar voor vrouwen.

Zorguitgaven in 2005 met 2,8 procent gestegen

In 2005 bedroegen de uitgaven aan de gezondheids- en welzijnszorg 61,5 miljard euro. Dat is 2,8 procent meer dan in 2004. Voor het derde jaar op rij namen de uitgaven minder toe dan in het jaar ervoor. In 2002 bedroeg de stijging nog bijna 13 procent. De gematigde stijging in 2005 is toe te schrijven aan de beperkte loonkostenstijging in de zorginstellingen, de nauwelijks verhoogde tarieven van de meeste vrije beroepsbeoefenaren en de gedaalde tarieven van de medisch specialisten. Verder zijn zorginstellingen doelmatiger gaan werken.

Gezondheid en welzijn

6.1 Gezondheid en functionele beperkingen (%)

	2001	2005	2006
Ervaren gezondheid, 0 jaar en ouder			
zeer goed	25,3	25,5	26,1
goed	55,5	54,4	54,8
gaat wel	15,7	16,2	15,3
(zeer) slecht	3,6	3,9	3,8
Psychische gezondheid, 12 jaar en ouder in afgelopen vier weken:			
erg zenuwachtig	5,9	5,2	5,2
minder gelukkig	16,4	16,9	15,7
minder kalm en rustig	18,2	17,1	15,7
neerslachtig en somber	5,6	5,6	5,5
zat in de put	3,5	3,5	3,3
Functionele beperkingen, 12 jaar en ouder ernstige problemen met:			
bewegen	7,4	8,1	7,6
horen	2,6	3,0	2,5
zien	3,5	5,0	4,7

6.2 Langdurige aandoeningen (% van totale bevolking)

	2001	2005	2006
Aandoening elleboog/pols	5,8	5,5	5,1
Aandoening nek/schouder	8,1	9,2	8,5
Astma/cara	7,0	8,2	7,6
Beroerte	1,2	1,9	1,9
Darmstoornis	2,5	2,7	2,7
Duizelig	2,4	2,6	3,0
Eczeem	4,5	4,7	4,2
Gewrichtsontsteking	3,3	4,0	3,8
Gewrichtsslijtage	8,2	9,7	9,6
Hartaandoening	1,2	1,4	1,5
Hartinfarct	2,0	2,3	2,2
Hoge bloeddruk	8,6	11,1	11,8
Incontinentie	3,6	3,7	3,4
Kanker	3,5	4,7	4,4
Migraine	14,2	12,6	12,1
Psoriasis	1,5	1,8	1,7
Rugaandoening	8,1	9,2	8,8
Suikerziekte	2,8	3,4	3,6
Vernauwing bloedvaten	1,5	1,7	1,9
Andere langdurige aandoening	7,9	7,5	7,9

6.3 Roken en alcohol, 12 jaar en ouder

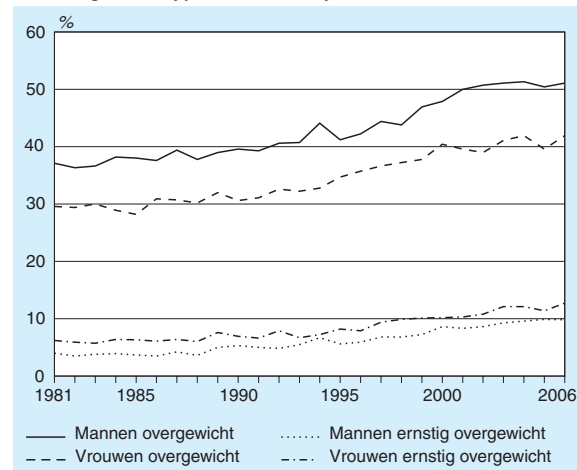
	2001	2005	2006
Rokers (%)	33,3	29,5	29,6
Zware rokers (%)	9,8	7,7	7,2
Rokers: sigaretten per dag	12,4	11,7	11,4
Drinkt nooit alcohol (%)	18,2	18,6	19,0
Zware drinkers (%)	13,6	10,8	11,3
Drinkers: glazen per dag	1,5	1,4	1,4

Gezondheid en welzijn

6.4 Lichamelijke activiteit, 12 jaar en ouder

	2001	2005	2006
Voldoet aan norm gezond bewegen (%)	52	55	55
Activiteit (minuten per week)			
huishoudelijk werk	680	649	642
sport	130	138	137
vrije tijd (bijv. wandelen, fietsen en tuinieren)	413	426	416
werkzaamheden op werk/school	934	885	888
woon-werk/school-verkeer	54	55	58

6.5 Overgewicht bij personen van 20 jaar en ouder

6.6 Borstvoeding (%)

	1998/ 2000	2001/ 2003	2004/ 2006
Bij de geboorte	69	75	76
Op leeftijd van 6 weken	57	61	62
Op leeftijd van 3 maanden	45	51	52
Op leeftijd van 6 maanden	24	27	31

Gezondheid en welzijn

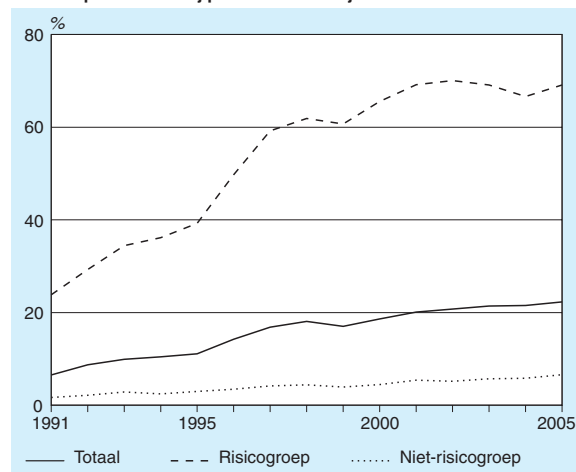
6.7 Plaats van bevalling (%)

	1998/ 2000	2001/ 2003	2004/ 2006
Tuis	34	32	32
Ziekenhuis	66	68	68
Elders	0	0	0

6.8 Vrouwen en preventie (%)

	1995	2001	2005	2006
16 tot 50 jaar: Gebruikt anticonceptiepil	43	43	40	37
20 jaar en ouder: Uitstrijke in afgelopen 5 jaar	.	61	60	59
30 jaar en ouder: Mammografie in afgelopen 2 jaar	.	44	46	46

6.9 Griepvaccinatie bij personen van 16 jaar en ouder

Gezondheid en welzijn

6.10 Medische consumptie van de Nederlandse bevolking

	1995	2000	2005	2006
Contact met huisarts				
Gemiddeld aantal contacten	3,8	4,1	3,6	3,6
Personen met contact (%)	75,2	75,6	73,1	72,6
Wijze van contact met huisarts (%)				
bij de huisarts	82,5	81,8	84,8	85,0
huisbezoek	8,3	5,2	4,0	4,0
telefonisch	8,9	12,5	10,1	10,2
anders	0,4	0,5	1,0	0,8
Contact met specialist				
Gemiddeld aantal contacten	1,9	1,8	1,8	2,0
Personen met contact (%)	38,9	38,0	40,0	40,2
Plaats van contact (%)				
in (poli)kliniek van ziekenhuis	87,4	90,2	89,3	90,7
anders	12,6	9,8	10,7	9,3
Contact met tandarts				
Gemiddeld aantal contacten	2,1	2,4	2,3	2,2
Personen met contact (%)	74,6	78,2	77,9	78,1
Reden van contact (%)				
pijn	9,3	11,6	13,4	12,5
controle	67,2	63,2	61,8	61,5
behandeling na controle	10,9	11,1	12,1	13,9
(langlopende) behandeling	12,5	14,1	12,7	12,1
Contact met fysiotherapeut				
Gemiddeld aantal contacten	2,5	2,9	2,9	2,9
Personen met contact (%)	13,6	16,2	16,8	17,8
Alternatieve genezer(s)				
Personen met contact (%)	6,2	5,9	6,5	6,3
Riagg; 4 jaar en ouder				
Personen met contact (%)	1,5	1,4	1,7	1,5
Medicijngebruik				
Op recept in 14 dagen (%)	33,2	33,8	37,1	37,5
Zonder recept in 14 dagen (%)	28,5	34,5	39,0	39,9

6.11 Levensverwachting, 2001/2005 (jaren)

	Mannen	Vrouwen
Bij geboorte levensjaren	76,4	81,1
in als goed ervaren gezondheid	61,8	60,8
zonder lichamelijke beperkingen	68,9	67,5
zonder chronische ziekten	47,3	41,1
Op 65-jarige leeftijd levensjaren	15,9	19,6
in als goed ervaren gezondheid	9,5	10,5
zonder lichamelijke beperkingen	11,2	10,2
zonder chronische ziekten	4,6	3,9

Gezondheid en welzijn

6.12 Overleden mannen naar doodsoorzaak (x 1 000)

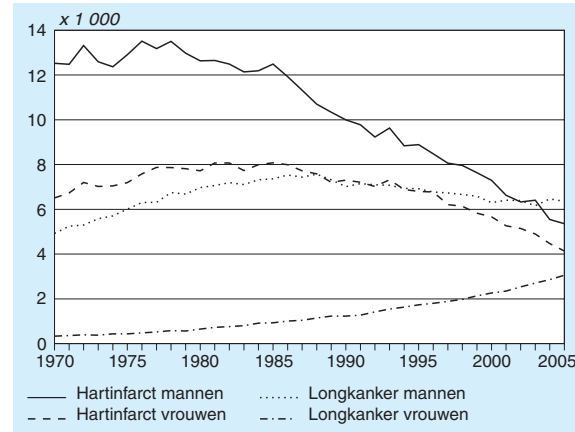
	1996	2000	2004	2005
Totaal	69	69	66	66
Endocriene-, voedings- en stofwisselingsziekten	2	2	2	2
Kwaadaardige nieuwvormingen w.o.	21	21	21	21
luchtpijp(vertakkingen) en long	7	6	6	6
prostaat	2	2	2	2
Psychische stoornissen	1	1	2	2
Ziekten van ademhalingsorganen	7	8	7	7
Ziekten van hart en vaatstelsel w.o.	25	24	21	21
acuut hartinfarct	8	7	6	5
hersenvaatletsels	5	5	4	4
Ziekten van spijsverteringsorganen	2	2	2	2
Niet-natuurlijke doodsoorzaken w.o.	3	3	3	3
wegverkeersongevallen	1	1	1	1
zelfdoding	1	1	1	1
Overige doodsoorzaken	8	8	8	8

6.13 Overleden vrouwen naar doodsoorzaak (x 1 000)

	1996	2000	2004	2005
Totaal	69	72	70	70
Endocriene-, voedings- en stofwisselingsziekten	3	3	3	3
Kwaadaardige nieuwvormingen w.o.	16	17	18	18
borst	4	3	3	3
luchtpijp(vertakkingen) en long	2	2	3	3
Psychische stoornissen	3	4	5	5
Ziekten van ademhalingsorganen	6	7	6	7
Ziekten van hart en vaatstelsel w.o.	26	26	23	23
acuut hartinfarct	7	6	4	4
hersenvaatletsels	7	7	7	6
Ziekten van de spijsverteringsorganen	3	3	3	3
Niet-natuurlijke doodsoorzaken w.o.	2	2	2	2
wegverkeersongevallen	0	0	0	0
zelfdoding	1	1	0	0
Overige doodsoorzaken	9	11	10	9

Gezondheid en welzijn

6.14 Sterfte door longkanker en hartinfarct

6.15 Mannen met één of meer ziekenhuisopname voor enkele diagnoses naar inkomen, gestandaardiseerd voor leeftijd (per 10 000 inwoners)

	1997		2004	
	laagste 30%-in-komens	hoogste 30%-in-komens	laagste 30%-in-komens	hoogste 30%-in-komens
Diagnosen totaal	973,4	845,4	1 050,5	933,9
w.o.				
aandoeningen van de perinatale periode	30,2	39,7	35,6	43,6
kwaadaardige nieuwvormingen	56,9	48,8	56,6	55,4
w.o.				
dikkedarm- en -endeldarmkanker	6,7	7,0	6,4	7,6
kanker van lip, mondholte, farynx	1,9	0,9	2,2	0,9
longkanker	12,1	7,2	10,0	6,6
maagkanker	2,1	1,6	2,2	1,4
prostaatkanker	6,1	6,7	5,4	8,3
slokdarmkanker	1,0	0,7	1,6	1,3
psychische stoornissen	16,3	7,4	16,6	8,5
w.o.				
angststoornissen	0,4	0,2	0,8	0,2
depressie	1,9	1,1	2,0	1,0
persoonlijkheidsstoornissen	0,6	0,2	0,5	0,1
schizofrenie	1,3	0,3	1,3	0,2
stemmingsstoornissen	2,8	1,5	3,2	1,7
ziekten van hart- en vaatstelsel	167,4	139,1	161,4	139,9
w.o.				
beroerte	20,8	16,7	22,2	18,9
coronaire hartziekten	68,1	54,1	60,8	49,2
hartfalen	19,6	13,4	15,4	9,5
perifeer arterieel vaatlijden	24,0	17,4	20,6	14,4

Bron: Prismant en CBS.

Gezondheid en welzijn

6.16 Vrouwen met één of meer ziekenhuisopname voor enkele diagnoses naar inkomen, gestandaardiseerd voor leeftijd (per 10 000 inwoners)

	1997		2004	
	laagste 30%-in-komens	hoogste 30%-in-komens	laagste 30%-in-komens	hoogste 30%-in-komens
Diagnosen totaal	1 115,6	1 049,1	1 244,4	1 210,2
w.o.				
aandoeningen van de perinatale periode	24,8	32,2	30,5	37,5
complicaties van zwangerschap, bevalling en kraambed	110,2	167,0	136,8	209,0
kwaadaardige nieuwvormingen	50,0	51,8	61,3	57,9
w.o.				
baarmoederhalskanker	1,7	1,1	1,4	0,8
borstkanker	13,3	14,1	16,7	16,7
dikkedarm- en -endeldarmkanker	5,6	6,1	6,7	6,5
kanker van lip, mondholte, farynx	0,9	0,7	0,9	0,7
longkanker	3,8	2,5	4,9	3,2
maagkanker	0,9	0,8	1,2	1,0
slokdarmkanker	0,4	0,4	0,5	0,4
psychische stoornissen	22,2	10,1	17,5	10,3
w.o.				
angststoornissen	1,1	0,4	0,8	0,3
depressie	5,8	2,4	3,3	1,9
persoonlijkheidsstoornissen	1,1	0,5	1,4	0,4
schizofrenie	0,6	0,2	0,4	0,1
stemmingsstoornissen	7,2	3,3	4,7	2,7
ziekten van hart- en vaatstelsel	131,3	105,0	132,9	108,1
w.o.				
beroerte	19,6	16,5	20,1	17,7
coronaire hartziekten	36,2	23,0	32,4	23,3
hartfalen	16,8	12,2	15,6	9,6
perifeer arterieel vaatlijden	13,2	9,8	11,6	6,7

Bron: Prismant en CBS.

6.17 Kerncijfers zorg (mln euro)

	1998	2000	2004	2005
Financieringsbronnen	36 810	42 097	59 891	62 742
overheid en soc. verzekeringen	25 476	28 753	40 424	42 221
particuliere zorgverzekeringen	5 020	5 705	8 668	9 170
overige financieringsbronnen	6 313	7 639	10 799	11 350
Uitgaven	36 810	42 097	59 891	62 742
beleids- en beheersorganisaties	1 433	1 518	1 923	2 101
gezondheidszorg	23 344	26 526	37 203	39 149
welzijnszorg	12 032	14 053	20 765	21 492
Uitgaven per hoofd van de bevolking (euro)	2 343	2 643	3 678	3 844
Uitgaven (in % van het bbp)	10	10	12	12

Gezondheid en welzijn

6.18 Indexcijfers uitgaven zorg (1998=100)

	1998	2000	2004	2005
Gezondheidszorg	100	114	159	168
Welzijnszorg	100	117	173	179
Per hoofd van de bevolking	100	113	157	164
Totaal gecorrigeerd voor prijsver.	100	105	126	129

6.19 Uitgaven aan zorg naar actoren (mln euro)

	1998	2000	2004	2005
Totaal	36 810	42 097	59 891	62 742
Beleid en beheer	1 433	1 518	1 923	2 101
Geestelijke gezondheidszorg	2 262	2 572	3 748	4 001
Gehandicaptenzorg	2 858	3 349	5 217	5 578
Genees- en hulpmiddelen	5 026	5 859	7 691	7 967
Ouderenzorg	7 641	8 673	12 337	12 583
Praktijken van (para-)medici	4 610	5 106	7 026	7 207
Ziekenhuizen	8 755	9 886	14 340	15 422
Overig	4 225	5 134	7 609	7 882

7. Handel en horeca

Krachtig herstel detailhandel

In 2006 heeft de detailhandel 5,3 procent meer omgezet dan een jaar eerder. Dat kwam vooral doordat de verkopen met 4,5 procent toenamen. De prijzen stegen, met 0,8 procent, slechts beperkt. De omzetgroei van de detailhandel in 2006 volgde op drie jaar van krimp. De postorder- en internetbedrijven behaalden in 2006 met bijna 13 procent de grootste omzetstijging.

Forse omzetstijging in non-foodsector

De non-foodsector behaalde in 2006 met 6,2 procent een forse omzetgroei. Alle onderscheiden branches in de non-food zetten meer om. Winkels in bovenkleding, consumentenelektronica en woninginrichtingsartikelen hadden een meer dan gemiddelde omzetgroei. In de foodsector boekten zowel supermarkten als speciaalzaken meer omzet. Mede door prijsstijgingen boekten de supermarkten 4 procent meer omzet dan het jaar ervoor. In 2004 en 2005 daalden de prijzen nog door de prijzenoorlog in de supermarktbranche. De speciaalzaken in voeding behaalden ruim 2 procent meer omzet. Door prijsstijgingen haalden vooral winkels in aardappelen, groente en fruit fors meer omzet.

Omzetgroei horeca verdubbeld

De omzet van de horeca groeide in 2006 met bijna 5 procent. Dat is bijna een verdubbeling in vergelijking met een jaar eerder. Na twee jaar van krimp zette in 2005 het herstel van de omzetgroei in. Toen groeide de omzet met bijna 3 procent. Deze groei was nog vooral toe te schrijven aan prijsstijgingen. In 2006 namen ook de verkopen aanzienlijk toe. Over de hele linie was de omzet in de horeca vorig jaar hoger. Mede door toenemende zakelijke bestedingen behaalden hotels en restaurants de grootste omzetstijging. Cafetaria's kropen in 2006 weer uit het dal. Na vijf jaar van dalende verkopen hebben cafetaria's vorig jaar bijna 2 procent meer verkocht. De omslag lag in het derde kwartaal, toen de verkopen voor het eerst weer toenamen. De totale omzettoename in 2006 bedroeg bijna 4 procent.

Handel en horeca

7.1 Bedrijven in de handel en horeca, 1 januari

	1995	2000	2005	2006*
Detailhandel (incl. reparatie)	85 325	85 720	82 420	82 740
Groothandel en handelsbemiddeling	47 785	55 195	58 065	59 910
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	19 165	23 350	21 745	21 935
Horeca	36 790	39 745	36 635	36 650

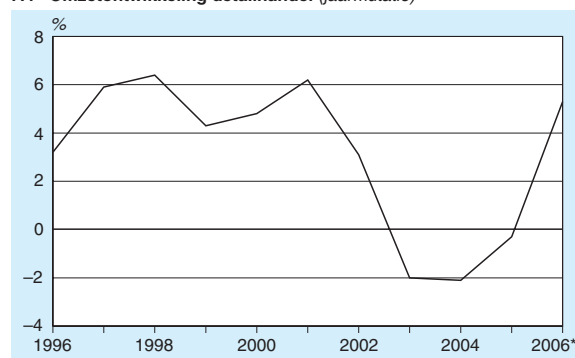
7.2 Arbeidsvolume werkzame personen in de handel en horeca (1 000 arbeidsjaren)

	1995	2000	2004*	2005*
Totaal	1 132	1 264	1 225	1 217
Detailhandel (incl. reparatie)	433	480	480	479
Groothandel	394	447	422	419
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	124	135	131	130
Horeca	181	201	192	189

7.3 Werkzame personen in de handel en horeca

	2000		2005*	
	totaal (x 1 000)	w.o. vrouwen (%)	totaal (x 1 000)	w.o. vrouwen (%)
Totaal	1 669	46	1 657	46
Detailhandel (incl. reparatie)	721	61	727	58
Groothandel	499	29	481	30
Handel, reparatie auto's en motorfietsen	152	18	154	21
Horeca	297	51	295	52

7.4 Omzetontwikkeling detailhandel (jaarmutatatie)

Handel en horeca

7.5 Omzetontwikkeling detailhandel, excl. apotheken en reparatiebedrijven (jaarmutatie in %)

	2001	2003	2005	2006*
Omzet totaal	6,2	-2,0	-0,3	5,3
prijs	4,5	0,3	-0,9	0,8
volume	1,6	-2,3	0,7	4,5
Omzet in winkel	5,9	-2,0	-0,2	5,2
prijs	4,5	0,3	-0,9	0,8
volume	1,4	-2,3	0,7	4,4
voedings- en genotmiddelen				
omzet	6,6	1,5	-0,5	3,7
prijs	6,7	1,6	-0,6	1,3
volume	-0,1	-0,1	0,1	2,4
non-foodartikelen				
omzet	5,5	-4,2	-0,1	6,2
prijs	3,2	-0,5	-1,1	0,4
volume	2,3	-3,7	1,1	5,8
Omzet niet in winkel	13,1	-1,4	-1,3	7,1

7.6 Omzetontwikkeling voedings- en genotmiddelenwinkels (jaarmutatie in %)

	2001	2003	2005	2006*
Totaal	6,6	1,5	-0,5	3,7
Supermarkten e.d.	7,3	2,7	-0,4	4,0
Winkels gespecialiseerd in voedings- en genotmiddelen	3,4	-3,9	-0,7	2,2
in aardappelen, groenten en fruit	-1,9	-8,5	-1,5	7,6
in dranken	6,8	-5,8	-4,6	-2,6
in tabaksproducten	2,9	3,7	.	.
in vis	1,2	-1,2	-0,6	.
in vlees, wild, gevogelte	3,9	-3,6	-2,3	-0,1
in overige foodzaken	3,3	-6,5	.	.

7.7 Omzetontwikkeling non-foodwinkels (jaarmutatie in %)

	2001	2003	2005	2006*
Totaal	5,5	-4,2	-0,1	6,2
w.o.				
doe-het-zelfzaken	7,2	2,7	-0,6	6,6
w.o.				
bouwmarkten	7,8	5,6	1,1	6,3
in bovenkleding	4,7	-7,0	2,0	7,1
in consumentenelectronica	5,8	-4,0	-2,8	7,8
in drogisterij-artikelen	8,6	4,8	-2,5	2,5
in huishoudelijke artikelen	3,7	2,4	-4,5	-
in woninginrichtingsartikelen	6,0	-6,8	-0,2	7,7
textielsupermarkten	2,7	4,2	0,7	3,6

Handel en horeca

7.8 Omzetontwikkeling detailhandel niet in winkel (jaarmutatie in %)

	2001	2003	2005	2006*
Totaal	13,1	-1,4	-1,3	7,1
Markt- en straathandel	.	-0,3	.	.
Postorder en internet	22,4	-2,9	4,1	12,8

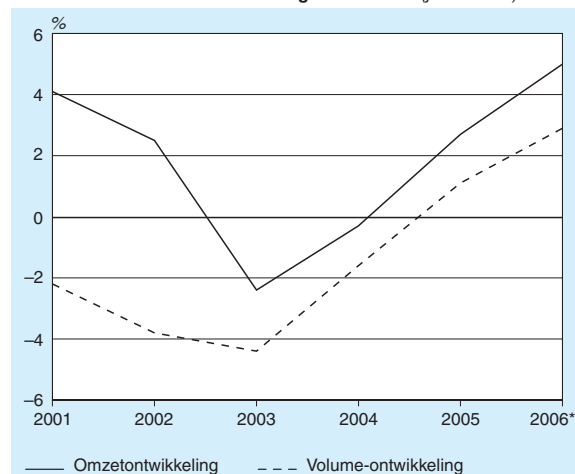
7.9 Omzetontwikkeling handel en reparatie auto's en motorfietsen (jaarmutatie in %)

	2003	2004	2005	2006*
Autoservicebedrijven	0,4	0,8	2,5	4,3
Benzineservicestations	2,0	5,5	10,5	6,9
Handel en reparatie van bedrijfsauto's	.	0,9	3,7	17,2
Handel en reparatie van motorfietsen	.	-0,6	-3,9	1,3
Handel en reparatie van personenauto's	-4,3	-0,7	-1,8	3,1
Importeurs personenauto's	-2,4	-0,6	0,6	5,6

7.10 Omzet-, prijs- en volume-ontwikkelingen benzineservicestations (jaarmutatie in %)

	2003	2004	2005	2006*
Omzet	2,0	5,5	10,5	6,9
prijs	1,4	8,3	9,1	4,3
volume	0,6	-2,6	1,3	2,4

7.11 Volume- en omzetontwikkeling in de horeca (jaarmutatie)

Handel en horeca

7.12 Omzet-, prijs- en volume-ontwikkelingen horeca (jaarmutatatie in %)

	2001	2003	2005	2006*
Omzet				
Hotels, eetgelegenheden, cafés	4,1	-2,4	2,7	5,0
w.o.				
cafés e.d.	4,8	-1,0	2,3	3,7
cafeteria's, lunchrooms, snackbars	3,5	-1,5	1,3	3,7
hotels, pensions, conferentie-oorden	2,8	-3,5	3,2	6,3
restaurants	4,5	-2,7	3,6	5,5
Prijs				
Hotels, eetgelegenheden, cafés	6,4	2,2	1,7	2,0
w.o.				
cafés e.d.	7,9	3,4	2,0	2,0
cafeteria's, lunchrooms, snackbars	5,5	2,3	1,9	1,9
restaurants	5,0	2,0	1,9	1,9
Volume				
Hotels, eetgelegenheden, cafés	-2,2	-4,4	1,1	2,9
w.o.				
cafés e.d.	-2,9	-4,2	0,3	1,7
cafeteria's, lunchrooms, snackbars	-1,9	-3,7	-0,5	1,8
restaurants	-0,4	-4,6	1,7	3,5

8. Industrie en energie

Meer omzet en productie in de industrie

Na een aantal wat mindere jaren ging het in 2006 weer beter met de industrie. Zo bereikte het producentenvertrouwen een recordwaarde van 9,0 in oktober terwijl het in januari nog op 3,0 stond. Daarbij was de industriële productie in 2006 ruim 2 procent groter dan in 2005 en de industriële omzet 9 procent hoger. Deze resultaten waren de beste na 2000.

De groei van de omzet werd zowel bepaald door een grotere afzet van producten als door hogere afzetprijzen. Vooral in de eerste helft van 2006 hadden hogere olieprijsen een belangrijke invloed op de afzetprijzen.

In alle branches van de industrie werd in 2006 meer omgezet, maar de sterkste omzet- en productiegroei realiseerde de metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie. De aardolie, chemische, rubber- en kunststofindustrie kende wel een hoge omzetgroei, maar dit was voor een groot deel een prijseffect. Het minste resultaat haalde de papier- en grafische industrie met een lichte omzetstijging van 1,6 procent bij een stabiele productie.

Meer windenergie, minder biomassa

Het aandeel duurzame energie in het Nederlandse energieverbruik stijgt licht. In 2006 was 2,6 procent van het totale verbruik uit duurzame binnenlandse bronnen afkomstig, tegen 2,4 procent in 2005.

De elektriciteitsproductie uit windenergie is in 2006 met een derde gestegen en vormde daarmee 0,7 procent van de Nederlandse energievoorziening. De toename van windenergie is vooral te danken aan het plaatsen van veel nieuwe grote windmolens, onder andere in Delfzijl en in Flevoland.

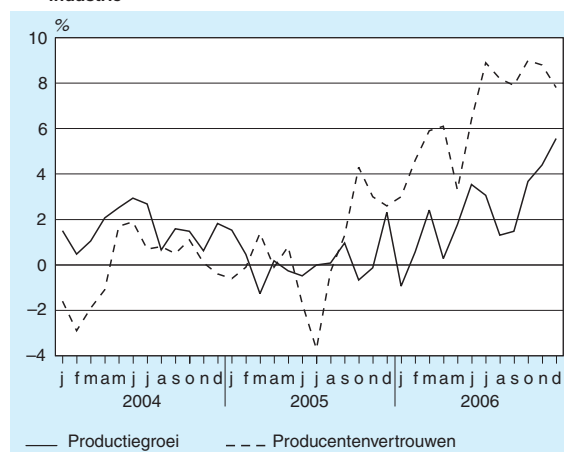
Het meestoken van biomassa in elektriciteitscentrales is in 2006 met ongeveer 5 procent gedaald ten opzichte van een jaar eerder. In de periode 2003–2005 verviervoudigde het meestoken nog. In de tweede helft van 2006 halveerde het meestoken. Een reden hiervoor kan zijn de verandering in de subsidiëtarieven per 1 juli 2006. Over heel 2006 gezien is het meestoken echter nog steeds de techniek met de grootste bijdrage aan de productie van duurzame energie – een derde van het totaal –, op de voet gevolgd door windenergie.

Industrie en energie

8.1 Omzet- en productie-index industrie per branche (2000=100)

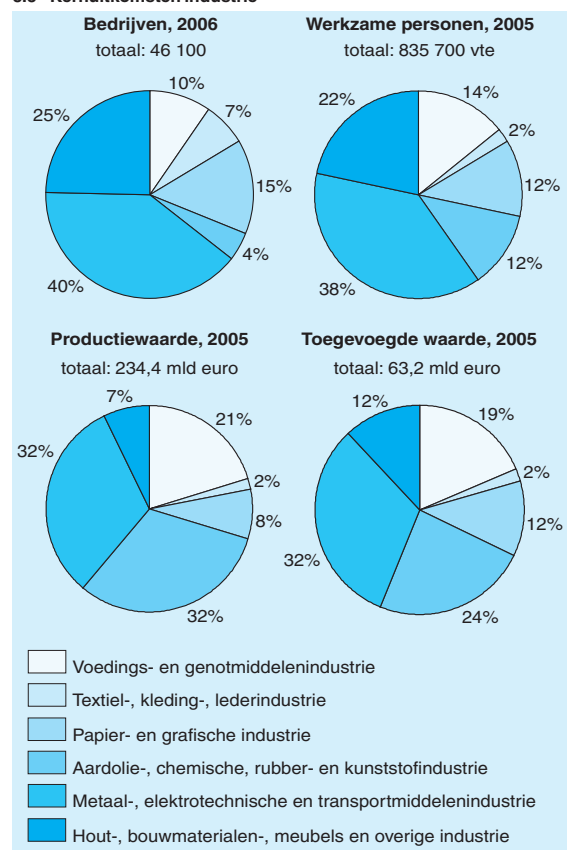
	1995	2005	2006*
Omzet	73,4	105,9	115,4
Bestemming			
binnenland	75,9	102,2	108,9
buitenland	71,1	109,3	121,3
Branche			
voedings- en genotmiddelenind.	85,8	104,9	110,1
textiel-, kleding-, lederindustrie	89,0	77,8	80,9
papier- en grafische industrie	81,9	97,7	99,2
aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie	62,3	118,9	132,6
metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	71,3	99,8	111,5
hout-, bouwmaterialen-, meubels en overige industrie	75,3	93,2	99,7
Productie	87,9	100,4	102,7
Branche			
voedings- en genotmiddelenind.	93,7	104,6	107,0
textiel-, kleding-, lederindustrie	88,6	82,5	85,2
papier- en grafische industrie	85,8	92,4	91,7
aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie	90,9	114,0	117,6
metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	83,8	95,2	98,5
hout-, bouwmaterialen-, meubels en overige industrie	88,2	96,3	96,6

8.2 Ontwikkeling producentenvertrouwen en productiegroei in de industrie

Industrie en energie

8.3 Kernuitkomsten industrie

8.4 Arbeidsvolume werkzame personen in de industrie (1 000 arbeidsjaren)

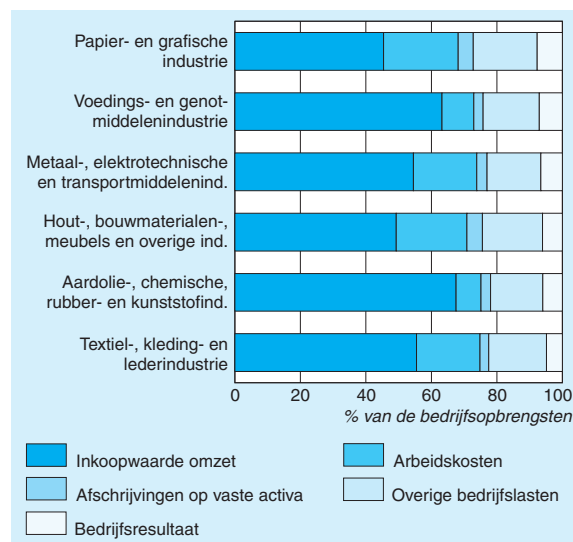
	2000	2004*	2005*
Totaal	953	856	836
Voedings- en genotmiddelenind.	137	121	117
Textiel-, kleding-, lederindustrie	28	21	19
Papier- en grafische industrie	119	103	100
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie	109	103	101
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	364	325	318
Hout-, bouwmaterialen-, meubels en overige industrie	195	183	181

Industrie en energie

8.5 Gerealiseerde totale investeringen industrie per branche (mln euro)

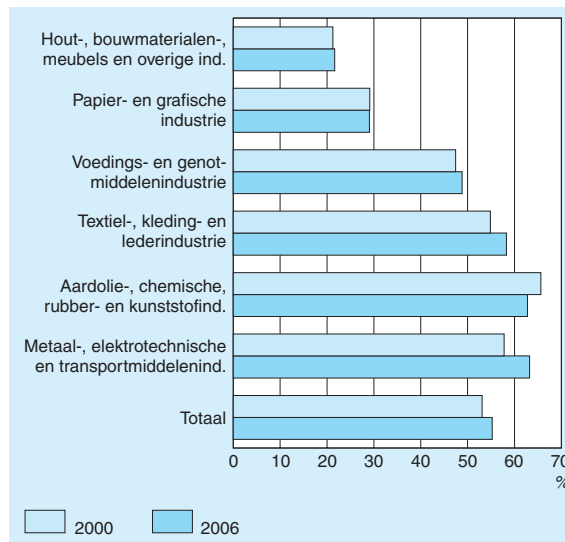
	2000	2004	2005*
Voedings- en genotmiddelen-industrie	1 488	1 582	1 652
Textiel-, kleding-, lederindustrie	119	75	.
Papier- en grafische industrie	902	690	.
Aardolie-, chemische, rubber- en kunststofindustrie	2 019	1 951	.
Metaal-, elektrotechnische en transportmiddelenindustrie	2 720	1 618	.
Hout-, bouwmaterialen-, meubels overige industrie	840	607	.

8.6 Kosten en bedrijfsresultaat in de industrie, 2004

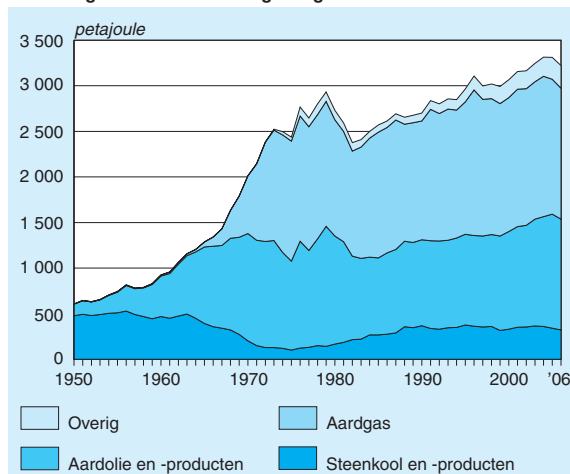

Industrie en energie

8.7 Exportaandeel in de omzet van de industrie

8.8 Energieverbruik naar energiedrager

Industrie en energie

8.9 Energiebalans (petajoule)

	1995	2000	2005	2006*
Winning	2 808	2 417	2 628	2 579
Invoer	6 101	7 527	8 586	9 003
Uitvoer (-)	5 449	6 076	6 978	7 441
Bunkers (-)	586	705	870	898
Onttrokken aan de voorraad	91	-98	-55	-21
Binnenlands verbruik	2 964	3 065	3 311	3 223
Energieverbruik door energie- bedrijven	592	600	662	628
winningsbedrijven	28	35	39	28
cokesfabrieken	16	12	14	10
raffinaderijen	173	180	184	173
elektr.- en warmteproductie- bedrijven centraal	306	252	308	287
elektr.- en warmteproductie- bedrijven decentraal	16	45	36	47
vuilverbrandingsinstallaties	26	41	47	48
distributiebedrijven	27	35	34	35
Energieverbruik door energie- afnemers	2 373	2 465	2 649	2 595
industrie	1 011	1 075	1 214	1 153
transport	421	462	486	486
huishoudens en overige afnemers	941	928	948	956

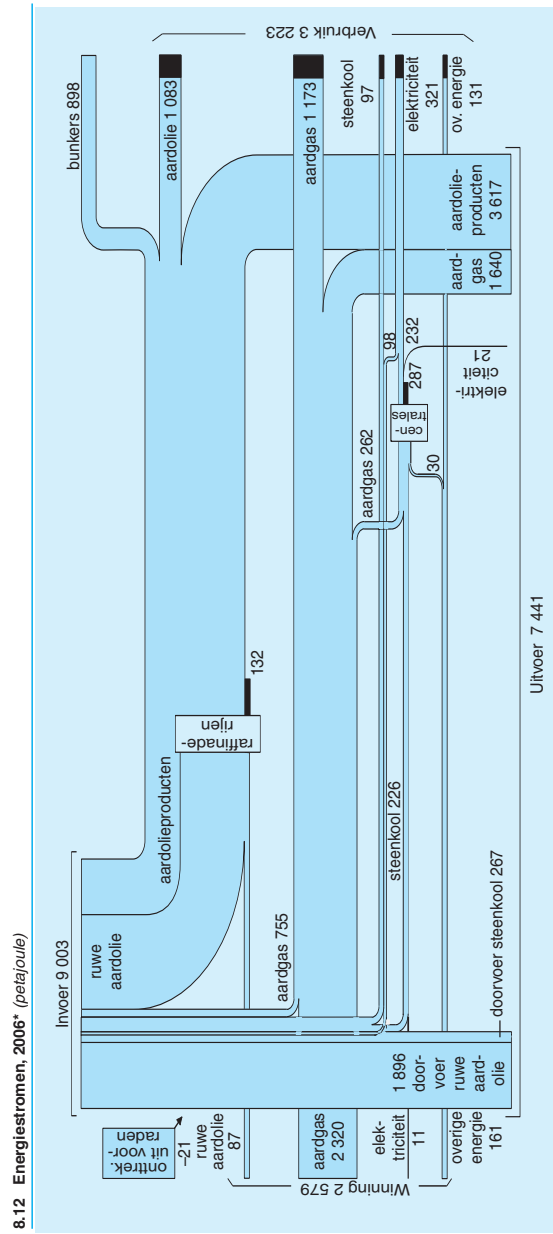
8.10 Steenkoolbalans (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Invoer	17 135	22 296	22 600	20 468
Uitvoer (-)	2 866	9 123	9 262	7 418
Voorraadmutatie	410	-272	230	-33
Binnenlandse afzet	14 679	12 901	13 568	13 018
cokesfabrieken	4 110	3 006	3 131	3 157
elektriciteitscentrales	9 018	8 722	8 857	8 267
ijzer- en staalindustrie	839	1 036	1 496	1 530
chemische industrie	405	36	0	0
overige industrie	304	79	82	47
overige verbruikers	3	24	2	16

8.11 Aardoliegrondstoffenbalans, binnenlands verkeer (mln kg)

	1995	2000	2005	2006
Beginvoorraad	3 496	2 808	3 431	3 673
Winning	3 523	2 351	2 269	2 022
Ontvangsten invoer	52 677	54 308	54 178	49 909
Entrepotuitslag	7 144	5 998	7 554	9 450
Uitvoer (-)	1 205	184	1 138	671
Verwerking (-)	62 534	61 788	62 621	61 034
Eindvoorraad	3 101	3 492	3 673	3 350

Industrie en energie

N.B. In deze figuur zijn niet alle details weergegeven. De som van de zwarte blokjes is het totale energieverbruik.

Industrie en energie

8.13 Aardgasbalans (mln m³)

	1995	2000	2005	2006*
Winning	80 710	69 180	74 460	73 300
Eigen verbruik winnings- bedrijven (-)	688	895	686	573
Afgeflakeld en/of afgeblazen (-)	198	128	38	29
Levering aan aardgashandelaren	79 824	68 157	73 736	72 698
Invoer	3 652	16 500	21 747	23 866
Uitvoer (-)	38 533	39 329	49 445	51 813
Voorraadmutaties	0	-5	8	-6
Binnenlandse afzet	44 943	45 323	46 046	44 745
via gasdistributiebedrijven	23 923	23 320	21 734	21 627
aan elektriciteitsproductie- bedrijven	7 454	6 242	8 837	8 282
overige directe leveringen	13 566	15 761	15 475	14 836

8.14 Elektriciteitsbalans (mln kWh)

	1995	2000	2005	2006*
Bruto productie incl. winning elektr. productiebedrijven	60 770	56 546	69 208	67 163
overige elektr. productie	20 273	32 879	31 216	31 423
Eigen verbruik (-)				
elektr. productiebedrijven	2 360	2 258	2 627	2 603
overige elektr. productie	959	1 395	1 309	1 299
Totaal netto productie	77 724	85 771	96 488	94 684
Invoersaldo	11 393	18 915	18 292	21 553
Beschikbaar binnenland				
via openbaar net	78 291	92 768	101 989	103 546
via zelfopwekkersnet	10 845	11 919	12 790	12 689
Netverliezen (-)	3 476	4 083	4 478	4 533
Binnenlandse afzet	85 641	100 604	110 302	111 704

8.15 Duurzame energie uit binnenlandse bronnen in vermeden primaire energie (terajoule)

	1995	2000	2005	2006*
Totaal	23 147	37 868	79 260	84 491
Biomassa	19 297	28 666	58 142	.
afvalverbrandingsinstallaties	6 128	11 417	11 874	12 300
bij- en meestoken biomassa				
in centrales	34	1 855	29 438	27 526
houtkachels bij huishoudens	5 334	5 701	5 464	.
houtkachels voor warmte bij bedrijven	1 971	1 965	1 847	.
overige biomassaverbranding	694	2 431	4 536	.
biogas uit rioolwaterzuivering	2 199	2 299	2 127	.
stortgas	2 102	1 986	1 623	.
overige biogas	834	1 013	1 232	.
Warmtepompen	73	380	1 219	.
Warmte-koudeopslag	36	296	899	.
Waterkracht	775	1 179	733	883
Windenergie	2 790	6 861	17 222	22 850
Zonne-energie	177	487	1 046	.
fotovoltaïsch	10	66	297	.
thermisch	167	421	749	.
Aandeel in totale energieverbruik (%)	0,8	1,2	2,4	2,6

Industrie en energie

8.16 Duurzame elektriciteit als aandeel van het totale elektriciteitsverbruik (%)

	1995	2000	2005	2006*
Binnenlandse productie	1,37	2,55	6,13	6,55
biomassa	0,91	1,61	4,22	.
fotovoltaïsche zonne-energie	0,00	0,01	0,03	.
waterkracht	0,10	0,14	0,08	0,09
windenergie	0,36	0,79	1,81	2,37
Invoer	.	.	8,56	7,89
biomassa	.	.	1,29	1,24
fotovoltaïsche zonne-energie	.	.	–	–
waterkracht	.	.	7,26	6,65
windenergie	.	.	0	–

8.17 Productiemiddelen elektriciteit

	1998	2000	2004	2005*
Opgesteld vermogen (MWe)	20 043	20 782	21 505	21 801
warmtekrachtkoppeling (WKK)	8 965	9 238	10 490	10 616
niet-warmtekrachtkoppeling	11 079	11 544	11 015	11 185
Elektriciteitsproductie (GWh)	92 006	90 181	102 145	100 796
warmtekrachtkoppeling (WKK)	48 509	47 696	53 942	55 643
niet-warmtekrachtkoppeling	43 498	42 485	48 203	45 153

8.18 Energieverbruik huishoudens

	1995	2000	2004	2005
Aardgas (mln m ³)	11 400	10 540	10 450	9 950
Elektriciteit (mln kWh)	19 701	21 808	23 531	24 232
Gas-, diesel-, stookolie (mln kg)	95	50	53	52
LPG, propaan, butaan (mln m ³ ae)	45	30	33	32
Petroleum (mln kg)	16	13	14	13
Steenkool en bruinkool (mln kg)	8	7	7	7

8.19 Afzet motorbrandstoffen (mln liter)

	1995	2000	2005	2006
Autogasolie	5 124	6 483	7 481	7 825
LPG	1 424	1 069	676	618
Motorbenzine	5 310	5 347	5 466	5 563
euro 95	3 649	4 752	5 235	5 348
euro 98 (superplus)	792	479	229	215
euro 98 met loodvervanger	–	113	1	–
overige ongelode motorbenzine	5	3	1	1
super gelood	863	–	–	–

Industrie en energie

8.20 Adviesprijzen motorbrandstoffen (euro/100 liter)

	1995	2000	2005	2006
Dieselolie	60,35	84,50	102,40	108,72
LPG	26,53	45,30	50,98	56,83
Motorbenzine				
euro 95	86,91	115,78	135,26	141,22
euro 98 (superplus)	89,63	120,79	140,70	147,06
euro 98 met loodvervanger		123,65	143,16	149,77
Tweetakt	98,71	127,65	.	.

8.21 Inkooprijzen energiedragers voor industrie (euro/GJ)

	1995	2000	2003	2004*
Aardgas	3,24	4,61	5,18	4,96
Elektriciteit	12,73	14,20	14,03	14,20
Gas- en lichte stookolie	6,16	12,72	13,14	14,87
Steenkool	1,43	1,69	2,21	2,02
Steenkoolcokes	4,75	5,23	5,30	6,69
Zware stookolie	2,59	4,33	4,35	5,69

9. Inkomen en bestedingen

Koopkracht in 2004 toegenomen

De koopkracht van de bevolking nam van 2003 op 2004 toe met 0,8 procent. De koopkrachtontwikkeling van mensen liep sterk uiteen. Personen in huishoudens met inkomen uit eigen onderneming als voornaamste inkomensbron gingen er met 2,1 procent het meest op vooruit. In 2003 had juist deze groep te kampen met koopkrachtverlies. De koopkracht van mensen in huishoudens met looninkomen steeg in 2004 met 1,3 procent. Voor degenen die voornamelijk leefden van een uitkering of pensioen bedroeg de koopkrachtverbetering slechts 0,2 procent.

Vrouwen steeds vaker economisch zelfstandig

Het aandeel vrouwen dat economisch zelfstandig is, lag in 2004 een derde hoger dan in 1995. Hiermee is het verschil met mannen weer kleiner geworden. In 1995 verdiende 31 procent van de vrouwen en 65 procent van de mannen van 15 tot 65 jaar met werken een inkomen dat ten minste 70 procent van het minimumloon bedroeg; in 2004 was dit respectievelijk 41 en 68 procent.

De toename van het aandeel economisch zelfstandigen bij vrouwen hing samen met de sterke groei van hun arbeidsdeelname in deze periode.

Huishoudens in 2006 positiever over financiële situatie

In 2006 is het aandeel huishoudens dat aangaf dat hun financiële situatie de afgelopen twaalf maanden verbeterd was, voor het eerst sinds 2000 weer gestegen. Het percentage dat meende dat deze achteruit gegaan was, daalde. Wel waren er nog steeds twee keer zoveel huishoudens waarbij sprake was van een verslechtering (32 procent) dan van een verbetering (15 procent). Ruim de helft vond dat hun situatie niet veranderd was.

Ook waren huishoudens weer wat optimistischer over de toekomst. Het percentage dat verwachtte dat hun financiële situatie in het komende jaar zou verbeteren, was in 2006 iets hoger dan een jaar eerder.

Inkomen en bestedingen

9.1 Gemiddeld besteedbaar huishoudensinkomen naar samenstelling van het huishouden (1 000 euro)

	2001	2003	2004*
Totaal	27,5	28,3	29,0
Eenpersoonshuishouden	16,0	16,6	16,9
alleenstaande man	17,2	17,4	17,7
alleenstaande vrouw	15,1	16,0	16,2
Meerpersoonshuishouden	33,3	34,3	35,3
(echt)paar	34,1	35,2	36,2
zonder kinderen	30,4	31,9	32,5
uitsluitend minderjarige kind.	34,1	35,0	36,6
minstens één meerderjarig kind	45,3	46,1	47,6
eenoudergezin	23,5	24,1	24,5
uitsluitend minderjarige kind.	18,0	18,8	19,3
minstens één meerderjarig kind	30,5	30,6	31,1
overig	37,3	38,5	39,2

9.2 Huishoudens naar samenstelling van het huishouden en hoogte van het besteedbaar inkomen, 2004* (x 1 000)

	Totaal	Eenpersoonshuishouden	Meerpersoonshuishouden
Totaal	6 990	2 368	4 622
Minder dan 10 000 euro	459	374	85
10 000 tot 20 000 euro	2 032	1 390	643
20 000 tot 30 000 euro	1 786	441	1 345
30 000 tot 40 000 euro	1 320	105	1 215
40 000 tot 50 000 euro	698	30	668
50 000 euro en meer	695	28	666

9.3 Gemiddeld persoonlijk inkomen van personen naar sociaal-economische categorie (1 000 euro)

	2001	2003	2004*
Totaal	22,4	23,7	24,3
Actief	26,7	28,1	29,0
werknemer	26,3	28,2	28,9
zelfstandige	31,2	29,8	32,3
overig (freelancer e.d.)	9,7	8,9	9,5
Niet-actief	14,5	15,7	16,0
werkloze of bijstandsvanger	12,0	13,6	13,9
arbeidsongeschikte	16,2	17,3	17,4
pensioenontvanger	16,7	18,4	18,9
overig (student, alimentant e.d.)	6,9	7,0	7,2

Inkomen en bestedingen

9.4 Aandelen personen naar verandering van inkomensbron van het huishouden (%)

	Voornaamste inkomensbron huishouden 2004*			
	totaal bevolking	inkomen uit arbeid	inkomen uit eigen onderneming	overdrachtsinkomen
Voornaamste inkomensbron huishouden 2003				
inkomen uit arbeid	100	93	2	4
inkomen uit eigen onderneming	100	9	88	4
overdrachtsinkomen	100	6	1	92
Totaal bevolking	100	61	13	26

9.5 Mediane koopkrachtmutatie van personen naar voornaamste inkomensbron van het huishouden (%)

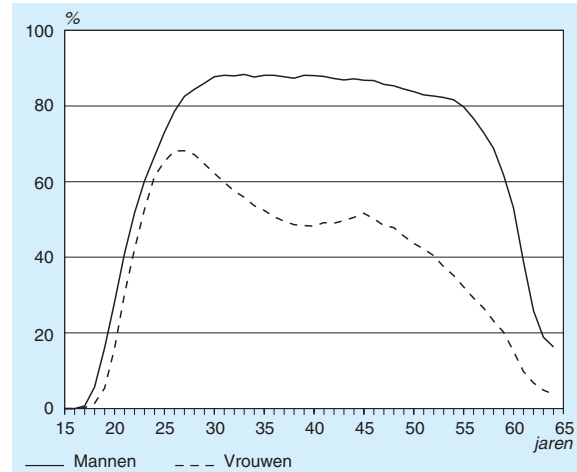
	2001	2002	2003	2004*
Bevolking, totaal	5,0	1,6	0,1	0,8
Inkomensbron huishouden				
inkomen uit arbeid	6,6	1,9	0,4	1,3
inkomen uit eigen onderneming	2,9	-1,0	-2,6	2,1
overdrachtsinkomen	3,0	1,6	0,1	0,2
Met dezelfde inkomensbron in het voorafgaande jaar				
inkomen uit arbeid	6,8	2,0	0,6	1,4
inkomen uit eigen onderneming	4,0	0,4	-1,7	3,3
overdrachtsinkomen	2,8	1,5	0,1	0,1

9.6 Economische zelfstandigheid van personen van 15-64 jaar (%)

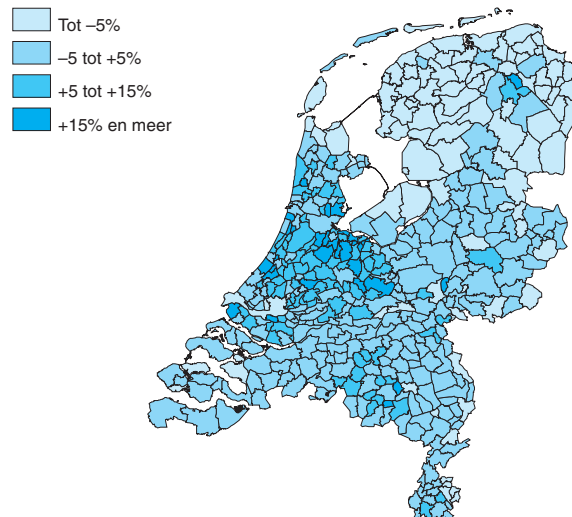
	1995	2000	2003	2004*
Mannen				
15-24 jaar	22	28	26	24
25-34 jaar	80	86	84	82
35-44 jaar	85	88	87	86
45-54 jaar	80	85	84	83
55-64 jaar	43	51	56	57
Vrouwen				
15-24 jaar	31	39	42	41
25-34 jaar	19	22	21	19
35-44 jaar	50	60	62	61
45-54 jaar	36	47	51	51
55-64 jaar	30	40	46	48
55-64 jaar	9	15	20	21

Inkomen en bestedingen

9.7 Economische zelfstandigheid naar geslacht en leeftijd, 2000/2004*

9.8 Afwijking gemiddeld inkomensniveau t.o.v. het landelijk gemiddelde, 2004

Inkomen en bestedingen

9.9 Huishoudens met een laag inkomen naar land van herkomst (x 1 000)

	2001	2003	2004*
Totaal	627	641	622
Nederland	428	427	405
Westerse landen	68	68	69
Niet-westers landen	131	146	149
Marokko	26	28	28
Nederlandse Antillen en Aruba	11	13	12
Suriname	27	29	28
Turkije	25	30	30
overig	42	47	51

9.10 Inkomensbeoordeling en financiële situatie van huishoudens (%)

	2000	2005	2006
Financiële situatie laatste 12 maanden			
Verbeterd	30	11	15
Ongewijzigd	57	51	52
Verslechterd	12	38	32
Weet niet	1	1	1
Financiële situatie komende 12 maanden			
Verbeteren	26	14	17
Ongewijzigd blijven	62	58	62
Verslechteren	9	23	17
Weet niet	4	4	5
Financiële situatie eigen huishouden			
Schulden maken	2	3	2
Spaarmiddelen aanspreken	3	6	5
Precies rondkomen	39	47	47
Beetje geld overhouden	37	33	33
Veel geld overhouden	16	10	11
Weet niet	2	2	2

Inkomen en bestedingen

9.11 Bestedingen van huishoudens naar leeftijd hoofdkostwinner, 2004 (%)

	Totaal	Jonger dan 45 jaar	45 tot 65 jaar	65 jaar en ouder
Totale bestedingen	100	100	100	100
Voeding	16,5	16,2	16,9	16,6
brood, gebak en grutterswaren	2,0	2,1	1,9	2,0
aardappelen, groenten en fruit	2,1	2,0	2,1	2,6
suikerhoudende artikelen en dranken	2,9	2,6	3,3	2,8
oliën en vetten	0,2	0,2	0,2	0,3
vlees, vleeswaren en vis	2,7	2,3	3,0	2,9
zuivelproducten	1,8	1,6	1,9	2,1
verteringen buitenshuis en overige voedingsmiddelen	4,8	5,5	4,4	3,9
Woning	33,7	31,4	33,2	42,9
huur en onderhoud van woning en tuin	23,3	21,5	22,5	31,9
meubelen, stoffering en linnen-goed	3,4	3,2	3,7	3,1
huishoudelijke apparaten en gereedschappen	2,1	2,1	2,1	2,0
verwarming en verlichting	4,9	4,6	4,9	6,0
Kleding en schoeisel	6,6	7,6	6,2	4,8
kleding	4,9	5,6	4,6	3,8
schoeisel en opschik	1,7	2,0	1,6	1,0
Hygiëne en geneeskundige verzorging	7,5	7,8	6,8	8,8
huishoudelijke dienstverlening en reiniging	2,9	3,5	2,3	2,6
lichamelijke verzorging	2,3	2,5	2,1	2,3
geneeskundige verzorging	2,4	1,8	2,4	3,9
Ontwikkeling, ontspanning en verkeer	33,0	34,5	34,4	23,9
ontwikkeling	4,1	4,4	4,4	2,6
sport, spel en vakantie	6,9	6,9	7,1	6,2
overige ontspanning	4,3	4,7	4,3	2,8
roken	0,9	0,8	1,3	0,5
verkeer, vervoer en communicatie	16,8	17,8	17,3	11,9
Overige bestedingen	2,6	2,5	2,6	2,9
particuliere verzekering n.e.g.	1,0	1,1	0,9	0,7
contributies maatschappelijke organisaties	0,6	0,5	0,7	0,8
collectes en donaties	0,4	0,3	0,5	0,8
overige bestedingen n.e.g.	0,6	0,6	0,5	0,7
Totale bestedingen (euro)	28 214	29 159	31 157	20 160

10. Internationale handel

Versterkte toename internationale handel in goederen

Het volume van de in- en uitvoer van goederen is in 2006 verder toegenomen. De invoer steeg met 10 procent en de uitvoer met 9 procent. Dit is 3, respectievelijk 2 procentpunten meer dan in 2005. Hiermee leverde de uitvoer net als in 2005 de belangrijkste bijdrage aan de economische groei. De prijzen namen in 2006 met 4 procent toe. De in- en uitvoerwaarden namen dan ook flink toe, respectievelijk 14 en 13 procent. In vergelijking met 2005 is de uitvoer naar landen buiten de Europese Unie sterker gestegen dan naar de EU-landen (16 tegenover 12 procent). Voor wat betreft de invoer lag de toename in beide gevallen op 14 procent.

Handelsoverschot verder gestegen

Het overschot op de goederenhandelsbalans bereikte in 2006 een nieuwe recordhoogte van 33 miljard euro. Het handelsoverschot komt voornamelijk voor rekening van de chemie en de voeding. Duitsland is onze belangrijkste handelspartner. Het handelsoverschot met onze oosterburen bedroeg 24 miljard euro in 2006. China is inmiddels het vierde belangrijkste importland. Het handelstekort met China is in 2006 verder opgelopen tot 20 miljard euro. Dit werd vooral veroorzaakt door de import van computers, telecommunicatieapparatuur, elektrische machines, speelgoed en kleding. Overigens verlaten de meeste van deze producten Nederland weer in (vrijwel) onbewerkte staat, als zogenoemde wederuitvoer.

Internationale handel in diensten verder gegroeid

De waarde van de Nederlandse dienstenhandel met de rest van de wereld steeg van 2005 op 2006 met 5 procent. Vooral de invoer trok met een toename van 7 procent sterk aan tot 73 miljard euro. De uitvoer nam iets minder sterk toe, namelijk 4 procent tot 77 miljard euro.

De stijging van de invoer is voor een derde veroorzaakt door de toename van vervoer- en reisverkeersdiensten. Vooral doordat steeds meer gebruik wordt gemaakt van buitenlandse vervoersbedrijven.

De invoer van diensten uit landen buiten de Europese Unie is ten opzichte van 2005 met 12 procent toegenomen. De uitvoer van diensten naar deze landen steeg met 3 procent licht.

Internationale handel

10.1 In- en uitvoer van goederen, totalen (mln euro)

	1995	2000	2005	2006
Invoer	117 926	216 057	249 845	285 110
Europese Unie	74 003	118 720	138 195	157 786
overige landen	43 923	97 337	111 649	127 324
Uitvoer	133 090	231 854	281 300	318 109
Europese Unie	103 383	178 973	216 178	242 638
overige landen	29 707	52 881	65 122	75 471
Handelsbalans	15 164	15 797	31 455	32 999
Europese Unie	29 380	60 253	77 983	84 851
overige landen	-14 216	-44 456	-46 527	-51 853

10.2 Invoer volgens secties van de Standard International Trade Classification (SITC) (mln euro)

	1995	2000	2005	2006
Totaal	117 926	216 057	249 845	285 110
Voeding en levende dieren	12 500	16 707	19 195	20 934
Dranken en tabak	1 510	2 416	2 666	2 871
Niet-eetbare grondstoffen, excl. brandstoffen	6 069	8 653	9 768	11 145
Minerale brandstoffen	8 843	22 176	36 956	46 956
Dierlijke en plantaardige oliën en vetten	1 022	1 047	1 979	2 017
Chemische producten	15 597	24 096	32 502	36 281
Fabrikaten	18 786	27 045	28 322	34 426
Machines en vervoermaterieel	39 252	86 019	89 066	97 288
Niet elders genoemde goederen	14 348	27 898	29 391	33 192

10.3 Uitvoer volgens secties van de Standard International Trade Classification (SITC) (mln euro)

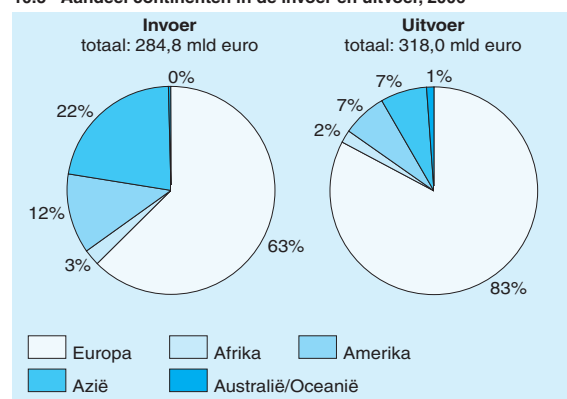
	1995	2000	2005	2006
Totaal	133 090	231 854	281 300	318 109
Voeding en levende dieren	21 515	27 974	32 430	34 663
Dranken en tabak	3 417	5 183	5 617	6 020
Niet-eetbare grondstoffen, excl. brandstoffen	7 046	11 724	15 414	18 007
Minerale brandstoffen	9 379	19 917	30 813	40 275
Dierlijke en plantaardige oliën en vetten	1 227	1 377	1 831	2 255
Chemische producten	24 239	36 066	47 678	53 111
Fabrikaten	17 467	24 436	27 063	32 343
Machines en vervoermaterieel	35 851	79 469	90 731	97 870
Niet elders genoemde goederen	12 949	25 708	29 724	33 564

Internationale handel

10.4 In- en uitvoer naar land en landengroep (mln euro)

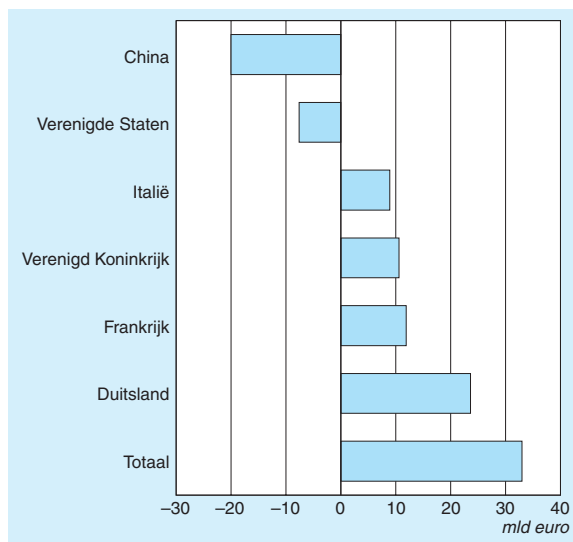
	Invoer		Uitvoer	
	2005	2006	2005	2006
Totaal	249 845	285 110	281 300	318 109
Europa	156 066	178 467	234 047	262 976
Europese Unie	138 195	157 786	216 178	242 638
w.o.				
België	26 960	31 165	32 899	39 756
Duitsland	47 563	55 329	66 957	78 945
Frankrijk	12 808	14 302	25 734	26 229
Italië	6 592	7 085	16 087	15 961
Verenigd Koninkrijk	15 571	17 794	25 907	28 378
overig West-Europa	8 340	8 435	11 044	11 809
Oost-Europa	9 641	12 346	7 047	8 796
w.o.				
Rusland	8 342	10 919	4 276	5 389
Afrika	6 514	7 135	5 574	6 453
Amerika	29 908	34 988	18 539	22 213
w.o.				
Verenigde Staten	19 674	23 636	13 596	16 008
Azië	56 532	63 575	20 157	22 949
w.o.				
China	19 056	23 114	2 556	3 156
Japan	6 109	6 622	2 217	2 176
Australië, Oceanië en ov.	824	945	2 983	3 518

10.5 Aandeel continenten in de invoer en uitvoer, 2006

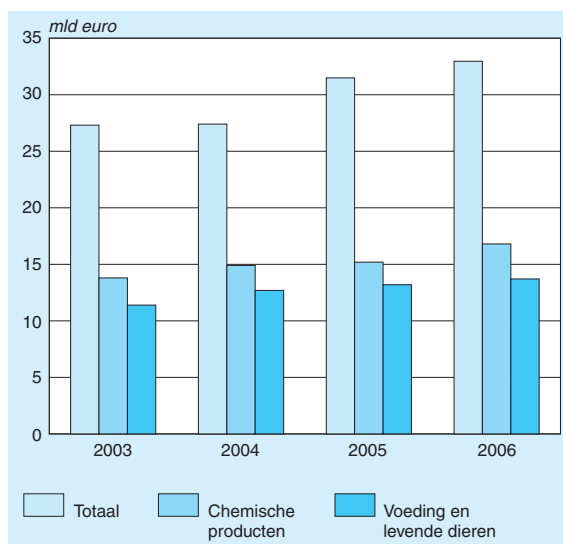

Internationale handel

10.6 Handelssaldo, totaal en naar belangrijkste landen, 2006

10.7 Handelsoverschot, totaal en naar belangrijkste productgroepen

Internationale handel

10.8 Invoer van diensten naar dienstesoort (mln euro)

	2003	2004	2005*	2006*
Totaal	62 563	64 097	67 934	72 955
Vervoersdiensten	9 983	11 035	12 025	13 192
Reisverkeersdiensten	13 689	13 211	12 996	13 592
Communicatiediensten	2 427	2 304	2 566	2 772
Bouwdiensten	925	858	1 140	917
Verzekeringendiensten	584	609	646	703
Financiële diensten	863	973	1 277	1 531
Computer- en informatiediensten	2 284	2 501	2 982	3 101
Royalty's en licentierechten	7 448	6 895	6 901	7 890
Overige zakelijke diensten	22 870	24 298	25 924	27 865
Persoonlijke, culturele en re- creatieve diensten	651	705	760	737
Overheidsdiensten	838	707	717	654

10.9 Uitvoer van diensten naar dienstesoort (mln euro)

	2003	2004	2005*	2006*
Totaal	62 739	68 262	73 998	76 746
Vervoersdiensten	13 441	15 610	17 257	17 737
Reisverkeersdiensten	8 099	8 306	8 421	9 172
Communicatiediensten	2 543	2 664	3 024	3 178
Bouwdiensten	1 639	1 710	2 217	2 377
Verzekeringendiensten	296	332	362	406
Financiële diensten	665	773	867	1 145
Computer- en informatiediensten	2 766	2 973	2 997	3 178
Royalty's en licentierechten	7 945	8 727	8 234	8 760
Overige zakelijke diensten	23 141	24 945	28 364	28 428
Persoonlijke, culturele en re- creatieve diensten	501	620	727	714
Overheidsdiensten	1 701	1 603	1 527	1 652

10.10 In- en uitvoer van diensten naar land en landengroep (mln euro)

	2003	2004	2005*	2006*
Invoer	62 563	64 097	67 934	72 955
Europese Unie (15)	36 535	38 116	39 653	41 224
Overige landen	26 027	25 981	28 281	31 731
Europese Unie (25)	37 779	39 202	40 924	42 591
Overige landen	24 784	24 895	27 009	30 365
w.o.				
Verenigde staten	9 175	9 291	9 849	10 573
Canada	463	444	424	818
Japan	890	892	1 002	996
Uitvoer	62 739	68 262	73 998	76 746
Europese Unie (15)	35 584	37 918	38 318	39 920
Overige landen	27 155	30 345	35 680	36 826
Europese Unie (25)	37 087	39 574	40 599	42 458
Overige landen	25 652	28 689	33 398	34 288
w.o.				
Verenigde staten	7 055	7 753	8 547	8 605
Canada	503	570	599	704
Japan	1 318	1 605	1 616	1 410

11. Landbouw

Boerenbedrijven steeds groter

Het aantal land- en tuinbedrijven zakte in 2006 onder de 80 duizend. In 1995 waren dit er nog 113 duizend. Vooral de kleinere boerenbedrijven vallen af en de grotere worden steeds groter. In 1995 bezat 6 procent meer dan 50 hectare landbouwgrond. In 2006 was dit al ruim 13 procent.

Ook de economische omvang van een gemiddeld boerenbedrijf neemt toe. In 2006 was dit zo'n 30 procent groter dan in 1995. De toename in economische omvang is vooral het gevolg van schaalvergroting in de tuinbouw en intensieve veehouderij. Dit zijn bedrijven met relatief jonge bedrijfsstructuren. De oudere bedrijfsstructuren zijn vaker te vinden op graasdier- en akkerbouwbedrijven.

Meer zorgboerderijen en agrotourisme

Steeds meer boerenbedrijven hebben naast hun landbouwactiviteiten een andere inkomstenbron. Zo nam het aantal zorgboerderijen in Nederland in twee jaar tijd met bijna 50 procent toe. Mensen met een zorgvraag konden in 2005 bij 542 boerenbedrijven terecht.

Daarnaast zijn in Nederland steeds meer bedrijven die aan agrotourisme doen. In 2005 waren dit er bijna 3 duizend. Dit is een toename van 16 procent ten opzichte van 2003. Vooral het aanbieden van faciliteiten voor ééndagsbezoeken, zoals boerengolf, is toegenomen. Ook het overnachten bij de boer is op steeds meer plaatsen mogelijk.

Wisselend weer in warm 2006

Het jaar 2006 werd gekenmerkt door een koel voorjaar, een hete julimaand, een natte maand augustus en een zacht najaar. Elk type weer heeft zo zijn eigen invloed op de opbrengst per hectare van een bepaald gewas. Zo heeft de natte maand augustus, door vruchtrot, de aardbeienoogst negatief beïnvloed. Anderzijds heeft het tot een groeispurt geleid bij de in juli nog kleine appels.

De aardappelteelt heeft geleden onder de extreme weersomstandigheden in de zomer. Late oogsten konden nog wel profiteren van het gunstige najaarsweer. In 2006 is ongeveer 8 procent minder aardappelen van het land gehaald dan in 2005. Door de slechte bewaarkwaliteit bleken veel aardappelen ongeschikt voor consumptie.

Landbouw

11.1 Land- en tuinbouwbedrijven naar (hoofd-)bedrijfstype

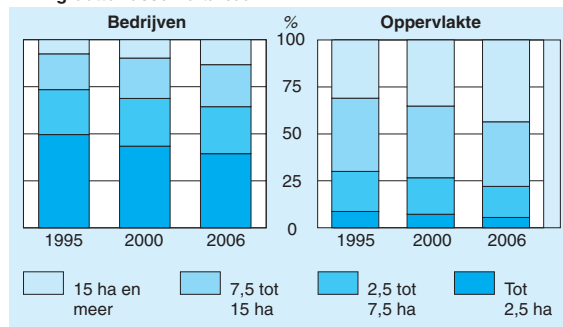
	1995	2000	2005	2006*
Totaal	113 202	97 483	81 830	79 506
Akkerbouwbedrijven	14 663	13 749	12 358	12 298
gespecialiseerde hak- vruchtenbedrijven	4 898	3 923	2 637	2 300
maaidorsbare gewassenbedrijven	577	1 037	1 194	1 349
overige akkerbouwbedrijven	9 188	8 789	8 527	8 649
Tuinbouwbedrijven	15 889	13 281	10 239	9 632
glasbloemenbedrijven	5 760	5 264	4 123	3 815
glasgroentenbedrijven	3 612	2 644	1 958	1 843
opengrondsbloem- (bollen)bedrijven	2 352	2 274	1 905	1 829
opengrondsgroenten- bedrijven	2 006	1 459	1 081	1 022
overige tuinbouwbedrijven	2 159	1 640	1 172	1 123
Blijvende teeltbedrijven	5 750	5 146	4 520	4 483
boomkwekerijbedrijven	2 512	2 429	2 210	2 248
fruitbedrijven	2 753	2 211	1 809	1 758
overige blijvende teeltbedrijven	485	506	501	477
Gewassencombinaties	2 484	2 095	1 487	1 529
Graasdierbedrijven	54 613	47 075	41 098	39 967
gespecialiseerde melk- veebedrijven	31 011	24 868	20 567	19 653
kalvermestertijen	1 170	1 281	1 133	1 158
overige rundveebedrijven	5 344	3 739	1 831	1 666
graslandbedrijven	3 396	3 151	3 157	3 010
overige graasdierbedrijven	13 692	14 036	14 410	14 480
Hokdierbedrijven	10 414	8 382	6 083	5 933
pluimveebedrijven	2 009	1 831	1 410	1 421
varkensbedrijven	7 738	6 063	4 293	4 158
overige hokdierbedrijven	667	488	380	354
Veeteeltcombinaties	4 561	3 109	2 017	1 807
Gewassen-/veeteeltcombinaties	4 828	4 646	4 028	3 857

11.2 Land- en tuinbouwbedrijven naar grootte

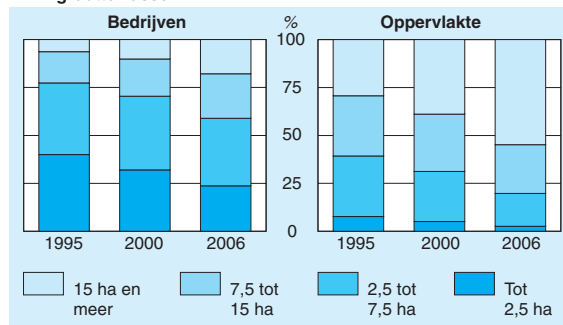
	1995	2000	2005	2006*
Totaal	113 202	97 483	81 830	79 506
Naar oppervlakte land- bouwgrond				
tot 1 hectare	10 514	7 915	7 001	6 467
1 tot 10 hectare	45 253	37 365	28 873	27 691
10 tot 30 hectare	35 705	28 882	21 904	21 504
30 tot 50 hectare	14 720	14 785	13 578	13 181
50 hectare en meer	7 010	8 536	10 474	10 663
Naar economische omvang				
tot 20 nge	32 592	27 706	24 358	23 893
20 tot 70 nge	36 873	29 405	24 076	22 684
70 tot 100 nge	18 346	15 121	12 061	11 466
100 tot 150 nge	14 974	13 523	10 775	10 689
150 nge en meer	10 417	11 728	10 560	10 774

Landbouw

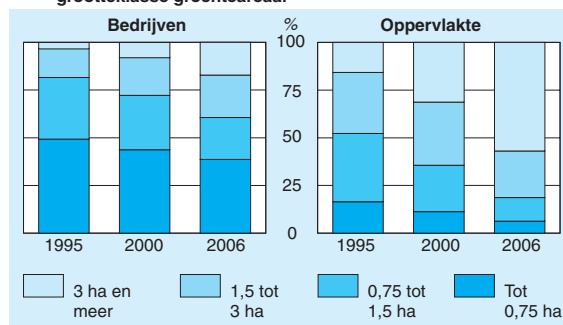
11.3 Land- en tuinbouwbedrijven met fruit in volle grond naar grootteklasse fruitareaal

11.4 Land- en tuinbouwbedrijven met groenten in volle grond naar grootteklasse

11.5 Land- en tuinbouwbedrijven met glasgroente naar grootteklasse groentearaal

Landbouw

11.6 Oppervlakte landbouwgrond per bedrijf (hectare)

	1995	2000	2005	2006*
Totaal	17,4	20,0	23,4	24,2
Akkerbouwbedrijven	33,9	35,3	38,8	38,3
gespecialiseerde hakvruchtenbedr.	40,1	42,1	53,6	56,0
maaidorsbare gewassenbedrijven	19,6	19,7	21,2	21,2
overige akkerbouwbedrijven	31,5	34,1	36,7	36,3
Tuinbouwbedrijven	3,8	5,1	6,6	7,2
glasbloemenbedrijven	1,5	1,7	1,8	1,8
glasgroentenbedrijven	2,0	2,6	3,1	3,2
opengrondsbloem(bollen)bedr.	9,3	12,9	16,3	17,4
opengrondsgroentenbedrijven	7,5	10,2	14,4	16,7
overige tuinbouwbedrijven	3,6	5,1	6,7	7,3
Blijvende teeltbedrijven	6,3	6,8	7,9	8,3
boomkwekerijbedrijven	4,0	5,2	7,0	7,4
fruitbedrijven	8,9	9,3	10,3	10,7
overige blijvende teeltbedrijven	3,4	3,3	3,1	3,7
Gewassencombinaties	20,2	23,6	30,3	31,8
Graasdierbedrijven	20,4	23,2	26,6	27,6
gespecialiseerde melkveebedr.	28,8	34,0	40,8	42,7
kalvermestertijen	4,0	6,3	9,9	10,5
overige rundveebedrijven	11,2	12,2	15,2	16,6
graslandbedrijven	10,1	17,0	17,0	16,9
overige graasdierbedrijven	8,6	9,9	11,2	11,8
Hokdierbedrijven	4,6	5,9	7,0	7,0
pluimveebedrijven	3,5	4,5	5,3	5,2
varkensbedrijven	4,9	6,4	7,7	7,7
overige hokdierbedrijven	4,2	4,9	5,8	5,9
Veeteeltcombinaties	13,6	18,2	21,3	28,3
Gewassen-/veeteeltcombinaties	20,6	24,8	27,9	24,2

11.7 Economische omvang in de land- en tuinbouw per bedrijf (nge)

	1995	2000	2005	2006*
Totaal	70	82	88	91
Akkerbouwbedrijven	53	57	52	53
Tuinbouwbedrijven	133	190	246	265
Blijvende teeltbedrijven	68	71	103	112
Gewassencombinaties	69	84	99	107
Graasdierbedrijven	58	60	59	60
Hokdierbedrijven	72	98	101	103
Veeteeltcombinaties	62	79	76	81
Gewassen-/veeteeltcombinaties	46	57	54	54

Landbouw

11.8 Land- en tuinbouwbedrijven met verbrede landbouw

	2003	2005
Totaal	85 501	81 830
Met verkoop aan huis	5 380	4 532
aardappelen	1 816	1 511
fruit	1 039	998
groente	1 236	1 070
kaas	706	476
zuivel, anders dan kaas	345	367
sierteeltproducten	1 032	745
wijn	106	168
overige landbouwproducten (o.a. vlees en eieren)	1 429	1 845
Met stalling van caravans/boten/dieren van derden	3 835	2 933
Met agrotourisme	2 463	2 857
logiesaccommodaties (o.a. camping en huisjes)	1 548	1 670
ontvangst bezoekers (bijv. café, restaurant, museum)	848	1 221
verhuur van kano's, fietsen, paarden, huifkarren, etc.	496	551
Met duurzame energieproductie	2 249	2 199
seizoensopslag koude/warmte in bodem	413	362
warmtepomp	892	759
windenergie	457	477
zonne-energie	574	659
overig (biomassa, energieteelt, grondbuizen)	118	165
Met verwerking van eigen producten		
kaas	389	376
zuivel, anders dan kaas	200	213
producten uit groenten en fruit	186	227
wijn	21	34
overig	477	391
Met hulp aan personen met een zorgvraag	372	542
begeleiding bij arbeidsintegratie	117	193
besteden de dag op het bedrijf, maar wonen elders	286	439
wonen op het bedrijf en werken ook mee	72	65
Met één of meerdere verbredingsvormen	12 527	11 007

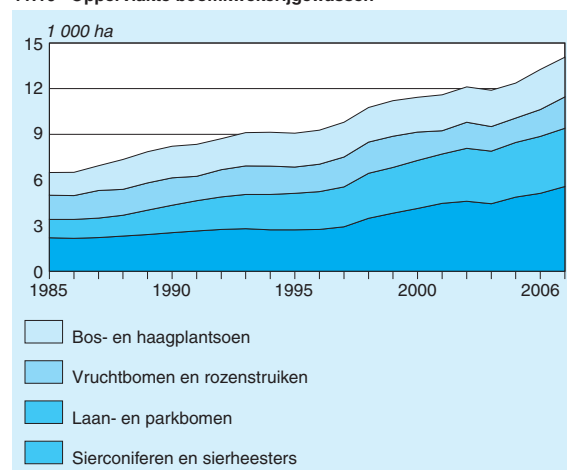
Landbouw

11.9 Productie akkerbouw en tuinbouw (mln kg)

	1995	2000	2005	2006*
Aardappelen, consumptie-	3 541	4 465	3 213	3 077
Aardappelen, poot-	1 270	1 496	1 310	1 298
Aardappelen, zetmeel-	2 529	2 166	2 254	1 865
Suikerbieten	6 499	6 727	5 931	5 414
Zaaiuien	479	821	983	853
Gerst	203	288	307	269
Haver	15	13	9	9
Rogge	42	29	11	11
Tarwe	1 167	1 143	1 175	1 184
Triticale	14	36	20	20
Corn-cob-mix (droge stof)	44	87	54	49
Korrelmaïs (droge stof)	63	223	183	130
Snijmaïs (droge stof)	2 527	2 854	3 385	3 129
Cichorei	.	184	181	99
Droog geogste erwten, bonen e.d.	12	12	17	9
Oliehoudende zaden	13	8	12	16
Vezelvlas	29	27	27	22
Voederbieten	132	71	38	25
Aardbeien	34	34	39	39
Appelen	534	461	359	365
Peren	180	203	195	222
Aubergines	35	33	41	40
Champignons	230	265	240	225
Courgette	14	11	12	12
Komkommers	494	410	440	440
Paprika	244	285	345	318
Tomaten	601	520	660	675
Erwten (groen te oogsten)	41	34	30	28
Stamperziebonen	64	52	70	68
Tuinbonen (groen te oogsten)	13	4	4	4
Bos- en waspeen	201	132	137	137
Knolselderij	37	62	53	50
Kroten	17	21	22	23
Radijs	44	35	28	26
Schorseneren	27	21	17	17
Winterpeen	168	253	350	404
Bloemkool	59	43	41	40
Boerenkool	15	15	14	11
Broccoli	6	10	14	13
Groene kool	12	7	4	4
Rode kool	56	35	40	39
Spitskool	11	9	9	11
Spruitkool	88	80	62	62
Witte kool	109	120	128	132
Andijvie	41	31	28	27
Asperges	14	15	15	14
IJsbergsla	72	50	59	58
Overige sla	54	22	15	14
Prei	117	95	82	102
Spinazie	51	54	43	41
Witlof	86	70	67	56

Landbouw

11.10 Oppervlakte boomkwekerijgewassen

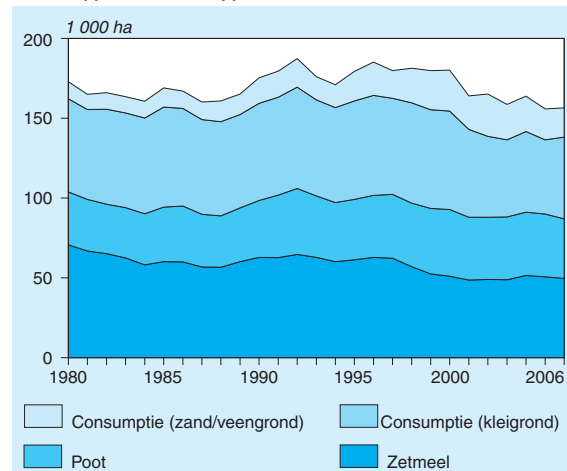

11.11 Oppervlakte landbouwgrond naar gebruik (1 000 ha)

	1995	2000	2005	2006*
Totaal	1 982	1 978	1 933	1 920
Grasland (blijvend; natuurlijk)	1 028	928	789	817
Akkerbouw	868	959	1 052	1 008
aardappelen, consumptie-	80	87	66	69
aardappelen, poot-	38	42	39	37
aardappelen, zetmeel-	61	51	51	50
suikerbieten	116	111	91	83
uien	16	20	23	25
akkerbouwgroenten (excl. uien)	29	26	25	27
gerst	36	47	51	45
tarwe	135	137	137	141
overige granen	28	43	36	35
snijmais	219	205	235	218
graszaad	22	22	28	26
grasland (tijdelijk)	38	110	205	202
braakland en groenbemesters	24	25	35	21
overig	27	34	31	29
Tuinbouw open grond en blijv. teelt	76	80	81	85
boomkwekerijgewassen	9	11	13	14
fruit	23	21	19	19
tuinbouwgroenten	22	22	22	24
tulpen	8	10	11	10
overige bloemen en sierplanten	13	16	16	17
Tuinbouw onder glas	10,2	10,5	10,5	10,4
groenten	4,4	4,2	4,4	4,5
pot- en perkplanten	1,5	1,8	1,9	1,9
snijbloemen	3,7	3,7	3,2	3,1
overig	0,6	0,8	0,9	0,9

Landbouw

11.12 Oppervlakte aardappelen

11.13 Veebestand, 1 april (1 000 stuks)

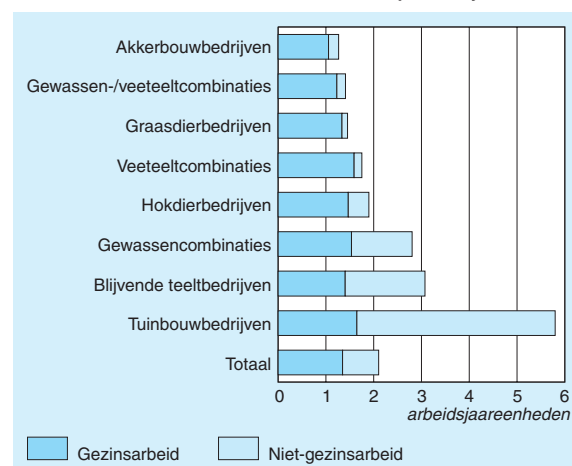
	1995	2000	2005	2006*
Kippen	89 561	104 015	92 914	91 789
leghennen	38 162	44 036	42 630	43 030
ouderdieren (vleesrassen)	7 572	9 042	5 788	6 845
vleeskuikens	43 827	50 937	44 496	41 914
Melkgeiten	43	98	172	178
Rundvee	4 654	4 070	3 799	3 749
melk- en kalfkoeien	1 708	1 504	1 433	1 420
jongvee voor melkproductie	1 581	1 325	1 142	1 118
vleeskalveren	669	783	829	844
ander jongvee voor vlees	541	285	231	215
overig rundvee	155	174	164	153
Schape	1 674	1 308	1 363	1 376
lammeren	873	605	686	696
oaien en rammen	801	703	677	681
Varkens	14 397	13 118	11 312	11 356
biggen	5 596	5 102	4 563	4 647
fokvarkens	1 677	1 511	1 244	1 234
vleesvarkens	7 124	6 505	5 504	5 476

Landbouw

11.14 Vlees-, zuivel- en eierproductie (mln kg)

	1995	2000	2005	2006*
Vleesproductie (met been, incl. afsnijvet)				
kalveren	194	199	211	205
volwassen runderen	386	272	185	179
schapen en geiten	16	19	14	16
varkens	1 622	1 623	1 298	1 270
vleeskuikens	568	676	629	621
Onbewerkte koemelk ontvangen door zuivelfabrieken				
	10 811	10 734	10 408	10 655
Melkverwerking tot				
boter	132	126	100	106
fabriekskaas	683	684	664	711
gecondenseerde melk	353	274	293	307
melkpoeder	154	166	165	158
verse melkproducten	1 642	1 603	1 443	1 385
weipoeder	127	130	68	61
Kippeneieren				
	593	617	559	563

11.15 Arbeidsvolume in de land- en tuinbouw per bedrijf, 2006

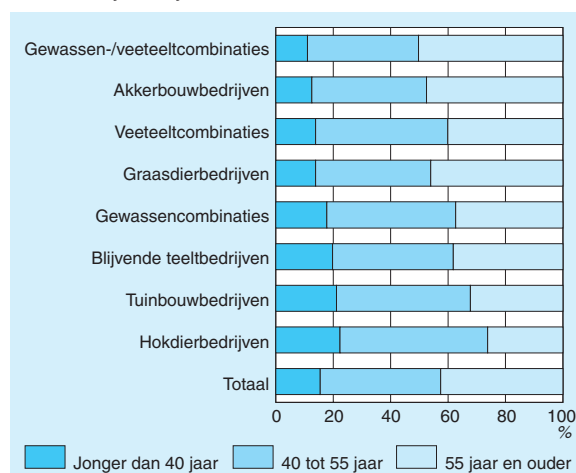

Landbouw

11.16 Arbeidskrachten op land- en tuinbouwbedrijven (x 1 000)

	1995	2000	2005	2006*
Arbeidsvolume (arbeidsjaren)	211	213	175	169
regelmatig werkzaam	202	198	160	152
niet-regelmatig werkzaam	9	15	16	17
Regelmatig werkzaam (personen)	276	282	236	227
gezinsarbeidskrachten	215	194	164	158
niet-gezinsarbeidskrachten	61	88	72	69

11.17 Leeftijd bedrijfs hoofd in de land- en tuinbouw, 2006

12. Macro-economie

Nederlandse economie op toeren

De Nederlandse economie groeide in 2006 met 2,9 procent. Dat was het hoogste groeicijfer in zes jaar. Net als in 2005 leverde de export ook in 2006 de belangrijkste bijdrage aan de economische groei. Het waren echter vooral de consumptie van huishoudens en de investeringen die voor een groeiversnelling zorgden. Nederland deed het in 2006 beter dan Duitsland, Frankrijk en Italië. Met de bovengemiddelde economische groei in 2006 staat Nederland weer op de rand van hoogconjunctuur.

De arbeidsmarkt trok sterk aan in 2006. De werkloosheid daalde tot net boven de 400 duizend. Dat is 5,5 procent van de beroepsbevolking, ongeveer het omslagpunt tussen een ruime en een krappe arbeidsmarkt. Vijf jaar eerder lag de werkloosheid op 3,5 procent. Van oververhitting op de arbeidsmarkt zoals toen is nu nog geen sprake. Wel tekenen zich de eerste signalen van krapte af. De cao-loonstijging in 2006 was 2 procent. Mede door deze gematigde stijging was de inflatie in 2006 met 1,1 procent historisch laag.

Uitgekeerd dividend op aandelen hoog

De Nederlandse beursgenoteerde ondernemingen keerden in 2006 ruim 17 miljard euro aan dividend uit. Dat was weliswaar iets minder dan in het recordjaar 2005, maar wel veel meer dan in de jaren daarvoor. Het aan aandeelhouders uitgekeerde bedrag aan dividend bedroeg in 2005 bijna 18 miljard euro. Daarvoor schommelde het uitgekeerde dividend rond de 14 miljard.

In 2006 lag het dividend als percentage van de totale beurswaarde op 3,4. Hiermee kwam het dividendpercentage weer onder het rendement op staatsleningen uit. In 2005 lag het dividendpercentage met een recordwaarde van 4,5 nog boven het rendement op staatsleningen. Dat was in de laatste veertig jaar niet meer voorgekomen.

Macro-economie

12.1 Economische en sociale kernindicatoren

	2000	2005*	2006*
Macro-economische kerncijfers			
Bruto binnenlands product, marktprijzen (bbp) (volumemutatie in %)	3,9	1,5	2,9
Netto nationaal inkomen per inwoner (mutatie in %)	4,3	-1,2	6,2
Consumentenprijsindex (CPI) (mutatie in %)	2,6	1,7	1,1
Saldo lopende transacties met het buitenland (% bbp)	6,4	7,1	9,9
Arbeid			
Arbeidsvolume (volumemutatie in %)	1,9	-0,3	.
Banen werknemers (x 1 000)	7 410	7 441	7 546
Werkzame beroepsbevolking (% bevolking 15 tot 65 jaar)	.	6 918	7 074
Werkloze beroepsbevolking (% beroepsbevolking)	.	63,2	64,5
	.	483,0	413,0
	.	6,5	5,5
Inkomen, bestedingen en besparingen			
Consumptieve bestedingen (volumemutatie in %)	3,2	0,6	2,0
Investerings in vaste activa (volumemutatie in %)	0,6	3,6	6,7
Netto nationale besparingen (% netto beschikbaar inkomen)	15,9	13,7	17,3
Overheid			
Belasting- en premiedruk (% bbp)	39,1	37,7	.
EMU-saldo (% bbp)	2,0	-0,3	0,6
Overheidsschuld, EMU-definitie (% bbp)	53,8	52,7	48,7
Demografie bedrijven			
Oprichtingen (x 1 000)	36,0	40,1	.
Faillissementen (abs.)	4 498	10 082	9 179
Demografie bevolking			
Gemiddelde omvang bevolking (x 1 000)	15 922	16 316	16 334
Migratie-overschot (% bevolking)	0,34	-0,17	-0,19

Macro-economie

12.2 De drie benaderingen van het binnenlands product (mln euro)

	2000	2005*	2006*
Vanuit de productie			
Productie (basisprijzen)	806 161	950 536	1 004 883
Intermediair verbruik (excl. aftrek- bare btw) (-)	432 746	501 495	536 110
<i>Toegevoegde waarde (bruto, basis- prijzen)</i>	373 415	449 041	468 773
Saldo van productgebonden be- lastingen en subsidies	43 833	56 487	59 025
productgebonden belastingen	48 060	60 694	63 515
productgebonden subsidies (-)	4 227	4 207	4 490
Vershil toegerekende en afgedragen btw	712	118	118
<i>Bruto binnenlands product, markt- prijzen</i>	417 960	505 646	527 916
Vanuit de inkomensvorming			
Beloning van werknemers	211 803	252 172	.
lonen	170 718	196 555	.
sociale premies t.l.v. werkgevers	41 085	55 617	.
Saldo van belastingen op productie en invoer en subsidies	44 975	58 779	61 384
belastingen op productie en invoer	52 381	66 376	69 380
subsidies (-)	7 406	7 597	7 996
Exploitatieoverschot/gemengd in- komen (bruto)	161 182	194 695	208 888
afschrijvingen	61 308	75 401	77 417
exploitatieoverschot/gemengd inkomen (netto)	99 874	119 294	131 471
<i>Bruto binnenlands product, markt- prijzen</i>	417 960	505 646	527 916
Vanuit de finale bestedingen			
Consumptieve bestedingen	302 694	368 895	382 180
Investeringen in vaste activa (bruto)	91 652	97 711	105 904
Veranderingen in voorraden	430	62	-922
Uitvoer van goederen en diensten	292 916	353 598	391 600
Invoer van goederen en diensten (-)	269 732	314 620	350 846
<i>Bruto binnenlands product, markt- prijzen</i>	417 960	505 646	527 916

Macro-economie

12.3 De belangrijkste macro-economische saldi van binnenlands product tot nationaal vorderingssaldo (mln euro)

	2000	2005*	2006*
Bruto binnenlands product, marktprijzen	417 960	505 646	527 916
Afschrijvingen (-)	61 308	75 401	77 417
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	9 020	4 537	19 973
<i>Netto nationaal inkomen, marktprijzen</i>	365 672	434 782	470 472
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	-5 817	-7 633	-8 569
<i>Netto beschikbaar nationaal inkomen</i>	359 855	427 149	461 903
Consumptieve bestedingen (-)	302 694	368 895	382 180
Correctie pensioenvoorziening (saldo buitenland)	207	271	272
<i>Netto nationale besparingen</i>	57 368	58 525	79 995
Netto-investeringen in vaste activa (-)	30 344	22 310	28 487
Veranderingen in voorraden (-)	430	62	-922
<i>Saldo lopende transacties met het buitenland</i>	26 594	36 153	52 430
Saldo uit het buitenland ontvangen kapitaaloverdrachten	-1 214	1 740	-2 214
<i>Nationaal vorderingensaldo</i>	25 380	34 413	50 216
verandering van vorderingen op het buitenland	309 621	209 291	.
verandering van schulden aan het buitenland (-)	286 703	177 200	.
statistisch verschil	2 462	2 322	.

12.4 Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities (mln euro)

	2000	2005*	2006*
Bruto binnenlands product, marktprijzen	417 960	505 646	527 916
beloning van werknemers	211 803	252 172	.
saldo van belastingen op productie en invoer en subsidies	44 975	58 779	61 384
exploitatieoverschot/gemengd inkomen (bruto)	161 182	194 695	208 888
Afschrijvingen (-)	61 308	75 401	77 417
<i>Netto binnenlands product, marktprijzen</i>	356 652	430 245	428 229
Saldo uit het buitenland ontvangen primaire inkomens	9 020	4 537	19 973
<i>Nationaal inkomen</i>			
bruto, marktprijzen	426 980	510 183	547 889
netto, marktprijzen	365 672	434 782	470 472
Saldo uit het buitenland ontvangen inkomensoverdrachten	-5 817	-7 633	-8 569
<i>Beschikbaar nationaal inkomen</i>			
bruto, marktprijzen	421 163	502 550	539 320
netto, marktprijzen	359 855	427 149	461 903
Bbp per arbeidsjaar (euro)	63 969	78 602	.
Netto nationaal inkomen per inwoner (euro)	22 966	26 648	28 803
Netto beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (euro)	22 601	26 180	28 279

Macro-economie

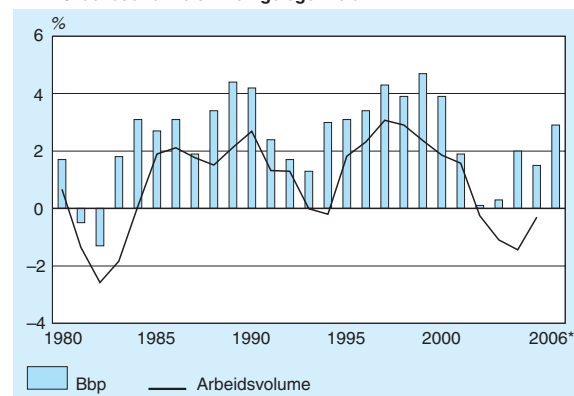
12.5 Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities (volumemutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Binnenlands product			
bruto, marktprijzen	3,9	1,5	2,9
netto, marktprijzen	3,6	1,5	3,0
Nationaal inkomen			
bruto, marktprijzen	5,2	-0,5	5,6
netto, marktprijzen	5,1	-0,9	6,3
Beschikbaar nationaal inkomen			
bruto, marktprijzen	4,9	-0,6	5,6
netto, marktprijzen	4,8	-1,0	6,2
Bbp per arbeidsjaar (euro)	2,0	1,8	.
Netto nationaal inkomen per inwoner (euro)	4,3	-1,2	6,2
Netto beschikbaar nationaal inkomen per inwoner (euro)	4,0	-1,3	6,1

12.6 Binnenlands product en nationaal inkomen, alternatieve definities (deflatoren, mutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Binnenlands product			
bruto, marktprijzen	4,1	1,7	1,5
netto, marktprijzen	4,3	1,8	1,6
Nationaal inkomen			
bruto, marktprijzen	4,0	1,8	1,7
netto, marktprijzen	4,2	2,0	1,8
Beschikbaar nationaal inkomen			
bruto, marktprijzen	4,0	1,8	1,7
netto, marktprijzen	4,2	2,0	1,8

12.7 Groei economie en werkgelegenheid

Macro-economie

12.8 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken (mln euro)

	2000	2005*	2006*
Totaal	373 415	449 041	468 773
Landbouw, bosbouw en visserij	9 870	9 779	10 569
Delfstoffenwinning	9 101	14 061	18 093
Industrie	58 078	63 152	62 926
Energie- en waterleidingbedrijven	5 038	6 731	7 638
Bouwnijverheid	20 926	24 503	26 450
Handel, horeca en reparatie	59 556	65 282	69 249
Vervoer, opslag en communicatie	26 645	31 788	32 263
Financiële en zakelijke dienstverlening	101 785	123 070	128 906
Overheid	41 265	52 963	52 764
Zorg en overige dienstverlening	41 151	57 712	59 915

12.9 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken (volumemutatie in %)

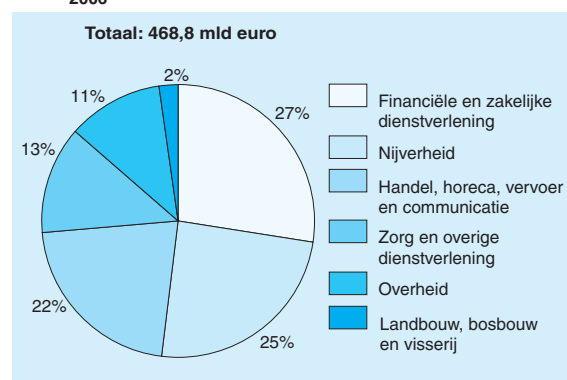
	2000	2005*	2006*
Totaal	4,0	1,6	2,9
Landbouw, bosbouw en visserij	2,1	1,1	-0,7
Delfstoffenwinning	-4,6	-9,1	-2,9
Industrie	6,7	0,2	2,1
Energie- en waterleidingbedrijven	3,4	-0,1	-1,1
Bouwnijverheid	3,5	1,8	4,6
Handel, horeca en reparatie	5,1	2,8	6,2
Vervoer, opslag en communicatie	11,0	1,8	2,3
Financiële en zakelijke dienstverlening	2,5	3,4	4,2
Overheid	1,4	0,6	-0,6
Zorg en overige dienstverlening	2,5	1,1	2,4

12.10 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken (deflatoren, mutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Totaal	4,3	1,4	1,5
Landbouw, bosbouw en visserij	5,3	2,7	8,8
Delfstoffenwinning	50,9	35,1	32,5
Industrie	1,1	1,1	-2,4
Energie- en waterleidingbedrijven	-6,3	-0,3	14,8
Bouwnijverheid	6,0	0,8	3,2
Handel, horeca en reparatie	3,1	-2,6	-0,1
Vervoer, opslag en communicatie	-3,0	-2,4	-0,8
Financiële en zakelijke dienstverlening	5,4	1,7	0,6
Overheid	5,0	2,2	0,2
Zorg en overige dienstverlening	5,5	1,6	1,4

Macro-economie

12.11 Toegevoegde waarde (bruto, basisprijzen) naar bedrijfstakken, 2006*

12.12 Arbeidsvolume werkzame personen naar bedrijfstakken (1 000 arbeidsjaren)

	2000	2004*	2005*
Totaal	6 534	6 453	6 433
Landbouw, bosbouw en visserij	239	216	210
Delfstoffenwinning	9	9	9
Industrie	952	856	836
Energie- en waterleidingbedrijven	32	29	29
Bouwnijverheid	472	439	435
Handel, horeca en reparatie	1 263	1 225	1 217
Vervoer, opslag en communicatie	425	406	399
Financiële en zakelijke dienstverlening	1 336	1 274	1 295
Overheid	758	802	796
Zorg en overige dienstverlening	1 048	1 198	1 207

12.13 Arbeidsproductiviteit per arbeidsjaar naar bedrijfstakken (1 000 euro)

	2000	2004*	2005*
Totaal	57	68	70
Landbouw, bosbouw en visserij	41	44	46
Delfstoffenwinning	987	1 274	1 589
Industrie	61	73	76
Energie- en waterleidingbedrijven	157	230	232
Bouwnijverheid	44	54	56
Handel, horeca en reparatie	47	53	54
Vervoer, opslag en communicatie	63	79	80
Financiële en zakelijke dienstverlening	76	92	95
Overheid	54	64	67
Zorg en overige dienstverlening	39	47	48

Macro-economie

12.14 Arbeidsproductiviteit per arbeidsjaar naar bedrijfstakken (volumemutatie in %)

	2000	2004*	2005*
Totaal	2,1	3,5	1,9
Landbouw, bosbouw en visserij	2,7	10,4	3,5
Delfstoffenwinning	-2,9	11,7	-7,7
Industrie	7,0	6,0	2,6
Energie- en waterleidingbedrijven	7,5	1,3	1,4
Bouwnijverheid	1,0	3,1	2,5
Handel, horeca en reparatie	2,9	4,7	3,5
Vervoer, opslag en communicatie	6,0	5,8	3,7
Financiële en zakelijke dienstverlening	-0,5	2,8	1,7
Overheid	0,0	1,7	1,4
Zorg en overige dienstverlening	0,7	0,1	0,3

12.15 Goederen- en dienstentotalen (mln euro)

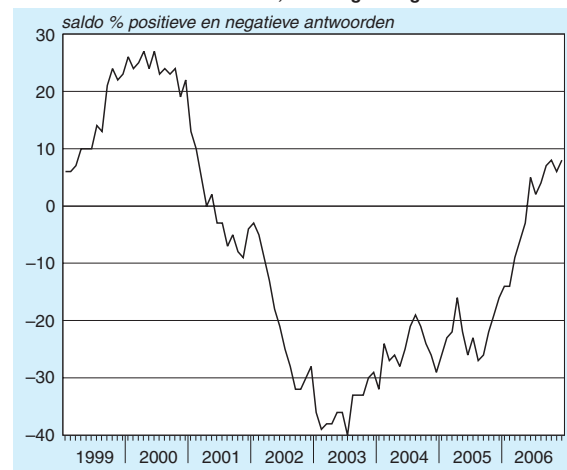
	2000	2005*	2006*
Beschikbaar voor finale bestedingen	687 692	820 266	878 762
bruto binnenlands product, markt- prijzen	417 960	505 646	527 916
invoer van goederen en diensten	269 732	314 620	350 846
goederen	208 558	242 424	275 239
diensten	61 174	72 196	75 607
Finale bestedingen	687 692	820 266	878 762
nationale finale bestedingen	394 776	466 668	487 162
consumptieve bestedingen	302 694	368 895	382 180
bruto-investeringen in vaste activa	91 652	97 711	105 904
vennootschappen, huishoudens			
en IZW huishoudens	78 540	81 575	88 946
overheid	13 112	16 136	16 958
veranderingen in voorraden	430	62	-922
uitvoer van goederen en diensten	292 916	353 598	391 600
goederen	232 334	281 050	315 683
diensten	60 582	72 548	75 917

12.16 Goederen- en dienstentotalen (volumemutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Beschikbaar voor finale bestedingen	7,0	2,9	4,8
bruto binnenlands product, markt- prijzen	3,9	1,5	2,9
invoer van goederen en diensten	12,2	5,1	7,9
goederen	14,1	6,0	9,2
diensten	6,2	2,1	3,7
Finale bestedingen	7,0	2,9	4,8
nationale finale bestedingen	2,7	0,9	2,8
consumptieve bestedingen	3,2	0,6	2,0
bruto-investeringen in vaste activa	0,6	3,6	6,7
vennootschappen, huishoudens			
en IZW huishoudens	-0,9	3,7	7,2
overheid	10,5	3,5	4,0
uitvoer van goederen en diensten	13,5	5,5	7,4
goederen	15,3	6,3	8,2
diensten	7,0	2,9	4,4

Macro-economie

12.17 Consumentenvertrouwen, seizoengecorrigeerd

12.18 Consumptieve bestedingen (mln euro)

	2000	2005*	2006*
Totaal	302 694	368 895	382 180
Huishoudens incl. IZW huishoudens Idem gecorrigeerd voor veranderingen in zorgstelsel	210 823	247 053	248 612 257 593
Overheid Idem gecorrigeerd voor veranderingen in zorgstelsel	91 871	121 842	133 568 124 587

12.19 Consumptieve bestedingen (volumemutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Totaal	3,2	0,6	2,0
Huishoudens incl. IZW huishoudens Idem gecorrigeerd voor veranderingen in zorgstelsel	3,7	0,7	-1,2 2,4
Overheid Idem gecorrigeerd voor veranderingen in zorgstelsel	1,9	0,3	8,6 1,2

Macro-economie

12.20 Invoer van goederen en diensten naar productgroepen (mln euro)

	2000	2005*	2006*
Landbouw- en visserijproducten	9 525	10 343	11 293
Aardolie, aardgas en ov. delfstoffen	17 321	26 591	32 724
Industriële producten	183 182	208 228	235 377
voedings- en genotmiddelen	13 560	16 701	18 191
textiel, kleding, leder en lederwaren	10 404	10 542	11 680
papier, papierproducten, drukwerk	6 819	6 488	6 932
aardolieproducten	5 836	10 333	14 428
chemische producten	24 326	33 320	36 520
rubber- en kunststofproducten	5 810	6 283	6 784
basismetalen en metaalproducten	14 327	17 223	22 411
machines en apparaten	12 344	13 810	17 287
elektrotechnische machines	62 005	65 793	70 169
transportmiddelen	17 439	17 546	19 721
overige industriële producten	10 312	10 189	11 254
Overige productgroepen	51 658	61 508	63 700
Consumptie door Ned. in het buitenland	10 053	10 318	10 629
Cif/fob-correctie	-2 007	-2 368	-2 877
Invoer van goederen (fob) en diensten	269 732	314 620	350 846
Invoer van goederen (cif)	214 935	250 168	284 717
Cif/fob-correctie en herclassificatie	6 377	7 744	9 478
Invoer van goederen (fob)	208 558	242 424	275 239
Invoer van diensten (cif)	56 804	66 820	69 006
Consumptie door Ned. in het buitenland	10 053	10 318	10 629
Overige invoer van diensten	46 751	56 502	58 377
Cif/fob-herclassificatie	4 370	5 376	6 601
Invoer van diensten (fob)	61 174	72 196	75 607
Invoer van goederen (fob) en diensten	269 732	314 620	350 846

12.21 Invoer van goederen en diensten naar productgroepen (volumemutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Landbouw- en visserijproducten	2,2	11,6	3,0
Aardolie, aardgas en ov. delfstoffen	8,3	5,2	-0,6
Industriële producten	15,2	6,1	11,2
voedings- en genotmiddelen	5,3	3,7	5,0
textiel, kleding, leder en lederwaren	5,9	6,3	9,9
papier, papierproducten, drukwerk	-0,5	2,1	4,7
aardolieproducten	17,1	3,5	20,3
chemische producten	11,9	6,9	6,3
rubber- en kunststofproducten	5,3	0,9	5,1
basismetalen en metaalproducten	5,6	1,7	14,8
machines en apparaten	3,8	0,2	23,6
elektrotechnische machines	36,3	12,3	12,4
transportmiddelen	4,1	-0,6	11,2
overige industriële producten	2,7	3,0	7,5
Overige productgroepen	6,2	2,5	2,9
Consumptie door Ned. in het buitenland	4,7	-4,7	-0,3
Cif/fob-correctie	8,1	6,8	16,8

Macro-economie

12.21 Invoer van goederen en diensten naar productgroepen (slot) (volumemutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Invoer van goederen (fob) en diensten	12,2	5,1	7,9
Invoer van goederen (cif)	13,9	6,1	9,4
Cif/fob-correctie en herclassificatie	8,1	9,7	17,7
Invoer van goederen (fob)	14,1	6,0	9,2
Invoer van diensten (cif)	6,0	1,4	2,6
Consumptie door Ned. in het buitenland	4,7	-4,7	-0,3
Overige invoer van diensten	6,3	2,6	3,1
Cif/fob-herclassificatie	8,1	11,0	18,0
Invoer van diensten (fob)	6,2	2,1	3,7
Invoer van goederen (fob) en diensten	12,2	5,1	7,9

12.22 Uitvoer van goederen en diensten naar productgroepen (mln euro)

	2000	2005*	2006*
Landbouw- en visserijproducten	14 136	16 800	18 022
Aardolie, aardgas en ov. delfstoffen	5 790	11 445	14 937
Industriële producten	206 757	246 522	276 283
voedings- en genotmiddelen	28 304	32 152	34 591
textiel, kleding, leder en lederwaren	7 633	8 112	9 059
papier, papierproducten, drukwerk	6 456	6 291	6 652
aardolieproducten	14 882	22 462	28 199
chemische producten	36 719	48 719	54 027
rubber- en kunststofproducten	5 570	6 423	6 932
basismetalen en metaalproducten	13 603	17 470	22 113
machines en apparaten	12 404	16 181	19 117
elektrotechnische machines en apparaten	62 869	69 373	74 248
transportmiddelen	12 184	13 053	14 442
overige industriële producten	6 133	6 286	6 903
Vervoer, post en telecommunicatie	17 715	20 927	21 948
Financiële en zakelijke diensten	29 287	34 917	36 826
Overige productgroepen	12 472	15 428	15 731
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	8 320	9 296	9 790
Uitvoer van gebruikte activa	446	631	940
Cif/fob-correctie	-2 007	-2 368	-2 877
Uitvoer van goederen en diensten	292 916	353 598	391 600
Uitvoer van goederen (fob) excl. wederuitvoer	129 505	154 995	172 567
Wederuitvoer	102 383	125 424	142 176
Uitvoer van gebruikte activa	446	631	940
Uitvoer van goederen (fob)	232 334	281 050	315 683
Consumptie van diensten door niet-ingezetenen	8 320	9 296	9 790
Overige uitvoer van diensten	54 269	65 620	69 004
Cif/fob-correctie	-2 007	-2 368	-2 877
Uitvoer van diensten	60 582	72 548	75 917
Uitvoer van goederen (fob) en diensten	292 916	353 598	391 600

Macro-economie

12.23 Uitvoer van goederen en diensten naar productgroepen (volumemutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Landbouw- en visserijproducten	3,5	9,3	0,9
Aardolie, aardgas en ov. delfstoffen	8,3	-0,6	-1,2
Industriële producten	16,7	6,2	9,3
voedings- en genotmiddelen	3,5	4,1	4,6
textiel, kleding, leder en lederwaren	5,5	5,1	10,7
papier, papierproducten, drukwerk	3,6	1,6	3,8
aardolieproducten	7,5	2,5	8,7
chemische producten	10,8	4,2	6,4
rubber- en kunststofproducten	5,5	2,2	4,8
basismetalen en metaalproducten	4,0	2,8	13,2
machines en apparaten	15,9	3,0	16,6
electrotechnische machines en apparaten	42,3	14,0	12,1
transportmiddelen	7,5	-1,3	9,5
overige industriële producten	0,5	4,1	7,3
Vervoer, post en telecommunicatie	6,5	4,6	3,7
Financiële en zakelijke diensten	9,2	2,4	6,3
Overige productgroepen	4,0	6,7	-0,1
Consumptie door niet-ingezetenen in Nederland	4,5	0,0	3,7
Uitvoer van gebruikte activa	3,5	3,1	49,3
Cif/fob-correctie	8,1	6,8	16,8
Uitvoer van goederen en diensten	13,5	5,5	7,4
Uitvoer van goederen (fob) excl. wederuitvoer	6,6	1,3	4,4
Wederuitvoer	28,6	12,6	12,7
Uitvoer van gebruikte activa	3,5	3,1	49,3
Uitvoer van goederen (fob)	15,3	6,3	8,2
Consumptie van diensten door niet-ingezetenen	4,5	0,0	3,7
Overige uitvoer van diensten	7,4	3,4	4,9
Cif/fob-correctie	8,1	6,8	16,8
Uitvoer van diensten	7,0	2,9	4,4
Uitvoer van goederen (fob) en diensten	13,5	5,5	7,4

12.24 Investingen in vaste activa (bruto) naar type van activa (mln euro)

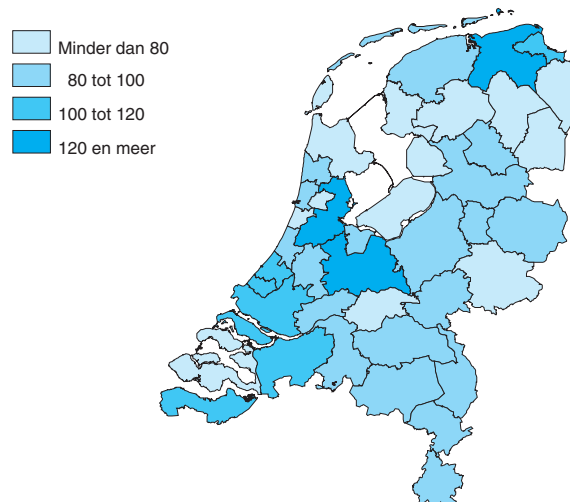
	2000	2005*	2006*
Totaal	91 652	97 711	105 904
Woningen	24 674	32 071	34 818
Bedrijfsgebouwen	14 968	14 567	15 229
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	9 931	10 174	10 991
Vervoermiddelen	9 917	10 791	12 032
Machines en installaties	14 761	12 152	13 803
Overige vaste activa	18 491	19 969	21 255
Verkoop van gebruikte vaste activa	1 090	2 013	2 224

Macro-economie

12.25 Investerings in vaste activa (bruto) naar type van activa (volumemutatie in %)

	2000	2005*	2006*
Totaal	0,6	3,6	6,7
Woningen	1,6	5,3	5,3
Bedrijfsgebouwen	6,5	-1,5	1,6
Grond-, weg- en waterbouwkundige werken	10,9	1,3	5,2
Vervoermiddelen	1,7	3,1	10,0
Machines en installaties	-8,4	-1,8	12,6
Overige vaste activa	-2,2	10,1	8,2
Verkoop van gebruikte vaste activa	6,6	3,2	10,5

12.26 Bbp per inwoner, 2004* (Nederland=100)

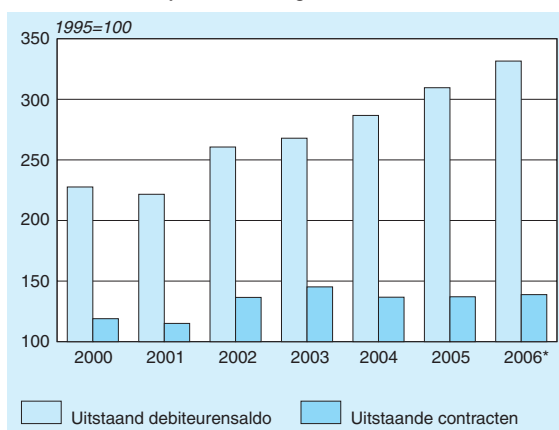

12.27 Consumptief krediet (mln euro)

	1995	2000	2005	2006*
Verstrekt krediet	6 395	10 658	10 100	9 656
Rente	1 125	1 303	1 550	1 527
Aflossingen	7 095	10 647	12 158	11 887
Uitstaand saldo	10 129	15 244	17 594	16 891
aflopend krediet	3 337	3 065	2 161	2 087
creditcard-krediet		486	1 249	1 350
doorlopend krediet	6 792	10 063	13 141	12 582
spaar-/leenkrediet		1 631	1 042	871
Toegezegde limieten	14 517	23 608	32 704	32 021

Macro-economie

12.28 Roodstand op betaalrekeningen

12.29 Beroep op de Nederlandse kapitaalmarkt via Euronext Amsterdam (mln euro)

	2000	2004	2005	2006
Totaal	90 592	104 366	119 196	117 686
Aandelen	28 200	11 288	12 322	8 903
financiële instellingen	2 205	307	2 722	498
beleggingsfondsen	11 472	4 668	5 519	6 731
vastgoedfondsen	507	280	343	447
overige fondsen	14 014	6 033	3 738	1 227
Obligaties	59 969	92 783	106 856	108 783
overheid	15 045	32 294	32 889	21 490
financiële instellingen	26 880	60 011	71 252	83 804
overige private sector	17 542	478	2 715	3 489
buitenland	500	-	-	-
Pand-, bank-, en spaarbrieven	2 423	295	18	-

12.30 Dividend op gewone aandelen van Nederlandse beursgenoteerde fondsen (mln euro)

	2000	2004	2005	2006
Totaal	14 211	16 351	20 517	20 034
Bouwnijverheid en installatie	164	110	111	156
Delfstoffenwinning	3 281	3 688	4 868	3 806
Handel	739	109	137	144
Industrie	2 340	2 566	2 750	3 478
Niet-financiële dienstverlening	703	718	831	764
Transport, opslag en communicatie	604	1 147	2 037	1 413
Banken/financiële dienstverlening	1 445	1 690	1 904	2 335
Verzekeraars	3 044	3 920	5 172	5 051
Beleggingsfondsen	733	1 377	1 548	1 556
Vastgoedfondsen	838	889	996	1 006
Overige fondsen	319	136	161	329

13. Natuur en milieu

Open gebieden verliezen terrein

Door het verdwijnen van koeien en schapen uit open natuurgebieden als duinen en heide en de toename van de neerslag van stikstof groeien deze gebieden dicht met struiken, bomen en hoog opschietende kruiden. Ook de sterke afname van konijnen door virusziekten heeft aan deze ontwikkeling bijgedragen. Dit heeft ook gevolgen voor de aan open gebieden gebonden diersoorten. Vogels en vlinders van open duinen en heide zijn in aantal afgenomen, terwijl struweelvogels zijn toegenomen. Om deze ontwikkelingen een halt toe te roepen lopen inmiddels in veel natuurterreinen grote grazers als paarden, runderen en schapen. Toch is er op landelijke schaal een verdere toename van struik- en boomsoorten te zien.

Uitstoot broeikasgassen lager

In 2005 daalde de emissie van broeikasgassen met 2 procent. Hiermee was de uitstoot weer terug op het niveau van 1990. De afname kwam geheel voor rekening van het belangrijkste broeikasgas koolstofdioxide (CO₂). De uitstoot van de overige broeikasgassen is vrijwel onveranderd gebleven. De meest opmerkelijke daling in de CO₂-uitstoot doet zich voor in de energiesector door meer import van elektriciteit en meer inzet van biomassa.

Een miljard euro voor natuur

De kosten voor natuur en landschap bedragen de laatste jaren bijna een miljard euro per jaar. Dit geld wordt vooral besteed aan grondaankoop, inrichting en beheer van natuurterreinen en overhead (apparaatkosten). De overheid is met een bijdrage van ongeveer 80 procent in de lasten de grootste financier van natuur en landschap. Daarnaast dragen particulieren bij, onder andere met contributies, giften en nalatenschappen. Natuurbeschermingsorganisaties als Natuurmonumenten, Provinciale Landschappen en het WNF ontvangen een belangrijk deel van hun inkomsten van particulieren.

Natuur en milieu

13.1 Doortrekkende en overwinterende watervogels (1975=100)

	1995/'96	2000/'01	2003/'04	2004/'05
Watervogels	207	221	281	262
w.o.				
ganzen (excl. exoten)	355	385	603	638
steltlopers	128	128	146	130
zwanen	324	244	290	330

Bron: SOVON en CBS.

13.2 Broedvogels (1990=100)

	1995	2000	2004	2005
Bossoorten	99	86	78	82
Duinsorten				
open duin	66	40	31	28
struweel	121	139	141	136
Heidesoorten	85	72	57	54
w.o.				
open heide	66	43	35	36
Moerassorten	103	117	118	119
w.o.				
struweelsoorten	132	164	178	192
Stadsvogels	103	94	89	97
Weidevogels	87	86	74	70

Bron: SOVON en CBS.

13.3 Wintervogels (1980=100)

	1995/'96	2000/'01	2004/'05	2005/'06
Wintervogels	145	160	150	154
w.o.				
landvogels	144	154	134	146
watervogels	147	173	185	171

Bron: SOVON en CBS.

13.4 Dagactieve zoogdieren

	1997	2000	2004	2005
Eekhoorn (1996=100)	64	60	65	78
Haas (1997=100)	100	80	74	74
Konijn (1997=100)	100	52	56	54
Ree (1994=100)	108	108	121	115
Vos (1994=100)	109	88	101	131

Bron: Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) en CBS.

Natuur en milieu

13.5 Vleermuizen (1986=100)

	1995	2000	2005	2006
Baardvleermuis	151	204	305	311
Franjestaart	312	465	963	1 189
Grootoorvleermuis	176	176	204	241
Ingekorven vleermuis	431	722	1 531	1 690
Meervleermuis	155	230	264	274
Vale vleermuis	82	185	277	233
Watervleermuis	160	179	224	248

Bron: Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming (VZZ) en CBS.

13.6 Amfibieën (1997=100)

	2000	2002	2004	2005
Alpenwatersalamander	127	151	167	204
Boomkikker	229	370	440	584
Bruine kikker	153	134	168	161
Geelbuikvuurpad (2000=100)	100	291	173	163
Gewone pad	109	119	152	154
Groene kikker	151	152	157	160
Heikikker	120	130	103	134
Kamsalamander	103	106	124	137
Poelkikker	139	118	136	128

Bron: Stichting Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON) en CBS.

13.7 Reptielen (1994=100)

	1995	2000	2004	2005
Heidesoorten	89	113	101	112
Zandhagedis in de duinen	100	252	308	334

Bron: Stichting Reptielen Amfibieën Vissen Onderzoek Nederland (RAVON) en CBS.

13.8 Dagvlinders (1992=100)

	1995	2000	2004	2005
Bossoorten	56	60	56	55
Duinsoorten	148	102	60	92
Graslandsoorten	90	76	58	69
Heidesoorten	55	57	33	36

Bron: De Vlinderstichting en CBS.

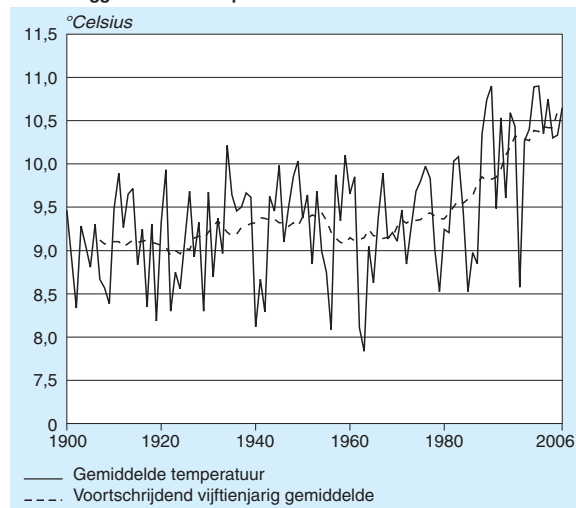
Natuur en milieu

13.9 Meteorologische gegevens, De Bilt

	1971/ 2000	2000	2005	2006
Luchttemperatuur (graden Celsius)				
Daggemiddelde	9,8	10,9	10,7	11,2
Wintergemiddelde	3,2	5,0	3,6	2,8
Zomergemiddelde	16,6	16,4	16,9	18,5
Zonneschijn (uren)	1 524	1 515	1 789	1 725
Vorst dagen (min. <0,0°C)	58	35	48	60
Zomerse dagen (max. ≥25,0°C)	22	22	34	51
Neerslag (mm)	793	975	943	867
Verdamping (mm)	543	541	591	601

Bron: KNMI.

13.10 Daggemiddelde temperatuur in De Bilt

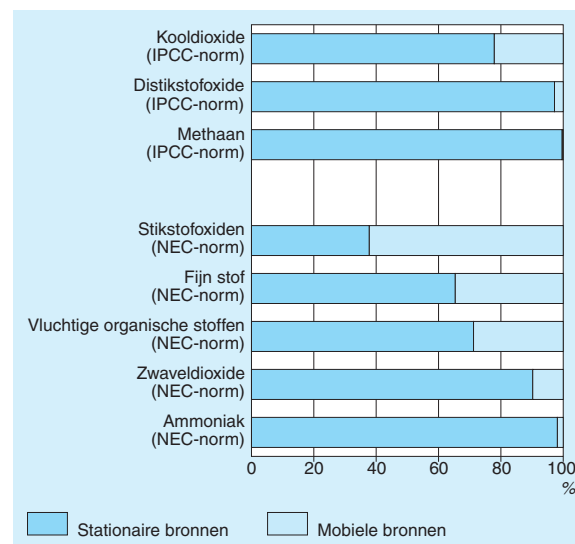

Natuur en milieu

13.11 Luchtverontreiniging, emissies door alle bronnen (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Broeikasgassen (IPCC-norm)				
Distikstofoxide	72	64	57	57
Kooldioxide	170 500	169 500	181 000	175 800
Methaan	1 132	915	822	796
Verzurende en grootschalige luchtverontreiniging (NEC-norm)				
Ammoniak	193	152	134	133
Fijn stof	55	45	39	39
Stikstofoxiden	465	402	364	349
Vluchtige organische stoffen	317	222	170	171
Zwavel dioxide	129	73	67	66

13.12 Luchtverontreiniging, emissies door alle bronnen, 2005

Natuur en milieu

13.13 Luchtverontreiniging, broeikasgasemissies volgens IPCC (1990=100)

	1995	2000	2004	2005
Totaal (CO ₂ -equivalenten)	105	101	105	102
Distikstofoxide	105	94	83	83
landbouw	110	93	82	82
industrie	99	94	84	84
Kooldioxide	107	106	114	110
industrie	89	83	82	82
energiesector	118	120	136	130
wegverkeer	112	124	133	133
huishoudens	107	99	98	93
Methaan	93	76	68	66
landbouw	99	87	84	84
energiesector	100	51	47	51
milieudienstverlening	88	69	56	51

13.14 Luchtverontreiniging, emissies door stationaire bronnen (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Broeikasgassen (IPCC-norm)				
Distikstofoxide	71	62	56	55
Kooldioxide	137 100	132 800	142 400	136 900
Methaan	1 127	912	820	793
Verzurende en grootschalige luchtverontreiniging (NEC-norm)				
Ammoniak	191	150	131	130
Fijn stof	38	29	26	25
Stikstofoxiden	191	149	139	132
Vluchtige organische stoffen	206	151	117	122
Zwavel dioxide	112	64	60	60

13.15 Luchtverontreiniging, emissies door mobiele bronnen (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Broeikasgassen (IPCC-norm)				
Distikstofoxide	1,6	1,6	1,5	1,6
Kooldioxide	33 400	36 600	38 600	38 800
Methaan	5,0	3,4	2,8	2,7
Verzurende en grootschalige luchtverontreiniging (NEC-norm)				
Ammoniak	2,0	2,5	2,5	2,5
Fijn stof	17	15	14	13
Stikstofoxiden	274	254	225	217
Vluchtige organische stoffen	111	71	53	49
Zwavel dioxide	18	9,2	6,7	6,5

Natuur en milieu

13.16 Luchtverontreiniging, emissies door mobiele bronnen (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Kooldioxide (IPCC-norm)	33 400	36 600	38 600	38 800
wegverkeer	28 600	31 700	33 800	33 900
overige mobiele bronnen	4 800	4 900	4 800	4 900
Fijn stof (NEC-norm)	17	15	14	13
binnenvaart	1,4	1,5	1,5	1,5
visserij	0,4	0,4	0,3	0,3
wegverkeer	12	10	9,1	8,8
overige mobiele bronnen	3,3	3,2	2,8	2,8
Stikstofoxiden (NEC-norm)	274	254	225	217
binnenvaart	31	34	36	36
visserij	18	16	12	12
wegverkeer	184	164	141	133
overige mobiele bronnen	40	41	36	36
Vluchtig organische stoffen (NEC-norm)	111	71	53	49
binnenvaart	9,7	7,3	6,4	5,6
wegverkeer	96	58	41	38
overige mobiele bronnen	6,1	6,0	5,5	5,5

13.17 Luchtverontreiniging, emissies door zeeschepen (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Binnengaats				
fijn stof	1,0	1,2	1,2	1,2
stikstofoxiden	13	16	18	18
zwaveldioxide	7,7	10	10	10
Nederlands Continentaal Plat				
fijn stof	6,6	8,0	7,2	7,6
stikstofoxiden	78	94	105	105
zwaveldioxide	46	55	51	54

13.18 Waterverontreiniging, emissies door alle bronnen (1 000 kg)

	1995	2000	2004	2005
Fosfor	15 037	13 156	11 413	11 572
Stikstof	96 426	91 336	89 888	89 756
Cadmium	2,3	1,65	1,37	1,31
Chroom	45	30	29	29
Koper	328	325	269	267
Kwik	2,29	1,12	1,07	1,05
Lood	105	97	89	85

Natuur en milieu

13.19 Waterverontreiniging, belasting van het oppervlaktewater (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Fosfor	11,7	9,7	7,1	6,5
directe lozingen	4,2	2,4	0,8	0,8
effluent rioolwater- zuivering	3,5	2,8	2,7	2,7
overstorten/regenwater- riolen	0,16	0,07	0,05	0,05
uit- en afspoeling	3,8	4,3	3,5	3,0
Stikstof	148	136	101	86
directe lozingen	14	11	10	10
effluent rioolwater- zuivering	36	29	23	22
overstorten/regenwater- riolen	2,0	1,3	1,0	1,0
atmosferische depositie, excl. dep. op Noordzee	13	11	10	10
uit- en afspoeling	83	83	56	43

13.20 Zuivering van afvalwater in rioolwaterzuiveringsinstallaties

	1995	2000	2004	2005
Influent (1 000 kg)				
biochemisch zuur- stofverbruik	331 103	353 527	358 617	351 649
chemisch zuurstof- verbruik	920 541	920 719	948 748	943 467
totaal-fosfor	13 756	13 300	14 328	14 425
totaal-stikstof	83 978	84 726	84 244	84 825
cadmium	1,6	1,0	1,2	1,3
chromium	37	23	16	17
koper	183	157	158	160
kwik	0,71	0,51	0,40	0,42
lood	77	59	49	44
Effluent (1 000 kg)				
biochemisch zuur- stofverbruik	13 490	11 284	9 408	8 684
chemisch zuurstof- verbruik	100 486	91 033	80 849	77 895
totaal-fosfor	3 542	2 845	2 748	2 651
totaal-stikstof	36 209	28 952	23 475	21 742
cadmium	0,38	0,47	0,32	0,25
chromium	5,9	5,0	2,8	3,4
koper	23	18	13	12
kwik	0,17	0,14	0,10	0,10
lood	10,3	8,6	6,6	6,2
Rendement (%)				
biochemisch zuur- stofverbruik	96	97	97	98
chemisch zuurstof- verbruik	89	90	91	92
totaal-fosfor	74	79	81	82
totaal-stikstof	57	66	72	74
cadmium	76	54	73	81
chromium	84	78	83	80
koper	88	89	92	92
kwik	76	72	74	77
lood	87	86	87	86

Natuur en milieu

13.21 Afzet van zuiveringsslib van rioolwaterzuiveringsinstallaties (1 000 kg)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	2 135 432	1 426 447	1 486 535	1 494 028
Bestanddelen				
w.o.				
droge stof	359 843	336 361	341 646	347 557
fosfor	10 345	7 258	7 657	7 771
stikstof	16 455	15 962	15 319	18 733
cadmium	0,7	0,5	0,5	0,5
chromium	19	17	15	14
koper	140	131	134	132
kwik	0,5	0,4	0,3	0,3
lood	63	51	46	39
Verwerkingsmethoden				
(als droge stof)				
cementindustrie	359 843	336 361	341 646	347 557
composteren	80 312	39 452	45 945	27 325
storten	178 820	64 147	15 158	46 582
verbranden en natte oxidatie	100 482	194 848	252 139	14 283
overig	229	37 913	28 404	232 746
				26 620

13.22 Afzet van zuiveringsslib van particuliere afvalwaterzuiveringsinstallaties (1 000 kg droge stof)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	219 988	205 750	187 388	174 651
Bedijfstakken				
voedingsmiddelen en drankenind.	39 886	64 152	53 147	50 640
papier(waren) en karton(waren)	98 437	56 604	53 220	45 621
aardolie-, chemische, rubber- en kunststof	45 606	45 704	28 505	30 889
verwerkende ind.	36 059	39 290	52 517	47 501
overig				
Verwerkingsmethoden				
composteren	3 777	1 109	14 214	8 849
diervoeders	14 271	21 333	7 631	7 479
landbouw	29 690	36 127	27 745	33 703
storten	125 819	39 389	19 869	18 312
verbranden	28 501	46 880	37 252	31 549
overig	17 929	60 912	80 676	74 760

13.23 Vrijkomen en verwerking van afval in Nederland (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	52 765	63 242	61 284	60 880
Lozen	1 420	402	673	553
Nuttige toepassing	38 435	50 925	50 923	51 124
Storten	8 215	4 832	1 783	2 044
Verbranden	4 695	7 083	7 905	7 159

Natuur en milieu

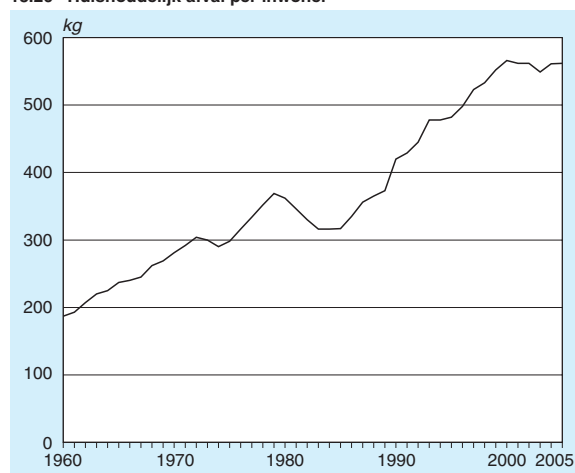
13.24 Gemeentelijk afval (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	8 811	10 262	10 382	10 408
Afval van huishoudens	7 443	8 986	9 120	9 158
inzameling: brengsysteem	1 233	2 426	2 719	2 755
inzameling: haalsysteem	6 209	6 560	6 401	6 403
Reinigingsdienstenafval	967	1 068	1 102	1 106
Overig afval	401	208	160	144

13.25 Huishoudelijk afval naar afvalcategorie (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Gemengd ingezameld afval	4 300	4 827	4 740	4 784
gemengd verbouwingsafval	126	98	108	110
grof huishoudelijk afval	742	794	698	716
huishoudelijk restafval	3 432	3 935	3 933	3 958
Gescheiden ingezameld afval	3 143	4 159	4 380	4 374
gft	1 427	1 457	1 407	1 362
glas	302	326	342	338
grof tuinafval	244	359	397	406
houtafval	37	225	310	318
klein chemisch afval	22	21	21	21
papier	727	1 022	1 027	1 045
schoon puin	252	451	455	448
textiel	35	50	54	60
wit- en bruingoed	12	43	67	71
overig gescheiden afval	85	205	300	305

13.26 Huishoudelijk afval per inwoner

Natuur en milieu

13.27 Bedrijfsafvalstoffen nijverheid naar herkomst (mln kg)

	2000	2001	2004	2005
Totaal niet-gevaarlijk afval	20 642	20 796	19 156	18 766
Delfstoffenwinning	203	182	275	229
Industrie	18 651	18 876	17 205	16 993
voedings- en genotmiddelenind.	10 127	10 222	8 438	8 070
chemische industrie	1 251	1 311	1 156	1 164
basismetallindustrie	2 552	2 332	2 702	2 803
overige industrie	4 721	5 011	4 909	4 956
Openbare voorzieningsbedrijven	1 788	1 736	1 676	1 544

13.28 Bedrijfsafvalstoffen nijverheid naar verwerkingsmethode, 2005 (mln kg)

	Totaal	Her-gebruik	Eind-verwerking
Totaal niet-gevaarlijk afval	18 766	16 673	2 093
Chemisch afval	1 252	1 057	194
Niet-chemisch afval	17 515	15 616	1 899
dierlijk en plantaardig afval	6 452	6 333	120
gemengd afval	1 244	278	966
glas	77	34	43
hout	507	476	31
kunststoffen en rubber	207	183	23
metalen	740	718	22
mineralen en steenachtig materiaal	6 690	6 209	481
papier en karton	818	779	39
slib	723	581	142
textiel en leder	41	12	29
overig niet-chemisch afval	16	12	3

13.29 Motorvoertuigen vrijgekomen voor demontage

	1996	2000	2005	2006
Bedrijfsauto's (x 1 000)	13	17	20	15
Personenauto's (x 1 000)	253	310	232	226
Bedrijfsauto's (mln kg)	28	31	30	26
Personenauto's (mln kg)	223	275	212	209

13.30 Afzet van chemische bestrijdingsmiddelen voor landbouwkundig gebruik (1 000 kg actieve stof)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	12 611	11 382	10 655	10 704
Fungiciden / bactericiden	4 490	4 925	4 387	4 394
Herbiciden / loofdoders	3 982	3 500	3 592	3 496
Insecticiden / acariciden	553	290	248	212
Plantengroei-regulators	196	214	218	236
Overige middelen	3 390	2 453	2 210	2 366
w.o. grondontsmetters	2 388	1 402	1 171	1 406

Bron: Plantenziektenkundige dienst (PD).

Natuur en milieu

13.31 Gebruik van chemische bestrijdingsmiddelen in enkele gewassen (1 000 kg actieve stof)

	1995	1998	2000	2004
Consumptieaardappelen	927	1 197	1 066	820
Pootaardappelen	784	667	599	568
Zetmeelaardappelen	652	628	617	653
Snijmaïs	681	432	163	193
Suikerbieten	414	395	395	333
Wintertarwe	336	404	328	369
Zaaiuien	201	306	298	412
Poot- en plantuien	–	99	109	108
Appelen	471	372	232	264
Peren	159	134	104	225
Lelies (bollen)	407	442	528	586
Tulpen	235	278	224	247

13.32 Productie van mest en mineralen (mln kg)

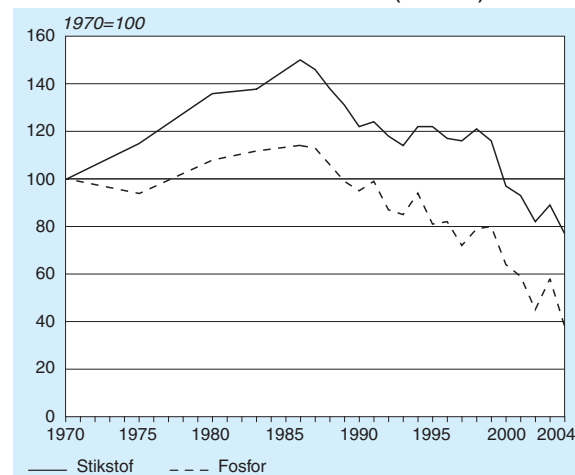
	1995	2000	2005	2006*
Mest veestapel	81 849	74 767	69 210	68 480
konijnen en pelsdieren	73	81	91	88
pluimvee	2 103	2 105	1 484	1 471
rundvee	61 678	56 742	54 052	53 327
schapen en geiten	1 848	1 712	1 730	1 806
varkens	16 146	14 127	11 852	11 787
Fosfaat (als P ₂ O ₅)	209	183	165	164
Kalium (als K ₂ O)	628	531	511	505
Stikstof (als N-totaal)	571	415	387	383

13.33 Productie van dierlijke mest naar stikstofproductie per hectare (mln kg N)

	1995	2000	2004	2005*
170 kg N/ha en minder	19	29	31	30
graasdierbedrijven	8	16	20	19
hokdierbedrijven	0	0	0	0
overige bedrijven	11	13	11	10
170 tot en met 250 kg N/ha	34	87	95	92
graasdierbedrijven	28	81	89	87
hokdierbedrijven	1	1	1	1
overige bedrijven	6	5	5	5
Meer dan 250 kg N/ha	530	308	255	272
graasdierbedrijven	353	183	153	156
hokdierbedrijven	167	119	95	108
overige bedrijven	11	6	7	8

Natuur en milieu

13.34 Mineralenoverschotten in de landbouw (1970=100)

13.35 Mineralenbalans voor cultuurgrond (mln kg)

	1995	2000	2004	2005
Stikstof				
Aanvoer naar de bodem	984	822	717	702
aanvoer dierlijke mest	476	386	330	337
kunstmest	395	330	289	269
overige aanvoer	113	106	98	96
Afvoer via gewasopbrengst (-)	448	414	413	384
<i>Netto-belasting</i>	536	408	304	318
Fosfor				
Aanvoer naar de bodem	120	108	88	93
aanvoer dierlijke mest	86	74	63	65
kunstmest	27	27	18	21
overige aanvoer	7	7	7	7
Afvoer via gewasopbrengst (-)	55	58	56	54
<i>Netto-belasting</i>	65	50	32	39

13.36 Geluidshinder naar bron (% personen van 18 jaar en ouder)

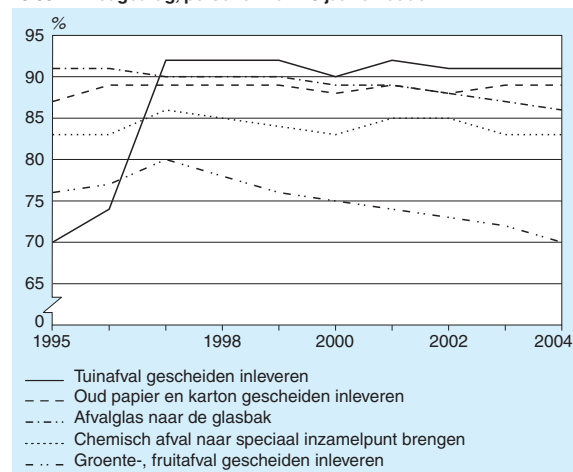
	1995	2000	2003	2004
Verkeer en/of industrie	44	43	44	43
industrie	4	4	4	3
railverkeer	5	7	6	6
vliegverkeer	21	19	18	18
wegverkeer	30	29	33	31

Natuur en milieu

13.37 Geurhinder naar bron (% personen van 18 jaar en ouder)

	1995	2000	2003	2004
Landbouw	16	11	12	11
Open haarden en/of allesbranders	11	9	11	11
Verkeer en/of industrie	18	15	14	14
industrie	12	10	9	9
verkeer	8	7	7	7

13.38 Milieugedrag, personen van 18 jaar en ouder

13.39 Kosten en financiering milieubeheer (mln euro)

	1995	2000	2001	2003
Milieukosten	6 601	9 116	9 650	10 440
Afval	1 961	2 802	2 987	3 232
Algemeen	955	1 401	1 453	1 693
Bodem	618	977	1 037	908
Geluid	231	286	341	312
Lucht	955	1 435	1 547	1 888
Water	1 882	2 217	2 284	2 408
Bedrijven (excl. bouw)	2 740	4 336	4 632	5 067
Overheid	3 598	4 473	4 734	5 043
Huishoudens	263	307	285	330
Netto-milieulasten	6 601	.	9 650	10 440
Bedrijven (excl. bouw)	2 927	.	3 990	4 223
Overheid	1 722	.	3 054	2 755
Huishoudens	1 952	.	2 606	3 462
Milieu-investeringen	2 300	2 037	2 206	2 299

Natuur en milieu

13.40 Kosten en financiering natuur en landschap excl. buitenland (mln euro)

	1999	2000	2003	2005*
Brutokosten naar activiteit	749	915	974	992
apparaatkosten	201	224	299	335
inrichting en beheer	299	320	369	421
verwerving van terreinen	123	234	135	142
overige activiteiten	127	136	171	95
Opbangsten (-)	44	47	57	74
Nettokosten	705	868	917	918
overheid	360	432	522	560
particulieren	345	436	395	358
Nettolasten	705	868	917	918
overheid	492	597	713	740
overig (incl. huishoudens)	213	271	204	178

13.41 Milieu-investeringen door de nijverheid in bedrijven met 20 en meer werknemers (excl. bouwnijverheid) (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Totaal	418	407	380	334
Afval	31	37	25	10
Bodem	67	35	45	26
Geluid	25	16	24	10
Landschap	35	5	16	0
Lucht	153	245	203	195
Water	106	69	68	92
Aandeel in tot. investeringen (%)	4,6	4,5	4,4	3,8

13.42 Netto milieulasten van de nijverheid in bedrijven met 10 en meer werknemers (excl. bouwnijverheid) (mln euro)

	1997	2000	2004	2005*
Totaal	1 713	2 017	2 089	2 026
Afval	329	423	458	440
Lucht	490	666	676	665
Water	483	501	489	485
Overig	411	428	466	436
Delfstoffenwinning	x	x	163	167
Voedingsmiddelen en drankenind.	209	267	310	306
Chemische industrie	508	x	535	522
Basismetale- en metaalproductenind.	x	181	175	179
Overige industrie	460	626	703	704
Openbare voorzieningsbedrijven	253	233	202	149

Natuur en milieu

13.43 Opbrengsten milieueffingen en -belastingen (mln euro)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	11 667	17 002	19 722	21 045
Afvalstoffenheffing/reinigingsrechten	1 009	1 183	1 513	1 555
Rioolrecht	457	656	831	875
Waterverontreinigingsheffing	870	1 003	1 173	1 197
water-/zuiveringschappen	706	967	1 141	1 165
overig	164	36	32	32
Ov. milieubestemmingsheffingen	30	70	67	84
Groene belastingen	9 249	13 973	16 067	17 267
belasting voertuigen	8 374	11 106	12 789	13 141
accijnzen	4 316	5 290	6 458	6 420
motorrijtuigenbelasting	2 245	2 941	3 328	3 573
personenauto's, motoren (BPM)	1 813	2 875	3 003	3 148
regulerende milieueffing	875	2 867	3 278	4 126
Verwijderingsbijdragen	53	117	71	67

13.44 Milieudienstverlening

	1997	2000	2003	2004
Bedrijven	549	597	652	600
Werkzame personen (x 1 000)	14,5	20,3	24,1	23,0
Winstgevendheid (%)	6,0	4,3	5,0	4,0
Totaal baten (mln euro)	2 597	3 716	4 694	4 714
gefactureerde omzet	2 452	3 587	4 493	4 516
Resultaat v. belastingen	147	154	223	180
Investerings	1 072	369	377	444

14. Onderwijs

Een op de twintig leerlingen voortijdig van school

In het schooljaar 2004/05 namen 1,2 miljoen jongeren onder de 23 jaar deel aan het voortgezet onderwijs of middelbaar beroepsonderwijs. Een jaar later had ongeveer een op de twintig het onderwijs voortijdig verlaten, zonder startkwalificatie.

In het mbo was er meer voortijdige schooluitval (10 procent) dan in het voortgezet onderwijs (4 procent). Binnen het mbo geldt: hoe lager het niveau, hoe hoger de voortijdige schooluitval. Op het laagste niveau van het mbo viel zelfs een op de drie leerlingen voortijdig uit. Op niveau twee was dat ruim 15 procent en op de niveaus drie en vier respectievelijk 9 en 6 procent.

De uitkomsten met betrekking tot de voortijdig schoolverlaters hebben een voorlopig karakter en moeten als een bovengrens worden beschouwd.

Studierendement allochtonen lager

In de afgelopen jaren is het aantal allochtonen in het hoger onderwijs sterk toegenomen. Hun studierendement was echter veel lager dan dat van de autochtonen. Dit geldt met name voor niet-westerse allochtonen. Van de autochtone hbo'ers was na vijf jaar ongeveer 60 procent geslaagd. Van de niet-westers allochtone studenten was dat bijna 40 procent. Ook na negen jaar was van de niet-westerse allochtonen een veel kleiner deel geslaagd dan van de autochtonen. In het wetenschappelijk onderwijs was van de autochtone studenten na zes jaar ongeveer de helft geslaagd, van de niet-westers allochtone studenten was dat een derde. Ook na negen jaar was van de niet-westerse allochtonen een kleiner deel geslaagd dan van de autochtonen.

Hogere uitgaven, stijging exploitatieresultaat

In 2005 steeg opnieuw het aandeel onderwijsuitgaven in het bbp. In totaal hebben de publieke en private sector samen 28,7 miljard euro uitgegeven. Het aandeel van de totale onderwijsuitgaven in het bruto binnenlands product is gestegen naar 5,7 procent. Het gezamenlijke exploitatieresultaat van onderwijsinstellingen (in het vo, bve, hbo en wo) is gestegen van 249 miljoen euro in 2004 naar 372 miljoen euro in 2005.

Onderwijs

14.1 Instellingen in het door de overheid bekostigde onderwijs

	1995/96	2000/01	2004/05	2005/06
Basisonderwijs	7 411	7 059	6 986	6 970
Speciaal basisonderwijs	514	368	328	326
Speciale scholen	337	332	324	323
Voortgezet onderwijs	1 096	850	668	666
Beroepsopleidende leerweg	141	73	68	70
Beroepsbegeleidende leerweg	73	70	67	66
Voortgezet algemeen vol-wassenenonderwijs	52	41	37	37
Hoger beroepsonderwijs	69	62	54	52
Wetenschappelijk onderwijs	13	13	13	13

14.2 Leerlingen/studenten in het door de overheid bekostigde onderwijs (x 1 000)

	1995/96	2000/01	2004/05	2005/06
Basisonderwijs	1 477	1 547	1 549	1 549
Speciaal basisonderwijs	58	52	50	48
Speciale scholen	35	46	56	59
Voortgezet onderwijs	894	894	935	940
Beroepsopleidende leerweg	320	299	332	347
Beroepsbegeleidende leerweg	116	153	143	134
Basiseducatie	125	125	140	104
Voortgezet algemeen vol-wassenenonderwijs	46	24	13	15
Hoger beroepsonderwijs	271	313	347	357
Wetenschappelijk onderwijs	178	166	200	206

14.3 Gediplomeerden in het door de overheid bekostigde onderwijs (x 1 000)

	1995/96	2000/01	2003/04	2004/05
Voortgezet onderwijs	171	153	164	162
Beroepsopleidende leerweg	75	79	79	87
Beroepsbegeleidende leerweg	36	49	60	56
Voortgezet algemeen vol-wassenenonderwijs	6	5	4	3
Hoger beroepsonderwijs	51	53	60	59
Wetenschappelijk onderwijs	28	20	24	26

14.4 Leerlingen basisonderwijs naar denominatie en achterstandsleerlingen (x 1 000)

	1995/96	2000/01	2004/05	2005/06
Totaal	1 477	1 547	1 549	1 549
Openbaar	469	492	480	478
Bijzonder	1 008	1 055	1 069	1 072
protestants-christelijk	414	400	426	428
rooms-katholiek	492	515	522	523
overig bijzonder	102	139	120	121
Achterstandsleerlingen	582	433	368	350

Onderwijs

14.5 Leerlingen op speciale scholen naar afdeling (x 1 000)

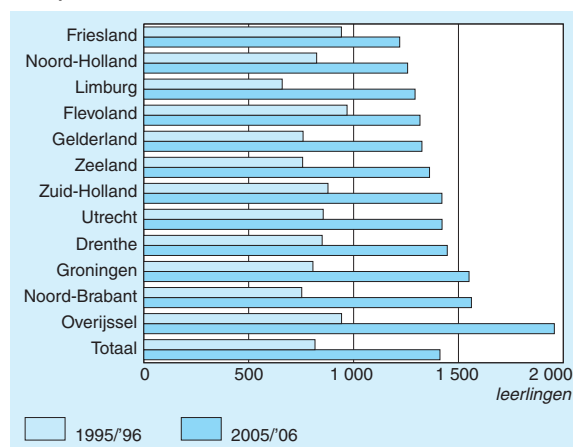
	1995/ '96	2000/ '01	2004/ '05	2005/ '06
Totaal	35,1	45,8	55,7	59,1
Afdelingen basisonderwijs	23,6	30,3	34,1	35,1
dove kinderen	0,4	0,3	0,4	0,5
ernstige spraakmoeilijkheden	2,8	3,8	4,8	5,3
langdurig zieken	3,2	4,8	5,9	6,2
lichamelijk gehandicapten	1,4	1,3	1,3	1,4
meervoudig gehandicapten	3,2	4,4	4,4	4,8
pedagogische instituten	1,3	1,5	1,8	1,9
slechthorende kinderen	1,2	1,2	1,0	0,7
visueel gehandicapten	0,6	0,5	0,5	0,2
zeer moeilijk lerend	6,5	9,0	9,9	9,6
zeer moeilijk opvoedbaar	3,1	3,6	4,0	4,4
Afdelingen voortgezet onderwijs	11,5	15,5	21,7	23,9
dove kinderen	0,2	0,2	0,2	0,2
langdurig zieken	0,7	0,8	1,6	1,9
lichamelijk gehandicapten	1,1	1,3	1,4	1,3
meervoudig gehandicapten	0,5	0,6	0,7	1,0
pedagogische instituten	0,1	0,1	0,1	0,1
slechthorende kinderen	1,0	1,2	1,4	1,5
visueel gehandicapten	0,2	0,2	0,2	0,2
zeer moeilijk lerend	3,4	4,9	6,5	6,9
zeer moeilijk opvoedbaar	4,4	6,3	9,4	10,7

14.6 Leerlingen in het voortgezet onderwijs (x 1 000)

	2000/ '01	2003/ '04	2004/ '05	2005/ '06
Totaal	894,1	924,8	934,8	940,5
Leerjaren 1 en 2	390,3	401,2	400,2	392,7
Leerjaar 3 en hoger				
vwo-havo	5,6	6,0	6,7	6,5
vwo	128,2	136,4	142,6	149,8
havo	117,3	128,4	132,6	137,4
mavo (incl. vrije school)	101,0	1,3	0,5	
vbo (incl. lwoo oude stijl)	121,4			
vmbo (exclusief lwoo)				
theoretische leerweg		78,8	77,8	78,5
gemengde leerweg		17,5	19,4	21,2
kaderberoepsger. leerweg		50,2	50,2	51,3
basisberoepsger. leerweg		40,4	36,2	31,7
vmbo met indicatie lwoo				
theoretische leerweg		1,0	1,8	2,1
gemengde leerweg		0,6	0,8	0,9
kaderberoepsger. leerweg		5,6	7,0	8,8
basisberoepsger. leerweg		32,7	32,7	32,4
Geen leerjaren				
praktijkonderwijs	13,4	24,6	26,4	27,3
speciaal voortgezet onderwijs	16,9			
Mannen	454,6	466,9	472,1	474,4
Vrouwen	439,5	457,9	462,7	466,1

Onderwijs

14.7 Gemiddelde schoolgrootte in het voortgezet onderwijs naar provincie

14.8 Slagingspercentages in het voortgezet onderwijs (%)

	2000/ '01	2002/ '03	2003/ '04	2004/ '05
Vwo	91	94	94	94
Havo	90	91	91	90
Mavo/vmbo: theoretische en gemengde leerweg	95	95	95	94
Vbo/vmbo: kaderberoeps- en basisberoepsgerichte leerweg	95	94	95	95

14.9 Leerlingen in de beroepsopleidende leerweg (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2004/ '05	2005/ '06
Totaal	320,4	298,9	331,5	347,2
Economie	113,9	116,0	134,3	133,8
Landbouw	16,9	16,0	15,8	16,7
Techniek	90,9	80,5	73,9	78,3
Techniek en economie				1,0
Zorg en welzijn	81,6	86,3	107,5	117,5
Mannen	163,9	145,5	160,8	166,9
Vrouwen	156,6	153,3	170,8	180,4

Onderwijs

14.10 Leerlingen in de beroepsbegeleidende leerweg (x 1 000)

	1997/'98	2000/'01	2004/'05	2005/'06
Totaal	127,5	153,1	142,8	134,4
Economie	25,3	34,9	31,5	32,2
Landbouw	7,9	8,1	9,3	8,8
Techniek	68,6	75,2	63,0	60,4
Techniek en economie				0,1
Zorg en welzijn	25,8	34,9	39,0	33,0
Mannen	88,4	100,8	90,5	88,5
Vrouwen	39,1	52,3	52,2	45,9

14.11 Geslaagden in de beroepsopleidende leerweg (x 1 000)

	1995/'96	2000/'01	2003/'04	2004/'05
Totaal	74,9	79,4	79,5	86,5
Economie	29,8	33,6	33,5	38,6
Landbouw	4,3	4,7	3,1	4,2
Techniek	17,0	16,7	16,6	15,7
Zorg en welzijn	21,4	24,4	26,2	28,0
Mannen	34,7	36,1	36,9	39,1
Vrouwen	40,2	43,3	42,6	47,5

14.12 Geslaagden in de beroepsbegeleidende leerweg (x 1 000)

	1997/'98	2000/'01	2003/'04	2004/'05
Totaal	35,6	49,3	60,3	55,9
Economie	9,0	11,1	14,6	14,0
Landbouw	2,6	2,9	3,2	3,5
Techniek	16,8	23,7	24,3	22,4
Zorg en welzijn	7,2	11,6	18,2	16,0
Mannen	23,8	31,8	34,8	33,7
Vrouwen	11,8	17,5	25,5	22,3

Onderwijs

14.13 Deelnemers aan enkele vormen van educatie (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2004/ '05	2005/ '06
Basiseducatie	125,4	125,5	139,8	104,2
Voortgezet algemeen volwassenen- onderwijs	46,0	24,3	12,6	15,0
vwo	9,1	4,4	2,5	2,5
havo	14,2	9,8	6,5	8,1
vmbo: theoretische leerweg	22,7	10,2	3,6	4,5

14.14 Ingeschrevenen in het hbo (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07*
Totaal	270,6	312,7	356,8	366,4
Voltijd	227,4	245,8	281,0	292,7
Deeltijd	41,6	59,9	64,0	61,9
Duaal	1,5	7,0	11,8	11,9
Gezondheidszorg en welzijn	51,0	59,1	65,2	68,1
Landbouw en diergeneeskunde	4,1	3,9	4,2	4,2
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	9,7	18,4	21,5	21,5
Onderwijs	57,1	62,1	76,8	77,4
Persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid	16,8	20,7	31,8	34,0
Sociale wetenschappen, bedrijfs- kunde en rechten	78,5	99,4	106,2	109,4
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	15,5	16,5	21,3	22,1
Techniek, industrie en bouwkunde	38,0	32,6	29,7	29,8
Mannen	137,8	149,8	170,8	174,9
Vrouwen	132,7	162,9	186,0	191,6

14.15 Eerstejaarsstudenten in het hbo (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07*
Totaal	67,3	85,3	88,8	90,9
Gezondheidszorg en welzijn	14,4	16,2	17,5	18,3
Landbouw en diergeneeskunde	1,1	1,0	1,1	1,1
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	2,3	5,4	5,2	5,0
Onderwijs	12,9	16,8	17,1	17,1
Persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid	4,5	5,8	8,8	8,6
Sociale wetenschappen, bedrijfs- kunde en rechten	19,5	27,7	26,3	27,9
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	3,8	4,0	5,1	5,3
Techniek, industrie en bouwkunde	8,7	8,5	7,6	7,6
Mannen	33,2	39,9	41,7	42,5
Vrouwen	34,1	45,4	47,1	48,4

Onderwijs

14.16 Ingeschrevenen in het voltijd hbo naar herkomst (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07*
Totaal (incl. onbekend)	227,4	245,8	281,0	292,7
Autochtonen	194,0	195,2	212,7	220,5
Allochtonen	27,9	39,8	61,2	63,9
westerse allochtonen	16,0	18,0	24,0	24,5
niet-westerse allochtonen	11,9	21,8	37,2	39,4
w.o.				
Marokkaans	1,4	3,4	5,5	6,0
Turks	1,7	3,2	5,1	5,8

14.17 Geslaagden in het hbo (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2004/ '05	2005/ '06*
Totaal	51,2	53,1	59,2	59,3
Voltijd	43,0	44,1	47,4	48,0
Deeltijd	8,2	9,0	11,9	11,3
Gezondheidszorg en welzijn	9,7	12,2	11,3	11,7
Landbouw en diergeneeskunde	0,9	0,9	1,0	0,9
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	1,8	2,2	3,4	3,6
Onderwijs	10,3	9,9	12,4	12,2
Persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid	3,4	3,8	4,4	4,6
Sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten	14,8	15,4	17,9	17,5
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	2,6	2,4	3,2	3,4
Techniek, industrie en bouwkunde	7,6	6,3	5,7	5,5
Mannen	25,2	23,4	25,7	26,1
Vrouwen	26,0	29,7	33,5	33,2

14.18 Gemiddelde studieduur van geslaagden voltijd hbo (maanden)

	Geslaagd in			
	1995/ '96	2000/ '01	2003/ '04	2004/ '05*
Totaal	54	51	51	51
Gezondheidszorg en welzijn	51	49	48	50
Landbouw en diergeneeskunde	55	50	44	44
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	55	52	54	53
Onderwijs	55	51	51	51
Persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid	55	49	48	48
Sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten	55	52	52	53
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	59	54	55	55
Techniek, industrie en bouwkunde	53	49	48	49
Mannen	55	52	53	53
Vrouwen	53	49	49	50

Onderwijs

14.19 Ingeschrevenen in het wetenschappelijk onderwijs (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07*
Totaal	177,7	166,3	205,9	207,7
Gezondheidszorg en welzijn	19,2	21,0	28,9	30,3
Landbouw en diergeneeskunde	2,8	2,5	2,6	2,5
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	14,5	13,9	16,2	16,3
Onderwijs	5,8	6,0	8,2	8,1
Persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid	2,1	1,5	1,8	1,8
Sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten	88,1	83,6	103,7	102,7
bedrijfskunde	18,2	19,8	34,9	36,4
rechten	25,5	22,3	24,1	24,4
sociale wetenschappen	44,5	41,6	44,7	41,9
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	25,8	20,4	26,6	27,9
Techniek, industrie en bouwkunde	19,3	17,4	17,8	17,7
Onbekend			0,2	0,2
Mannen	96,1	86,2	103,2	102,9
Vrouwen	81,7	80,1	102,7	104,8

14.20 Eerstejaarsstudenten in het wetenschappelijk onderwijs (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07*
Totaal	30,0	32,9	42,3	43,0
Gezondheidszorg en welzijn	3,0	3,2	5,3	5,5
Landbouw en diergeneeskunde	0,4	0,3	0,5	0,5
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	2,7	3,1	3,1	3,4
Onderwijs	1,2	1,6	2,0	1,9
Persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid	0,3	0,2	0,4	0,4
Sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten	14,8	17,1	21,6	21,7
bedrijfskunde	2,8	4,0	8,0	8,4
rechten	4,6	4,1	4,7	4,8
sociale wetenschappen	7,4	9,0	8,9	8,6
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	4,2	4,3	5,7	5,9
Techniek, industrie en bouwkunde	3,4	3,1	3,7	3,6
Onbekend			0,1	0,1
Mannen	15,9	16,1	20,5	20,4
Vrouwen	14,1	16,9	21,9	22,7

Onderwijs

14.21 Ingeschrevenen in het voltijd wetenschappelijk onderwijs naar herkomst (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2005/ '06	2006/ '07*
Totaal (incl. onbekend)	167,6	152,8	192,1	194,6
Autochtonen	138,4	121,6	144,8	145,3
Allochtonen	26,5	27,6	43,1	44,2
westerse allochtonen	16,5	14,9	20,6	21,0
niet-westerse allochtonen	10,0	12,7	22,5	23,2
w.o.				
Marokkaans	0,8	1,3	2,1	2,1
Turks	1,1	1,6	2,5	2,5

14.22 Geslaagden (doctoraal en master) in het wetenschappelijk onderwijs (x 1 000)

	1995/ '96	2000/ '01	2004/ '05	2005/ '06*
Totaal	28,3	20,4	26,2	29,1
Gezondheidszorg en welzijn	2,5	2,9	3,0	3,1
Landbouw en diergeneeskunde	0,4	0,3	0,5	0,4
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	2,5	1,6	2,2	2,5
Onderwijs	1,1	0,8	1,1	1,3
Persoonlijke dienstverlening, vervoer, milieu en veiligheid	0,7	0,3	0,5	0,5
Sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten	14,5	10,5	14,0	16,2
bedrijfskunde	3,3	2,7	4,3	5,6
rechten	3,5	2,7	2,9	2,9
sociale wetenschappen	7,8	5,1	6,8	7,6
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	3,9	2,2	2,7	2,9
Techniek, industrie en bouwkunde	2,6	1,8	2,3	2,2
Onbekend			0,0	0,0
Mannen	14,1	10,0	12,1	13,7
Vrouwen	14,2	10,4	14,1	15,4

Onderwijs

14.23 Gemiddelde studieduur van geslaagden (doctoraal/master) in het voltijd wetenschappelijk onderwijs (maanden)

	Geslaagd in			
	1995/ '96	2000/ '01	2003/ '04	2004/ '05*
Totaal	66	66	64	63
Gezondheidszorg en welzijn	62	64	65	66
Landbouw en diergeneeskunde	64	68	61	64
Natuurwetenschappen, wiskunde en informatica	66	64	63	61
Onderwijs	53	53	53	52
Sociale wetenschappen, bedrijfskunde en rechten	67	65	63	61
Taalwetensch., geschiedenis, kunst	69	71	69	68
Techniek, industrie en bouwkunde	69	76	71	72
Mannen	68	69	67	66
Vrouwen	65	63	61	60

14.24 Deelnemers (15 tot 65 jaar) aan post-initieel onderwijs (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	1 071	1 295	1 351	1 300
Mannen	574	688	668	651
Vrouwen	497	607	683	650

14.25 Onderwijsniveau bevolking van 15 tot 65 jaar (x 1 000)

	1996	2000	2004	2005
Totaal (incl. onbekend)	10 534	10 705	10 925	10 943
Basisonderwijs	1 357	1 289	1 034	1 015
Vmbo, mbo 1, avo onderbouw	2 946	2 796	2 680	2 638
w.o.				
avo-onderbouw	1 051	990	1 054	1 073
Havo, vwo, mbo	4 258	4 323	4 358	4 484
mbo 2 en 3	1 818	1 702	1 424	1 599
mbo 4	1 444	1 489	1 756	1 756
havo, vwo	996	1 130	1 174	1 128
Hbo, wo-bachelor	1 304	1 489	1 770	1 716
Wo-master, doctoraal	641	787	1 002	1 026

Onderwijs

14.26 Totale publieke en private uitgaven aan onderwijs (mld euro)

	2001	2002	2004	2005*
Totaal	23,1	24,8	27,6	28,7
Aan onderwijsinstellingen	21,0	22,8	24,8	25,9
door publieke sector	19,1	20,6	22,4	23,6
primair onderwijs	7,2	8,0	8,7	9,0
secundair onderwijs	7,6	8,0	8,9	9,6
tertiair onderwijs	4,3	4,6	4,8	5,0
door private sector	1,9	2,2	2,5	2,3
primair onderwijs	0,1	0,2	0,3	0,3
secundair onderwijs	0,6	0,7	0,7	0,5
tertiair onderwijs	1,2	1,2	1,4	1,5
Aan huishoudens (excl. subsidies voor collegegelden)	2,1	2,0	2,8	2,9
In % van het bruto binnenl. product	5,2	5,3	5,6	5,7

14.27 Uitgaven aan onderwijsinstellingen per deelnemer (1 000 euro)

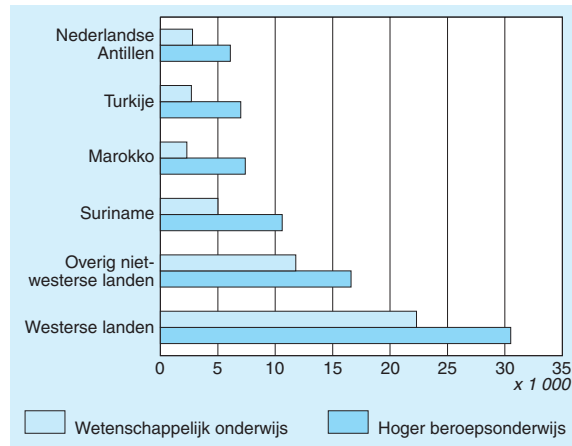
	1995	2001	2004	2005*
Primair onderwijs	3,0	4,4	5,5	5,7
Secundair onderwijs	4,2	6,0	6,8	7,0
Tertiair onderwijs	9,8	12,1	12,4	12,4
w.o.				
tertiair excl. R&D	6,1	7,5	7,7	7,8

14.28 Exploitatierkening van onderwijsinstellingen, 2005* (mln euro)

	Vo	Bve	Hbo	Wo
Baten	5 866	3 747	2 715	5 125
overheidsbijdragen	5 477	3 354	1 852	3 399
collegegelden			483	314
baten werk i.o.v. derden	3	141	201	969
overige baten	385	251	180	444
Lasten (-)	5 786	3 644	2 602	5 085
personele lasten	4 645	2 669	1 824	2 924
afschrijvingen	169	213	180	264
inkomenoverdrachten				671
overige instellingslasten	971	763	598	1 226
Saldo baten en lasten	80	103	113	40
Saldo financiële baten en lasten	45	-21	-28	11
Buitengewoon resultaat	-5	41	5	-4
Aandeel van derden	0	0	0	-7
Exploitatieresultaat	119	123	90	40

Onderwijs

14.29 Ingeschreven allochtonen in het hoger onderwijs naar onderwijssoort, 2006/07*

15. Overheid

Opbrengst Rijksbelastingen hoger in 2005

In 2005 bedroeg de opbrengst van de Rijksbelastingen 116 miljard euro. Vergeleken met 2004 betekende dat een stijging van 10 miljard euro. De verbeterde economische situatie en enkele incidentele factoren zorgden voor deze forse stijging.

De ontvangsten bij de inkomstenbelasting waren voor het merendeel afkomstig van de wettelijke sociale verzekeraars. Deze waren de belastingdienst nog ruim 3 miljard euro verschuldigd over voorgaande jaren. De verbeterde resultaten van de bedrijven zorgden voor een verhoging van de opbrengst van de vennootschapsbelasting en de dividendbelasting.

In 2005 bedroeg de omzetbelasting 36,2 miljard euro. Dit is het nettobedrag dat toekomt aan de Nederlandse schatkist. Een deel van de totale opbrengst aan btw moet worden afgedragen aan de Europese Unie. In 2005 bedroeg deze afdracht 0,7 miljard euro.

Rijksuitgaven sterker gestegen

In 2005 bedroegen de Rijksuitgaven 122,4 miljard euro, 2,4 procent meer dan in het jaar ervoor. Toen namen de Rijksuitgaven met slechts 0,1 procent toe. De uitgaven voor sociale voorzieningen zijn in 2005 met 2 miljard euro gestegen. Dit kwam vooral door de grotere bijdrage van het Rijk aan het AOW-fonds. Hierdoor kon de AOW-premie ongewijzigd blijven. Verder werd er meer geld besteed aan het verbeteren van de koopkracht van AOW'ers en aan de opvang van kinderen. Aan algemeen bestuur werd fors meer uitgegeven door de hogere afdracht aan Europa en de taakuitbreiding van de belastingdienst.

Gemeentelijke heffingen stijgen

Gemeenten verwachten in 2007 meer belastingen en andere heffingen binnen te halen. De opbrengst van de gemeentelijke heffingen stijgt naar verwachting met bijna 6 procent tot 7,0 miljard euro. Vooral de toename van rioolrechten en onroerendezaakbelasting draagt hier aan bij. De opbrengsten uit rioolrechten stijgen in 2007 met bijna 12 procent tot 1,1 miljard euro. In bijna alle gemeenten is deze heffing inmiddels ingevoerd. Terneuzen is nu nog de enige Nederlandse gemeente waar de inwoners geen rioolrecht betalen.

Overheid

15.1 Lopende rekening van het Rijk naar functie (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Totaal				
lopende uitgaven	80 428	96 275	119 553	122 416
lopende inkomsten	73 799	99 737	116 350	128 050
Algemeen bestuur				
uitgaven	5 694	8 528	10 612	11 343
inkomsten	1 327	1 360	2 235	2 110
Brandstoffen en energie				
uitgaven	251	221	264	375
inkomsten	2 761	3 077	4 706	6 211
Cultuur en recreatie				
uitgaven	566	1 460	1 619	1 651
inkomsten	78	316	224	204
Economische aangelegenheden				
uitgaven	684	1 110	1 129	1 090
inkomsten	923	669	1 129	1 359
Landbouw, jacht en visserij				
uitgaven	636	794	1 089	977
inkomsten	188	254	337	152
Landsverdediging				
uitgaven	5 261	5 963	6 739	6 715
inkomsten	202	289	257	854
Onderwijs				
uitgaven	14 961	18 226	22 865	23 376
inkomsten	315	450	551	319
Openbare orde en veiligheid				
uitgaven	3 684	5 539	7 856	7 971
inkomsten	412	782	1 057	1 124
Sociale voorzieningen				
uitgaven	15 779	17 058	24 505	26 544
inkomsten	412	99	221	150
Verkeer en vervoer				
uitgaven	3 192	3 481	3 920	4 072
inkomsten	711	589	544	526
Volksgezondheid				
uitgaven	2 699	3 780	9 451	9 291
inkomsten	30	36	78	160
Volkshuisvesting				
uitgaven	2 175	1 206	1 448	1 362
inkomsten	572	163	301	288
Functioneel niet toegerekend				
uitgaven	24 653	28 765	27 816	27 396
inkomsten	65 676	91 509	104 468	114 340
Bedrijfsmatige activiteiten				
uitgaven	193	144	242	253
inkomsten	193	144	242	253

Overheid

15.4 Belastingen voor het Rijk (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Totaal	66 566	93 042	105 994	116 005
Accijnzen	6 476	7 714	9 358	9 327
Belastingen op milieugrondslag	858	2 849	3 278	4 128
Belastingen op personenauto's	1 813	2 875	3 003	3 148
Belastingen van rechtsverkeer	1 879	3 908	4 762	5 209
Omzetbelasting (rijksdeel btw)	18 045	27 098	35 098	36 216
Overige belasting op productie	914	1 282	1 346	1 578
Dividendbelasting	955	2 588	3 388	4 262
Inkomstenbelasting	2 940	-880	109	3 651
Loonbelasting	20 139	24 433	27 246	27 570
Vennootschapsbelasting	9 460	16 736	14 994	17 068
Overige belasting op inkomen	2 314	2 957	1 901	2 138
Vermogensheffingen	774	1 483	1 512	1 709

15.5 Lasten en baten van de provincies (mln euro)

	1995	2000	2004	2005
Totaal				
lasten	3 967	3 706	5 546	6 033
baten	3 975	3 821	5 629	6 033
Algemeen bestuur				
lasten	141	191	227	264
baten	25	31	14	18
Economische en agrarische zaken				
lasten	173	207	414	374
baten	118	264	328	403
Milieubeheer				
lasten	423	417	509	450
baten	285	219	235	196
Openbare orde en veiligheid				
lasten	6	6	13	15
baten	3	0	1	1
Recreatie en natuur				
lasten	109	134	209	228
baten	24	25	31	35
Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting				
lasten	163	143	299	304
baten	103	66	182	183
Verkeer en vervoer				
lasten	615	1 141	1 517	1 583
baten	165	533	829	1 007
Waterhuishouding				
lasten	183	143	172	154
baten	89	28	34	31
Welzijn				
lasten	2 018	902	1 172	1 390
baten	1 771	547	682	865
Financiering, alg. dekkingsmidd.				
lasten	135	422	1 014	1 271
baten	1 392	2 106	3 293	3 294

Overheid

15.6 Opbrengst van belastingen en heffingen van provincies, gemeenten en waterschappen (mln euro)

	1995	2000	2006*	2007*
Totaal	5 509	7 675	9 697	10 251
Afvalstoffenhef./reinigingsrechten	1 009	1 245	1 652	1 726
Bouwleges	183	332	406	455
Heffing op waterverontreiniging	707	970	1 226	1 258
Ingezetenenomslag	110	160	271	278
Omslagheffing gebouwd/ongebouwd	309	390	532	537
Onroerendezaakbelasting	1 859	2 558	2 563	2 685
Opcenten motorrijtuigenbelasting	144	714	1 094	1 176
Parkeerbelasting	175	302	416	448
Rioolrechten	456	656	1 006	1 123
Overig	557	348	531	565
Gemeenten	4 124	5 428	6 532	6 960
Provincies	259	727	1 136	1 218
Waterschappen	1 126	1 520	2 029	2 073

15.7 Lasten en baten van de gemeenten (mln euro)

	1995	2000	2004	2005*
Totaal				
lasten	51 101	44 350	53 040	43 451
baten	51 108	44 350	53 040	43 451
Algemeen bestuur				
lasten	1 747	2 210	2 694	2 518
baten	356	462	516	385
Cultuur en recreatie				
lasten	2 763	3 387	4 266	4 136
baten	567	656	783	686
Economische zaken				
lasten	651	1 011	655	570
baten	787	1 149	632	487
Onderwijs				
lasten	3 546	4 599	5 590	4 800
baten	3 051	3 178	3 737	2 914
Openbare orde en veiligheid				
lasten	510	710	1 117	1 209
baten	93	102	152	163
Ruimtelijke ordening, volkshuis- vesting				
lasten	23 209	7 978	8 552	6 428
baten	22 699	7 628	8 176	5 842
Sociale voorzieningen en maat- schappelijke dienstverlening				
lasten	10 604	10 840	12 359	12 648
baten	7 734	7 183	8 519	8 557
Verkeer, vervoer en waterstaat				
lasten	3 315	4 012	4 377	3 946
baten	1 831	2 124	2 073	1 687
Volksgesondheid en milieu				
lasten	2 981	3 457	4 397	4 262
baten	2 350	2 581	3 534	3 410
Financiering, alg. dekkingsmidd.				
lasten	1 776	6 147	9 032	2 937
baten	11 642	19 287	24 918	19 319

16. Prijzen

Historisch lage inflatie

In 2006 kwam de inflatie uit op de laagste waarde sinds 1989. De consumentenprijzen waren gemiddeld 1,1 procent hoger dan in 2005. In 2005 was de prijsstijging 1,7 procent. Vooral de afschaffing van het gebruikersdeel van de onroerendezaakbelasting en hogere overheidsbijdragen voor kinderopvang drukten in 2006 de inflatie. Verder waren communicatie, verzekeringen, financiële diensten en elektronische apparatuur, zoals audio, video en computers, goedkoper. De prijzen voor elektriciteit en gas stegen fors, maar minder dan in 2005. Ook de benzineprijzen stegen minder dan in 2005. De bijdrage van energieproducten aan de inflatie nam daarvoor wel af, maar bleef ook in 2006 hoog. Van de inflatie van 1,1 procent is bijna 0,7 procentpunt aan energie toe te schrijven. De prijsontwikkeling van voedingsmiddelen, alcoholvrije dranken, kleding en schoeisel verhoogden de inflatie. Na enkele jaren van prijsdalingen zijn de prijzen van deze producten in 2006 weer gestegen.

Prijzen industrie hoger door dure aardolie

In 2006 waren de afzetprijzen van de industrie 4,8 procent hoger dan een jaar eerder. Net als in 2005 is de stijging vooral toe te schrijven aan de duurdere aardolie. Daarnaast zijn ook de wereldmarktprijzen van metaal in 2006 fors gestegen. Van alle bedrijfstakken in de industrie noteerden de aardolieverwerkende en de basismetalaalindustrie dan ook de grootste prijsstijgingen met respectievelijk 14,5 en 10,5 procent. In de overige industrie sectoren stegen de prijzen gemiddeld 3,1 procent. De prijzen van de verbruikte grondstoffen en halffabricaten waren 10,0 procent hoger dan in 2005. Vooral olie, gas, elektriciteit en metalen waren flink duurder. De verbruiksprijzen in de aardolieverwerkende industrie stegen met 22 procent en die in de basismetaal met 17 procent. In de overige industrietakken bleef de stijging van grondstoffen en halffabricaten beperkt tot gemiddeld 6,6 procent.

Prijzen

16.1 Prijzen afzet nijverheid naar bedrijfstak (excl. bouwnijverheid) (jaarmutatie in %)

	2001	2005	2006
Delfstoffenwinning	14,7	31,1	30,1
binnenland	12,7	28,4	25,4
buitenland	17,3	34,9	36,4
Industrie	0,9	6,2	4,8
binnenland	1,9	5,0	4,5
intermediaire goederen	1,4	5,8	5,5
consumptiegoederen	3,2	3,3	2,0
investeringsgoederen	2,4	2,5	2,4
buitenland	0,3	7,0	5,0
Openbare voorzieningsbedrijven			
binnenland	-0,8	12,0	23,4
intermediaire goederen	-1,2	13,1	25,4
consumptiegoederen	0,2	9,5	18,7
investeringsgoederen	-1,7	14,2	27,4

16.2 Prijzen verbruik nijverheid naar bedrijfstak (excl. bouwnijverheid) (jaarmutatie in %)

	2001	2005	2006
Delfstoffenwinning	-3,3	19,9	14,9
binnenland	3,0	9,1	9,2
industriële producten	0,4	8,7	5,9
elektriciteit, gas en water	-1,1	12,3	24,1
buitenland (invoerprijzen)	-6,1	24,8	17,1
Industrie	-0,1	10,2	10,0
binnenland	3,8	6,6	8,1
landbouwproducten	12,2	-0,6	6,0
delfstoffen	12,4	27,6	24,8
industriële producten	0,9	6,7	6,1
elektriciteit, gas en water	-1,2	13,0	25,3
buitenland (invoerprijzen)	-2,5	12,5	11,1
Openbare voorzieningsbedrijven	6,2	27,4	26,6
binnenland	6,4	23,4	26,5
delfstoffen	13,3	30,7	27,0
industriële producten	0,5	10,1	13,7
elektriciteit, gas en water	-1,6	13,7	26,6
buitenland (invoerprijzen)	5,8	34,0	26,7

Prijzen

16.3 Prijzen afzet nijverheid naar bedrijfsklasse (excl. bouw-nijverheid) (jaarmutatatie in %)

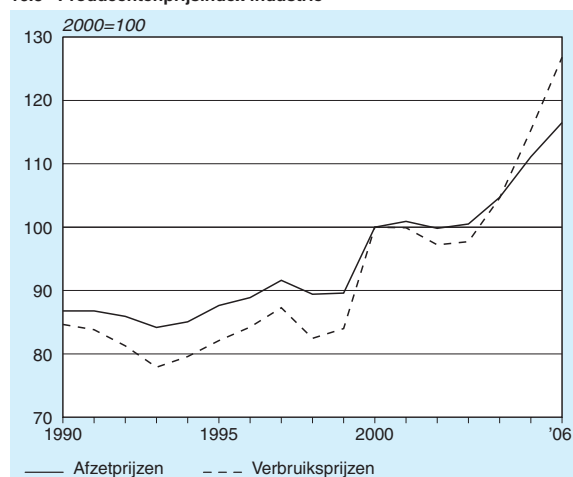
	2001	2005	2006
Aardolie-, aardgas en turf-winning	15,5	33,6	32,0
Zand-, grind-, klei-, zoutwinning	6,1	1,6	0,5
Tabakverwerkende industrie	5,8	2,0	0,4
Voedingsmiddelen- en drankenind.	5,1	-0,6	2,0
Kleding- en bontindustrie	1,1	0,5	0,7
Leer-, lederwaren- en schoenind.	4,5	2,8	0,4
Textielindustrie	1,6	1,5	1,0
Hout-, kurk-, rietindustrie	4,7	1,4	3,0
Papier(waren)- en karton(waren)	3,0	-0,4	1,6
Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie	2,4	0,0	0,6
Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie	-7,9	35,0	14,5
Chemische industrie	-2,3	9,2	7,2
Glas-, aardewerk-, cement-, kalk-industrie	4,5	0,4	3,6
Rubber- en kunststofverw. ind.	2,0	4,2	3,0
Metaal- en elektrotechnische ind.	1,0	3,4	3,1
basismetalaalindustrie	-1,6	12,0	10,5
metaalproductenindustrie	1,7	3,4	4,3
machine- en apparatenindustrie	2,2	3,2	1,6
elektrische en optische apparatenindustrie	1,5	1,6	0,8
transportmiddelenindustrie	-0,2	0,4	1,1
Meubel- en overige industrie	2,8	2,3	2,4

16.4 Prijzen verbruik industrie naar bedrijfsklasse (jaarmutatatie in %)

	2001	2005	2006
Tabakverwerkende industrie	2,1	-1,3	2,6
Voedingsmiddelen- en drankenind.	5,5	-0,7	4,3
Kleding- en bontindustrie	2,4	1,9	1,7
Leer-, lederwaren- en schoenind.	3,8	2,9	2,7
Textielindustrie	1,9	3,8	2,6
Hout-, kurk-, rietwarenindustrie	-0,7	3,7	10,0
Papier(waren)- en karton(waren)	0,7	3,2	5,8
Uitgeverijen, drukkerijen, reproductie	3,2	0,4	1,8
Aardolie- en steenkoolverwerkende industrie	-8,9	34,4	22,3
Chemische industrie	-1,8	15,3	11,4
Glas-, aardewerk-, cement-, kalk-industrie	2,9	4,9	6,4
Rubber- en kunststofverw. ind.	0,2	9,9	7,3
Metaal- en elektrotechnische ind.	0,2	5,1	6,9
basismetalaalindustrie	-0,4	11,5	17,3
metaalproductenindustrie	-0,2	7,8	9,3
machine- en apparatenindustrie	0,3	4,0	4,6
elektrische en optische apparatenindustrie	-0,7	3,3	5,3
transportmiddelenindustrie	1,4	2,3	3,3
Meubel- en overige industrie	0,8	5,1	6,3

Prijzen

16.5 Producentenprijsindex industrie

16.6 Consumentenprijzen, alle huishoudens (jaarmutatie in %)

	2001	2005	2006
Totaal bestedingen	4,2	1,7	1,1
Voedingsmiddelen en alcoholvrije dranken			
dranken	7,0	-1,2	1,7
voedingsmiddelen	7,5	-1,2	1,4
brood en graanproducten	4,4	-0,7	-0,2
fruit	10,1	-3,2	1,8
groenten en aardappelen	9,4	0,5	9,8
melk, kaas en eieren	7,6	-2,9	-1,1
oliën en vetten	3,8	-4,6	1,1
suiker, zoetwaren en ijs	4,4	-2,7	-1,7
vis, schaal- en schelpdieren	10,3	0,2	3,2
vlees	9,7	0,5	1,0
overige voedingsmiddelen	5,3	-1,3	1,4
alcoholvrije dranken	2,6	-1,9	4,8
koffie, thee en cacao	-0,9	4,7	2,3
mineraalwater, frisdranken en sappen	4,3	-4,9	6,0
Alcoholhoudende dranken en tabak	6,7	2,9	1,1
alcoholhoudende dranken	5,8	-0,8	-0,7
tabak	7,4	5,4	2,1
Kleding en schoeisel	1,8	-2,6	0,5
kleding en kledingstoffen	0,8	-2,9	0,3
schoeisel en schoenreparaties	6,7	-1,7	1,1
Huisvesting, water en energie	5,0	4,7	3,9
energie	15,2	14,0	9,6
huisvesting	2,6	2,5	2,3
onderhoud en reparatie van de woning	5,9	2,5	3,3
watervoorziening en overige diensten i.v.m. de woning	4,5	1,1	1,1

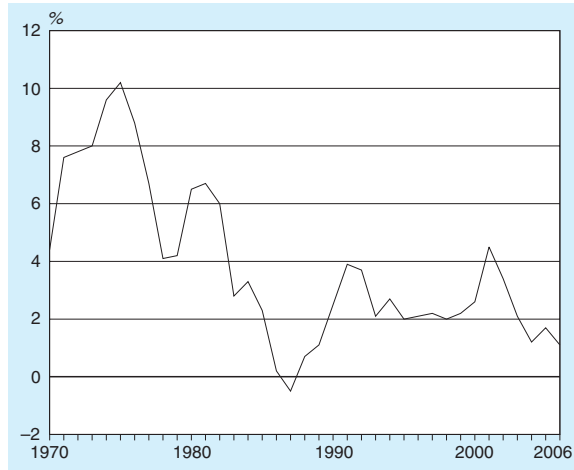
Prijzen

16.6 Consumentenprijzen, alle huishoudens (slot) (jaarmutatie in %)

	2001	2005	2006
Stoffering, huish. apparaten	5,4	-0,3	0,0
dagelijks woningonderhoud	6,8	-1,2	0,9
gereedschappen en werktuigen			
voor huis en tuin	3,8	-0,6	-0,1
huishoudelijke apparatuur			
incl. reparatie	0,3	0,6	-1,0
huishoudtextiel	6,3	0,3	-0,8
meubelen en vloerbedekking	6,2	0,0	0,3
vaat- en glaswerk en huis-			
houdelijke artikelen	4,8	-0,8	-1,9
Gezondheid	2,9	0,3	0,1
Vervoer	2,7	4,3	2,4
aankoop voertuigen	3,0	1,7	0,8
gebruik van privé-voertuigen			
(w.o. autobrandstoffen)	2,2	6,3	3,6
vervoersdiensten	4,0	3,2	1,6
Communicatie	-0,9	-3,9	-2,4
Recreatie en cultuur	3,2	-0,5	0,4
audio en video, computers en			
software	-3,8	-10,2	-7,5
boeken, kranten, tijdschriften			
en schrijfwaren	5,1	2,0	1,1
duurzame goederen voor re-			
creatie en cultuur	6,9	1,3	3,6
pakketreizen	6,4	0,4	2,7
recreatieve en culturele			
dienstverlening	4,9	3,3	2,6
spelart., bloemen, planten			
en huisdieren	5,4	-0,7	0,1
Onderwijs	3,3	3,6	1,4
Hotels, cafés en restaurants	5,8	1,9	2,0
accommodatie	6,0	0,3	1,9
restaurants, cafés en kantines	5,8	2,0	2,0
Diverse goederen en diensten	4,5	1,4	-0,5
artikelen voor persoonlijk ge-			
bruik, n.e.g.	5,1	0,8	7,8
financiële diensten	4,3	1,6	-4,2
lichaamsverzorging	4,7	-1,9	1,0
sociale bescherming	1,4	7,8	-11,0
verzekering	3,8	0,8	-2,1
andere diensten n.e.g.	6,5	3,3	3,0
Consumptiegebonden belastingen			
en overheidsdiensten	1,6	2,0	-12,8
consumptiegeb. belastingen	1,9	3,1	-14,9
overh.diensten, w.o. college-			
en lesgeld voortgezet ond.	0,7	-1,4	-6,0
Consumptie in het buitenland	2,9	3,7	3,0

Prijzen

16.7 Inflatie

17. Veiligheid en recht

Nederlanders voelen zich iets veiliger

Begin 2006 voelde 24 procent van de bevolking van 15 jaar en ouder zich wel eens onveilig. Dit is iets minder dan begin 2005, toen dit gold voor 27 procent van de bevolking. Vaak onveilig voelde zich 3 procent van de inwoners. Ook dit is iets minder dan in 2005.

Er zijn grote regionale verschillen in de mate waarin men zich onveilig voelt. In de politieregio Zeeland kwam dit het minst voor: 15 procent van de inwoners in deze regio voelde zich wel eens onveilig in 2006. In Zaanstreek-Waterland en in de noordoostelijke politieregio's was dit percentage ook relatief laag. Daarentegen voelde in de politieregio's Haaglanden en Rotterdam-Rijnmond meer dan 30 procent van de inwoners zich wel eens onveilig. Ook in de politieregio Limburg-Zuid kwam dat vaker voor dan gemiddeld in Nederland.

Veel adopties uit China

In 2005 werden 1,7 duizend kinderen geadopteerd. In de meeste gevallen (1,5 duizend) waren dit 'gewone' adopties. Bij gewone adopties is geen van de adoptieouders de biologische ouder van het kind. Bij bijna alle gewone adopties gaat het om kinderen uit het buitenland. China is momenteel het belangrijkste land van herkomst.

Bij de zogenaamde stiefouderadopties is wel een van de ouders de biologische ouder van het kind. In deze gevallen adopteert de (nieuwe) partner van die ouder het kind. Het aantal stiefouderadopties bedroeg in 2005 ongeveer 250. Bij stiefouderadopties gaat het in twee op de drie gevallen om een adoptie door de vrouwelijke partner van de moeder van het kind.

Lichte toename geregistreeerde verdachten

In 2003 werd 1,4 procent van de bevolking door de politie als verdachte geregistreerd. Van de allochtone bevolking was dat 2,8 procent, van de autochtone 1,1 procent. Binnen de allochtone bevolkingsgroep worden naar verhouding meer niet-westerse verdachten geregistreerd en dan vooral uit de tweede generatie. Vanaf 1999 geldt voor elke bevolkingsgroep een lichte toename.

Veiligheid en recht

17.1 Onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, bevolking van 15 jaar en ouder (%)

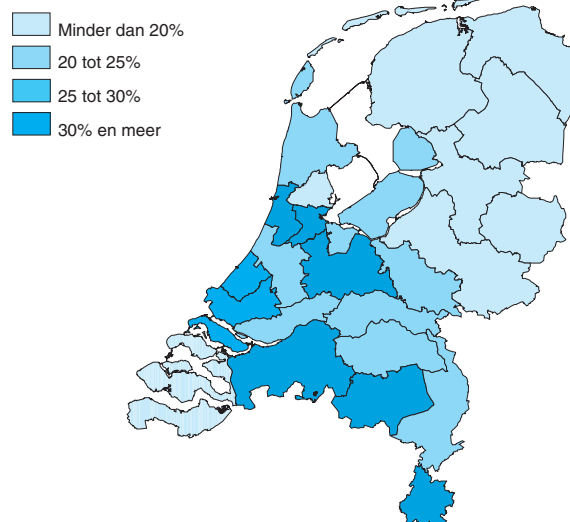
	2005	2006
Voelt zich wel eens onveilig	27,0	23,7
Voelt zich vaak onveilig	4,8	3,8
Personen die aangeven dat het volgende vaak voor komt:		
doet 's avonds en 's nachts niet open vanwege onveiligheid	14,6	15,3
laat waardevolle spullen thuis om beroving/diefstal te voorkomen	12,6	10,3
mijdt bepaalde plekken in woonplaats vanwege onveiligheid	9,0	8,0
rijdt of loopt om om onveilige plekken te vermijden	7,9	6,6
staat kinderen niet toe ergens naar toe te gaan vanwege onveiligheid	20,3	20,1

17.2 Slachtoffers van veel voorkomende criminaliteit, bevolking van 15 jaar en ouder (%)

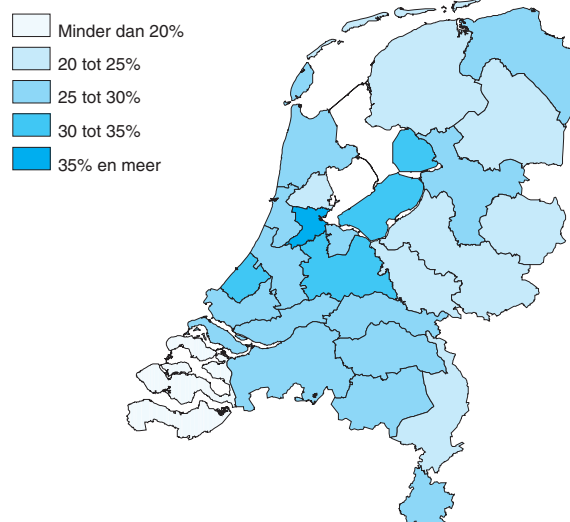
	2005	2006
Totaal (excl. overige delicten)	28,8	27,2
Doorrijden na aanrijding	1,7	1,6
Gewelddelicten	5,8	5,1
bedreiging	4,1	3,1
mishandeling	1,5	1,6
seksuele delicten	0,9	0,9
Vandalismedelicten	13,0	12,0
beschadiging/diefstal vanaf auto (18 jaar en ouder)	8,9	8,1
overige vernielingen	5,1	4,9
Vermogensdelicten	14,4	13,7
autodiefstal (18 jaar en ouder)	0,4	0,2
diefstal uit auto (18 jaar en ouder)	2,0	1,7
fietsdiefstal	5,8	5,6
(poging tot) inbraak	3,0	2,6
poging tot inbraak	1,9	1,5
inbraak	1,4	1,1
zakkenrollerij	1,4	1,5
zakkenrollerij zonder geweld	1,2	1,2
zakkenrollerij met geweld	0,3	0,3
overige diefstal	4,0	3,7
Overige delicten	0,9	1,0

Veiligheid en recht

17.3 Onveiligheidsgevoelens in verband met criminaliteit, bevolking van 15 jaar en ouder

17.4 Slachtoffers van veel voorkomende criminaliteit, bevolking van 15 jaar en ouder

Veiligheid en recht

17.5 Door de bevolking van 15 jaar en ouder ondervonden delicten

	2005	2006
Totaal (x 1 000)	6 178	5 609
Doorrijden na aanrijding	233	221
Gewelddelicten	1 302	1 096
bedreiging	867	657
mishandeling	254	259
seksuele delicten	181	181
Vandalismedelicten	2 410	2 185
beschadiging/diefstal vanaf auto	1 519	1 312
overige vernielingen	891	873
Vermogensdelicten	2 233	2 107
autodiefstal	46	30
diefstal uit auto	274	241
fietsdiefstal	965	909
(poging tot) inbraak	156	162
poging tot inbraak	109	108
inbraak	47	55
zakkenrollerij	182	176
zakkenrollerij zonder geweld	151	145
zakkenrollerij met geweld	30	31
overige diefstal	610	589
Overige	151	153
Totaal (per 100 inw.)	47,2	42,7
Doorrijden na aanrijding	1,8	1,7
Gewelddelicten	10,0	8,3
bedreiging	6,6	5,0
mishandeling	1,9	2,0
seksuele delicten	1,4	1,4
Vandalismedelicten	18,4	16,6
beschadiging/diefstal vanaf auto	11,6	10,0
overige vernielingen	6,8	6,6
Vermogensdelicten	17,1	16,0
autodiefstal	0,4	0,2
diefstal uit auto	2,1	1,8
fietsdiefstal	7,4	6,9
(poging tot) inbraak	1,2	1,2
poging tot inbraak	0,8	0,8
inbraak	0,4	0,4
zakkenrollerij	1,4	1,3
zakkenrollerij zonder geweld	1,2	1,1
zakkenrollerij met geweld	0,2	0,2
overige diefstal	4,7	4,5
Overige	1,2	1,2

Veiligheid en recht

17.6 Bij de politie gemelde delicten, bevolking van 15 jaar en ouder (per 100 ondervonden delicten)

	2005	2006
Totaal	35,9	36,8
Doorrijden na aanrijding	32,4	31,0
Gewelddelicten	30,7	31,4
bedreiging	28,3	31,4
mishandeling	52,8	44,8
seksuele delicten	11,3	12,6
Vandalismedelicten	27,0	27,4
beschadiging/diefstal vanaf auto	30,3	28,5
overige vernielingen	21,3	25,7
Vermogensdelicten	45,0	45,8
autodiefstal	92,7	83,1
diefstal uit auto	79,3	69,0
fietsdiefstal	37,5	39,4
(poging tot) inbraak	71,7	77,2
poging tot inbraak	69,6	80,4
inbraak	76,6	70,8
zakkenrollerij	54,1	68,6
zakkenrollerij zonder geweld	46,5	70,0
zakkenrollerij met geweld	92,1	62,2
overige diefstal	28,1	28,7
Overige	56,8	59,4

17.7 Delicten waarbij een document is ondertekend (per 100 ondervonden delicten)

	2005	2006
Totaal	24,3	24,7
Doorrijden na aanrijding	24,0	21,9
Gewelddelicten	14,1	16,8
bedreiging	11,7	14,2
mishandeling	27,7	30,4
seksuele delicten	6,2	6,7
Vandalismedelicten	16,2	17,6
beschadiging/diefstal vanaf auto	19,3	21,0
overige vernielingen	10,9	12,6
Vermogensdelicten	37,2	34,0
autodiefstal	92,7	84,4
diefstal uit auto	76,9	60,4
fietsdiefstal	28,5	27,9
(poging tot) inbraak	61,6	65,4
poging tot inbraak	57,9	71,8
inbraak	70,1	52,8
zakkenrollerij	51,5	50,5
zakkenrollerij zonder geweld	43,3	49,9
zakkenrollerij met geweld	92,1	52,9
overige diefstal	18,6	16,4
Overige	27,6	32,0

Veiligheid en recht

17.8 Preventiemaatregelen in verband met criminaliteit (%)

	2005	2006
Autogebruikers		
auto met alarminstallatie/startonderbreker	56,2	56,5
auto met zelf aangebrachte alarminstallatie/startonderbreker	6,7	6,0
Fietsbezitters		
fiets verzekerd tegen fietsdiefstal	46,9	45,2
fiets voorzien van diefstalpreventie-chip	10,0	10,4
Mobiele-telefoonbezitters		
mobiele telefoon met pincode	86,7	86,7
Pc-bezitters		
pc met wachtwoord	62,4	63,1
Tuis aanwezig		
(extra) buitenverlichting	78,9	77,7
(extra) hang- en sluitwerk	82,4	82,6
inbraakalarm	11,8	10,9
luiken voor ramen en deuren	14,9	15,1
politiekeurmerk Veilig Wonen	14,6	15,3

17.9 Contacten tussen burgers en politie, bevolking van 15 jaar en ouder (%)

	2005	2006
Contact gehad met politie	27,7	28,5
Laatste contact naar reden	100	100
aangifte/melding	49,5	49,6
aangifte of melding misdrijf	35,3	36,8
getuige misdrijf	2,4	3,0
melding verdachte situatie	11,9	9,8
handhaving	13,4	13,1
bekeuring	7,4	6,8
controle	3,7	3,9
waarschuwing	2,3	2,4
andere contacten	37,0	37,4
hulpvraag	6,1	7,9
informatie en advies	4,1	4,4
open dag	0,3	0,5
vergunningaanvraag	0,9	0,9
overige contacten	25,7	23,6

17.10 Door Slachtofferhulp Nederland beëindigde hulpverleningen naar delict (x 1 000)

	2002	2003	2004	2005
Totaal	82,6	84,8	85,4	87,1
Gewelddelicten	30,3	32,1	35,4	38,4
Verkeersongevallen	20,2	20,6	19,6	19,1
Vermogensdelicten	21,2	21,3	19,0	18,0
Zedendelicten	4,6	4,4	4,6	4,7
Overige hulpverlening	6,2	6,5	6,8	6,9

Veiligheid en recht

17.11 Door politie en Koninklijke Marechaussee geregistreerde criminaliteit (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	1 226,7	1 315,4	1 295,6	1 228,3
Wegenverkeerswet	89,4	119,0	131,6	128,2
Wetboek van Strafrecht (WvS)	1 126,7	1 182,3	1 137,8	1 074,7
geweldd misdrijven	65,3	91,7	109,9	110,5
vermogens misdrijven	904,9	895,0	814,8	742,8
w.o.				
eenvoudige diefstal	346,0	364,9	334,0	315,6
gekwalificeerde diefstal	532,8	500,9	443,6	393,2
vernielingen en openbare orde	152,8	190,2	202,9	211,3
overige misdrijven WvS	3,7	5,3	10,3	10,1
Overige Wetten	10,5	14,1	26,2	25,4

17.12 Verdachten naar herkomstgroepering en generatie, 12-79 jaar (%)

	1999	2000	2002	2003
Totale bevolking	1,1	1,1	1,3	1,4
Autochtonen	0,8	0,8	1,0	1,1
Allochtonen	2,4	2,3	2,6	2,8
1e generatie	2,6	2,5	2,7	2,9
westers	1,2	1,1	1,3	1,4
niet-westers	3,4	3,2	3,5	3,7
2e generatie	2,1	2,0	2,3	2,6
westers	1,3	1,2	1,3	1,5
niet-westers	4,7	4,5	4,9	5,3

Bron: CBS/KLPD.

17.13 Beschikkingen administratiefrechtelijke handhaving verkeersvoorschriften (Wet Mulder) (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Op basis van kenteken	2 805,2	7 006,1	8 766,5	9 341,8
door rood licht rijden	175,5	224,4	269,0	278,6
foutparkeren	859,4	933,6	1 074,9	984,7
te hard rijden	1 591,2	5 556,1	7 097,9	7 778,3
overig	179,1	292,0	324,7	300,2
Op basis van staandehouding	458,6	787,9	1 606,2	1 635,6
door rood licht rijden	41,5	53,5	110,4	122,9
foutparkeren	20,1	33,1	57,2	55,2
te hard rijden	87,7	92,1	173,1	185,8
overig	309,2	609,2	1 265,5	1 271,7

Bron: Centraal Justitieel Incassobureau.

Veiligheid en recht

17.14 Kantonfeiten, transactie door het openbaar ministerie (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	144,6	89,1	53,6	48,6
Alg. Plaatselijke Verordening (APV)	3,7	4,1	5,4	5,2
Regl. verk. regels en verk. tekens	87,9	50,6	19,6	15,4
Voertuigreglement	1,5	9,8	6,0	6,3
Vreemdelingenwet en -besluit	2,1	0,4	0,6	0,5
Wegenverkeerswet	18,2	8,9	7,2	6,3
Wet aanspr. verz. motorrijtuigen (WAM) en Uitv. besluit WAM	10,2	5,4	2,5	2,4
Wet personenvervoer	3,6	1,1	2,5	1,7
Wetboek van strafrecht	4,2	3,2	2,1	3,5
Overige wetten en regelgeving	13,2	5,6	7,7	7,3

17.15 Kantonfeiten, schuldigverklaring door de rechter in eerste aanleg (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	119,2	96,1	203,6	192,0
Alg. Plaatselijke Verordening (APV)	7,2	17,7	49,9	44,6
Regl. verk. regels en verk. tekens	20,5	14,8	33,5	22,4
Voertuigreglement	0,3	2,8	2,2	2,4
Vreemdelingenwet en -besluit	0,9	0,8	4,3	4,6
Wegenverkeerswet	17,2	11,2	16,9	15,1
Wet aanspr. verz. motorrijtuigen (WAM) en Uitv. besluit WAM	23,0	24,0	32,5	39,5
Wet personenvervoer	38,0	16,3	46,3	41,9
Wetboek van strafrecht	3,2	4,0	8,2	11,6
Overige wetten en regelgeving	8,8	4,7	9,8	9,9

17.16 Rechtbankstrafzaken, transactie door het openbaar ministerie (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	57,6	61,5	78,6	76,1
Opiumwet	0,8	0,7	3,6	3,3
Wegenverkeerswet	13,5	15,0	12,4	11,5
Wetboek van Strafrecht (WvS)	19,6	23,1	37,8	40,1
gewelddsmisdrijven	2,6	4,7	8,3	9,2
vermogensmisdrijven	13,3	10,4	15,7	16,6
vernieling en openbare orde	3,5	6,5	11,0	11,5
overige misdrijven WvS	0,2	1,5	2,8	2,7
Wet op de Economische delicten	19,7	17,5	20,2	16,8
Wet Wapens en munitie	1,5	1,9	2,3	2,3
Overige wetten/onbekend	2,5	3,5	2,2	4,3

Veiligheid en recht

17.17 Rechtbankstrafzaken, schuldigverklaring door de rechter in eerste aanleg (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	97,2	105,4	126,2	124,4
Opiumwet	4,6	6,3	9,0	8,5
Wegenverkeerswet	19,5	24,4	27,8	27,9
Wetboek van Strafrecht (WvS)	63,3	66,4	80,0	78,1
gewelddsmisdrijven	12,8	16,9	24,2	24,4
vermogensmisdrijven	41,5	35,9	37,7	34,9
vernietiging en openbare orde	8,3	11,6	14,8	15,3
overige misdrijven WvS	0,6	2,0	3,3	3,5
Wet op de Economische delicten	5,7	4,6	5,5	6,3
Wet Wapens en munitie	2,0	1,8	2,2	2,1
Overige wetten/onbekend	2,1	1,9	1,7	1,5

17.18 Sancties, opgelegd door de rechter in eerste aanleg in rechtbankstrafzaken (x 1 000)

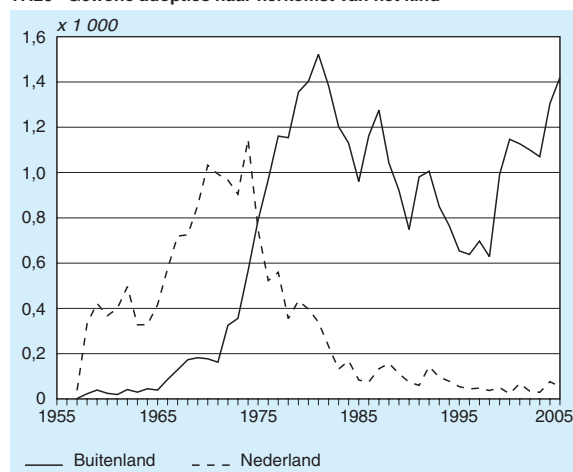
	1995	2000	2004	2005
Totaal (incl. onbekend)	134,6	155,3	188,7	185,5
Hoofdstraffen	109,7	120,9	144,5	142,6
w.o.				
geldboete	48,7	51,3	54,8	54,4
gevangenisstraf	42,8	44,6	48,4	43,9
jeugd detentie	0,4	4,0	6,0	5,6
taakstraf	14,0	20,8	35,1	38,4
Bijkomende straffen	17,7	19,7	22,4	21,6
w.o. ontzegging rijbevoegdheid				
ontzegging rijbevoegdheid	14,5	16,7	18,4	18,3
Maatregelen	6,3	13,8	21,4	20,6

17.19 Geadopteerde kinderen naar leeftijd kind op het moment van het adoptieverzoek

	1995	2000	2003	2004
Totaal	1 055	1 299	1 398	1 633
Adoptie toegew. door rechtbank, incl. leeftijd onbekend	1 055	989	1 161	1 368
0 tot 3 jaar	450	533	691	830
3 tot 5 jaar	181	191	233	297
5 tot 7 jaar	135	107	71	83
7 tot 10 jaar	130	73	58	46
10 jaar en ouder	159	85	108	112
Adoptie Haags Adoptieverdrag		310	237	265

Veiligheid en recht

17.20 Gewone adopties naar herkomst van het kind

17.21 Kinderen betrokken bij ondertoezichtstelling en voogdij (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Ondertoezichtstelling				
In het jaar onder toezicht gesteld	4,6	5,5	6,7	7,7
Ondertoezichtstelling geëindigd	4,2	5,2	5,6	5,9
Op 31 dec. onder toezicht staand	16,8	21,0	22,2	24,0
Voogdij				
In het jaar onder voogdij gesteld	2,9	7,4	1,4	1,3
Voogdij in het jaar beëindigd	1,9	4,5	3,7	2,5
Op 31 dec. onder voogdij staand	8,4	16,7	9,7	8,3
w.o.				
alleenst. minderj. asielzoekers	.	11,8	4,5	3,3

17.22 Uitgesproken faillissementen naar rechtsvorm

	1995	2000	2005	2006
Totaal	5 847	4 498	10 082	9 179
Bedrijven en instellingen	4 783	3 579	6 780	5 941
eenmanszaken	2 011	958	1 697	1 713
naamloze vennootschappen	17	12	14	7
besloten vennootschappen	2 278	2 272	4 420	3 638
vennootschappen onder firma	239	187	420	304
overige	238	150	229	279
Nat. personen (incl. firmanten, vennoten en nalatenschappen)	1 064	919	3 302	3 238

Veiligheid en recht

17.23 Uitgesproken faillissementen van bedrijven en instellingen naar bedrijfsactiviteit

	1995	2000	2005	2006
Totaal (incl. onbekend)	4 783	3 579	6 780	5 941
Landbouw, bosbouw, visserij	118	57	139	141
Industrie en delfstoffenwinning	531	428	656	503
Bouwnijverheid	580	531	897	766
Reparatie consumentenartikelen; handel	1 523	964	1 595	1 421
Horeca	383	195	420	540
Vervoer, opslag en communicatie	274	254	469	396
Financiële instellingen	227	204	744	569
Verhuur en zakelijke dienstverlening	857	724	1 456	1 251
Onderwijs	34	29	50	41
Gezondheids- en welzijnszorg	36	27	67	52
Cultuur, recreatie en overige dienstverlening	169	140	220	214

17.24 Definitief uitgesproken schuldsaneringen naar leeftijd schuldenaar

	2000	2001	2004	2005
Totaal	8 666	8 680	14 054	14 622
w.o. eenmanszaken	1 188	1 650	2 379	2 139
25 jaar en jonger	521	592	942	843
25 tot 35 jaar	2 890	2 844	4 240	4 103
35 tot 45 jaar	2 871	2 854	4 604	4 788
45 tot 55 jaar	1 686	1 686	2 912	3 180
55 tot 65 jaar	569	581	1 129	1 400
65 jaar en ouder	120	118	224	306
Onbekend	9	5	3	2

17.25 Definitief uitgesproken schuldsaneringen naar gemeentegroottegroep (per 100 000 inwoners)

	2000	2001	2004	2005
Totaal	55	55	84	86
Minder dan 5 000 inwoners	19	14	32	30
5 000 tot 10 000 inwoners	25	27	50	39
10 000 tot 20 000 inwoners	28	32	49	53
20 000 tot 50 000 inwoners	53	50	67	65
50 000 tot 100 000 inwoners	79	74	97	111
100 000 tot 150 000 inwoners	81	78	126	124
150 000 tot 250 000 inwoners	57	46	121	120
250 000 inwoners en meer	55	66	110	114

Veiligheid en recht

17.26 Nationale ombudsman; contacten en verzoekschriften (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Aanbod aan te behandelen zaken	8,5	10,0	13,0	13,5
ontvangen verzoekschriften	7,4	8,2	11,2	11,9
schriftelijke klacht in behandeling, 1 jan.	1,1	1,7	1,8	1,6
Afgedane verzoekschriften	7,1	8,2	11,3	11,5
binnenwettelijk, niet in onderzoek	3,2	3,4	6,6	6,6
buitenwettelijk	1,9	1,7	1,7	1,7
in onderzoek en afgedaan	2,1	3,1	3,0	3,1
Telefonische contacten	15,0	12,3	21,6	24,4

17.27 Asielverlening (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Ingediende verzoeken	29,3	43,6	9,8	12,4
Ingewilligde asiolverzoeken	18,5	9,7	10,2	19,5
o.g.v. oude Vreemdelingenwet				
vluchtelingen A-status	8,0	1,8		
vergunning tot verblijf	6,2	4,8		
voorlopige vergunning tot verblijf	4,3	3,1		
o.g.v. Vreemdelingenwet 2000				
verblijfsvergunning asiel				
bepaalde tijd			6,1	11,1
onbepaalde tijd			4,1	6,8

17.28 Terugkeer van vreemdelingen zonder recht op (voortgezet) verblijf, naar werelddeel van herkomst (x 1 000)

	1999	2000	2004	2005
Asiel	18,3	16,6	14,9	12,5
w.o.				
Afrika	3,7	3,7	6,4	5,0
Azië	5,3	4,7	3,9	3,8
Europa	8,9	7,7	3,3	2,6
Niet-asiel	50,9	32,5	27,0	32,4
w.o.				
Afrika	12,3	7,4	6,8	8,4
Azië	6,7	4,4	4,3	4,9
Europa	27,9	18,0	13,3	14,2

Veiligheid en recht

17.29 Meldingen bij de gemeentelijke brandweer naar type (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	118,9	138,2	141,8	143,7
Brandmeldingen				
branden	46,1	46,0	43,0	43,2
w.o.				
binnenbranden	13,6	13,9	13,0	13,1
loos alarm	35,0	45,7	53,4	58,2
w.o.				
via brandmeldinstallaties	26,7	34,0	42,6	47,8
Hulpverleningsmeldingen				
gebouwen	14,0	15,0	16,1	15,3
geen gebouwen	19,6	24,4	24,1	21,6
loos alarm	4,2	7,1	5,2	5,3

17.30 Branden naar oorzaak (excl. schoorsteenbranden) (%)

	1995	2000	2004	2005
Binnenbranden				
brandstichting	17,0	18,1	14,4	11,4
defect/verkeerd gebruik	30,4	27,5	25,4	24,6
roken	3,2	3,6	3,2	3,3
anders, onbekend	49,4	50,8	57,0	60,7
Buitenbranden				
brandstichting	26,2	29,9	28,7	28,9
vandalisme	24,1	25,8	18,9	19,0
anders, onbekend	49,7	44,3	52,4	52,1

17.31 Brandschade naar object (excl. schoorsteenbranden) (mln euro)

	1995	2000	2004	2005
Totaal	477	721	940	732
Binnenbranden	400	656	830	634
w.o.				
bijeekomstgebouw	76	185	124	77
industrie, landbouw, veeteelt	184	298	456	332
kantoorgebouw	7	12	16	6
woongebouw	76	89	125	143
Buitenbranden	77	66	110	98
w.o.				
auto's	33	41	47	62
schepen	9	4	9	1
industrie, nijverheid	20	3	13	3

Veiligheid en recht

17.32 Bij arrest, vonnis of beschikking afgedane civiele zaken (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Rechtbanken, sector kanton				
dagvaardingen	215,7	235,4	382,3	398,3
verzoekschriften	149,4	129,1	206,2	213,4
familiezaken	73,9	89,7	135,3	146,0
voogdij/ouderlijk gezag	25,9	23,2	32,4	34,1
besch. bewind meerderj.	6,4	9,9	14,0	16,0
overige familiezaken	41,6	56,6	88,9	95,9
niet-familiezaken	75,5	39,4	70,9	67,5
w.o.				
arbeidsz. art. 7: 685 BW	46,3	31,1	68,2	64,6
Rechtbanken, sector civiel				
dagvaardingen	34,8	30,2	34,6	32,7
w.o.				
kort gedingen	9,6	9,2	8,1	8,2
verzoekschriften	94,1	100,5	135,2	140,2
w.o.				
echtscheidingen	37,2	35,8	32,2	32,6
Gerechtshoven				
dagvaardingen	3,4	3,2	4,3	4,7
verzoekschriften	3,1	3,1	4,5	5,4
Hoge Raad				
dagvaardingen	0,3	0,3	0,4	0,3
verzoekschriften	0,1	0,2	0,1	0,2

17.33 Door de bestuursrechtelijke colleges bij uitspraak afgedane zaken (x 1 000)

	1995	2000	2004	2005
Rechtbanken (bestuursrecht)				
(excl. vreemdelingenzaken)	57,9	29,1	35,4	40,1
ambtenarenzaken	3,8	2,5	2,3	2,5
belastingzaken				3,1
bijstandszaken	2,7	3,8	4,0	5,4
bouwzaken	1,9	2,9	3,1	3,4
sociale verzekeringswetten	44,9	12,2	16,2	16,1
overige en onbekend	4,6	7,5	9,7	9,5
Centrale Raad van Beroep	4,2	4,7	5,7	6,0
w.o.				
sociale verzekeringswetten	1,8	3,1	3,4	3,5
Gerechtshoven (belastingen)	10,9	8,8	10,1	8,3
Hoge Raad (belastingen)	0,7	0,8	1,0	.
College van Beroep voor het bedrijfsleven	0,9	0,8	1,0	0,8
Raad van State				
beroepen, speciale wetten	5,6	3,4	2,4	2,2
HB Alg. wet bestuursrecht	0,2	1,5	2,1	2,2
HB Vreemdelingenwet			5,3	5,7

Veiligheid en recht

17.34 Uitgaven rechtsbescherming en veiligheid door de overheid (mln euro)

	1995	2000	2004	2005
Gemeenten	510	710	1 117	1 209
politie	20	42		
brandweer en rampenbestrijding	447	595	846	907
overige beschermende maatregelen	42	73	270	302
Min. van Binnenl. Zaken en Koninkrijksrelaties (Politie en Brandweer)	2 136	3 296	4 607	4 585
Ministerie van Defensie (KMAR)	166	250	367	352
Ministerie van Justitie	2 426	3 982	5 543	5 578
ministerie algemeen	92	154	189	236
rechtshandhaving	312	129	602	594
vreemdelingenzaken en asielzoekers	498	1 031	1 478	1 351
preventie, jeugdbesch., reclass.	281	576	455	382
dienst Justitiële Inrichtingen	574	931	1 552	1 673
wetgeving, rechtspleging, -bijstand	669	1 120	1 199	1 260
Centraal Justitieel Incasso Bureau		41	69	82
Politie-regio's	1 973	2 607	3 359	3 468
Rijksgebouwendienst	266	265	428	356

18. Verkeer en vervoer

Internationaal goederenvervoer gestegen

In 2005 is er in Nederland voor 1 miljard ton aan goederen het land in en uit vervoerd. Dat is een toename van 13 procent ten opzichte van 2000. Deze stijging komt vooral door het toegenomen vervoer van stukgoederen en van lading in containers. Dit vervoer steeg van 150 miljoen ton in 2000 naar 250 miljoen ton in 2005. Het aantal containers in het internationale vervoer steeg met 23 procent tot 7,9 miljoen in 2005.

Goederen over zee vooral uit Rusland, Brazilië en VK

Bijna 540 miljoen ton lading kwam in 2005 in Nederland aan, waarvan 68 procent per zeeschip, 15 procent via het wegvervoer en 11 procent via de binnenvaart. De vijf belangrijkste herkomstlanden van goederen die over zee Nederland binnenkwamen, waren Rusland, Brazilië en het Verenigd Koninkrijk (elk goed voor 40 miljoen ton), Noorwegen en Egypte (elk 25 miljoen ton). Deze vijf landen samen waren daarmee goed voor bijna de helft van de totale goederenaanvoer over zee.

Vanuit Nederland werd 460 miljoen ton aan goederen afgevoerd naar het buitenland. Hiervan werd 27 procent vervoerd via de binnenvaart en 27 procent over zee. Het wegvervoer en de pijpleidingen waren elk goed voor 20 en 22 procent. De vijf belangrijkste landen van bestemming liggen in Europa. Ruim driekwart van de totale afvoer gaat naar Duitsland, België, het Verenigd Koninkrijk, Frankrijk en Italië.

Vervoer bulkgoederen blijft belangrijk

Zowel in de zeevaart als in de binnenvaart neemt het vervoer van bulkgoederen een belangrijke plaats in. Ruim de helft van de aanvoer over zee bestaat uit ruwe aardolie, vloeibare brandstoffen, ijzererts en steenkool. Via de internationale binnenvaart worden vooral erts, steenkool en vloeibare brandstoffen in bulk uitgevoerd. Deze categorieën zijn samen goed voor de helft van de totale afvoer per binnenschip.

Verkeer en vervoer

18.1 Infrastructuur; 1 januari (lengte in kilometers)

	2001	2004	2005	2006
Wegennet	130 446	133 383	134 218	134 981
gemeentelijke en waterschapswegen	117 669	120 447	121 297	122 032
provinciale wegen	7 885	7 799	7 743	7 745
rijkswegen w.o.	4 892	5 136	5 178	5 204
met gescheiden rijbanen	2 499	2 585	2 600	2 604
Vaarwegen	.	.	6 183	6 211
w.o.				
kanaal	.	.	2 689	2 688
rivier, gekanaliseerd	.	.	822	823
meer-, plassengebied	.	.	801	801
vaargeul	.	.	696	698
rivier	.	.	587	590
vaarwegen in havens	.	.	425	434
Spoorwegnet	2 806	2 807	2 810	2 797
enkelsporig	930	930	918	902
dubbel/meersporig	1 876	1 877	1 892	1 895

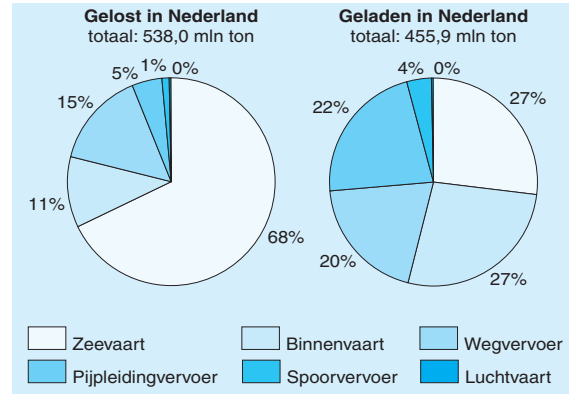
Bron: Adviesdienst Verkeer en Vervoer (AVV), Topografische Dienst Kadaster (TDK), ProRail.

18.2 Vervoermiddelen, 1 januari

	2000	2003	2004	2005
Motorvoertuigenpark (x 1 000)	7 641	8 388	8 495	8 627
autobussen	11	11	11	11
bestelauto's	696	836	867	894
motorfietsen	414	494	517	537
personenauto's	6 343	6 855	6 908	6 992
speciale voertuigen	36	47	49	51
trekkers	57	63	63	65
vrachtauto's	83	82	79	78
Binnenschepen	4 571	4 772	.	.
duwbakken	542	666	.	.
motorschepen	3 746	3 568	.	.
sleepschepen	283	538	.	.
Zeeschepen	558	619	622	600
massagoedschepen	222	253	262	269
passagiersschepen	13	15	17	19
stukgoedschepen	323	351	343	312
Treinen				
reizigerstreinstellen	2 776	2 758	2 802	2 809
zitplaatsen (x 1 000)	202	192	205	204
Luchtvloot	2 384	2 569	2 618	2 635
ballonvaartuigen	359	416	435	438
hefschroefvliegtuigen	58	66	70	76
viëgelvliegtuigen	1 967	2 087	2 113	2 121
schroefturbinemotoren	107	111	107	108
straalmotoren	172	196	232	223
ultra Light's	307	357	363	393
zuigermotoren	669	683	679	669
zweefvliegtuigen	712	740	732	728

Verkeer en vervoer

18.3 Internationaal bilateraal goederenvervoer naar vervoerwijze, 2005

18.4 Verkeersgegevens; bewegingen en reizigers (x 1 000)

	2000	2003	2004	2005
Aangekomen en vertrokken zeeschepen	85,3	85,9	88,7	87,8
w.o.				
Amsterdam	8,6	7,9	8,1	8,1
Delfzijl en Eemshaven	2,0	2,0	1,6	1,9
IJmuiden	3,2	3,4	3,2	3,0
Moerdijk	2,4	2,1	2,2	2,3
Rotterdam	51,8	51,5	55,1	54,1
Scheveningen	2,4	2,3	2,5	2,5
Terneuzen	3,4	4,2	4,2	4,3
Vlissingen	5,8	8,0	7,9	7,5
Vliegbewegingen (excl. terreinvluchten)	601	545	555	559
Eindhoven	20	13	15	15
Groningen	12	11	13	14
Maastricht	25	16	14	12
Rotterdam	44	31	33	33
Schiphol	429	404	415	417
overige luchthavens	71	70	65	68
Reizigers in de luchtvaart	40 769	41 264	44 576	46 488
Eindhoven	341	428	706	973
Groningen	78	138	119	123
Maastricht	383	273	228	304
Rotterdam	697	617	1 097	1 011
Schiphol	39 271	39 809	42 425	44 078
Verkeersintensiteit buiten de bebouwde kom (2000=100)				
autosnelwegen	100	106	107	108
provinciale wegen	100	104	104	103

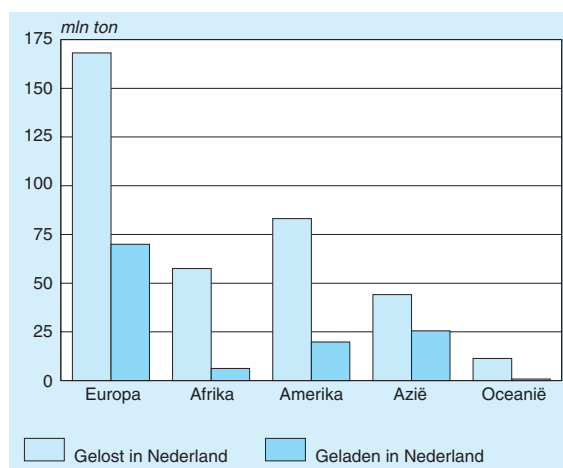
Verkeer en vervoer

18.5 Goederenvervoer (1 000 ton)

	2000	2003	2004	2005
Totaal goederenvervoer	1 511 649	1 594 801	1 695 032	1 710 342
zeevaart	424 479	431 002	463 838	486 727
binnenvaart	315 061	304 479	328 169	324 277
w.o.				
doorvaart via Nederlands grondgebied	39 882	42 294	43 440	45 087
wegvervoer	638 763	702 278	737 869	740 709
w.o.				
cabotage en derdelanden vervoer door Nederlandse ondernemers	22 285	27 533	33 267	31 706
spoorvervoer	28 063	29 697	30 401	29 335
luchtvaart	1 268	1 341	1 466	1 505
pijpleidingvervoer	104 015	126 004	133 289	127 789
Binnenlands goederenvervoer				
binnenvaart	571 994	618 100	636 333	639 652
wegvervoer	102 029	95 100	99 197	95 003
spoorvervoer	464 746	517 292	531 663	539 121
luchtvaart	5 219	5 708	5 473	5 528
pijpleidingvervoer				
Internationaal bilateraal vervoer				
zeevaart	877 488	906 874	981 992	993 896
binnenvaart	424 479	431 002	463 838	486 726
wegvervoer	173 150	167 085	185 532	184 187
spoorvervoer	151 732	157 453	172 939	169 882
luchtvaart	22 844	23 989	24 928	23 807
pijpleidingvervoer	1 268	1 341	1 466	1 505
Gelost in Nederland				
zeevaart	470 539	488 287	525 752	537 966
binnenvaart	325 081	328 675	351 056	364 233
wegvervoer	50 326	51 102	60 083	60 779
spoorvervoer	73 965	78 347	83 172	80 489
luchtvaart	7 719	6 726	6 006	6 006
pijpleidingvervoer	618	687	783	819
Geladen in Nederland				
zeevaart	12 830	22 750	24 652	25 640
binnenvaart	406 950	418 586	456 242	455 931
wegvervoer	99 398	102 327	112 782	122 494
spoorvervoer	122 824	115 983	125 449	123 408
luchtvaart	77 768	79 106	89 767	89 393
pijpleidingvervoer	15 125	17 263	18 922	17 801
	650	654	684	686
	91 185	103 253	108 638	102 149

Verkeer en vervoer

18.6 Goederenvervoer over zee, 2005

18.7 Afgelegde afstand naar vervoerwijze en persoonskenmerken (km per persoon per dag)

	1995	2000	2003	2005
Totaal	31,43	32,01	31,92	32,22
Auto (bestuurder)	14,59	15,64	15,91	16,14
Auto (passagier)	8,69	8,29	8,26	8,31
Brom-/snorfiets	0,19	0,17	0,16	0,17
Fiets	2,55	2,37	2,45	2,51
Lopen	0,65	0,58	0,57	0,61
Openbaar vervoer	3,85	4,11	3,68	3,57
Overige hoofdvervoerwijzen	0,90	0,84	0,90	0,90
0 tot 15 jarigen	16,68	16,93	17,01	17,48
15 tot 25 jarigen	34,40	34,94	35,06	33,33
25 tot 45 jarigen	40,17	41,88	42,15	42,57
45 tot 65 jarigen	36,06	37,19	36,54	37,65
65 jarigen en ouder	18,88	17,36	17,80	18,36
Hoogste voltooide opleiding:				
Personen <12 jaar	16,00	16,29	16,78	16,85
Basisonderwijs	19,86	18,26	17,23	18,24
Vbo, mavo	30,68	30,06	29,67	29,24
Mbo, havo, vwo	41,00	40,00	39,32	39,07
Hbo, universiteit	51,15	52,79	51,50	52,20

Bron: gegevens over 2005: Mobiliteitsonderzoek Nederland (Adviesdienst Verkeer en Vervoer).

Verkeer en vervoer

18.8 Voertuigbezitters en rijbewijsbezitters, 1 juli (x 1 000)

	1995	2000	2003	2005
Autobezitters	5 633	6 478	6 879	7 025
Brom-/snorfietsbezitters	547	533	499	478
Fietsbezitters	12 668	13 026	13 385	13 279
Motorbezitters	308	433	512	547
Rijbewijsbezitters auto	9 040	9 543	9 944	9 973

Bron: gegevens over 2005: Mobiliteitsonderzoek Nederland (Adviesdienst Verkeer en Vervoer).

19. Vrije tijd en cultuur

Groei toerismesector

Het aantal gasten in Nederlandse logiesaccommodaties is in 2006 met 9 procent gestegen tot bijna 29 miljoen. Deze groei komt grotendeels door het toenemend aantal Nederlanders dat in eigen land verbleef, maar ook het aantal buitenlandse gasten nam toe. Vooral de Duitsers kwamen weer in grotere getale naar ons land. In 2004 en 2005 was er nog sprake van een daling van het aantal Duitse gasten. Van de buitenlanders komt meer dan de helft naar Nederland voor vakantie, een derde komt voor zaken.

Voor Nederlanders is het eigen land vooral een geliefde vakantiebestemming voor korte vakanties (ten minste één en ten hoogste drie overnachtingen). In 2005 werd van de 12 miljoen korte vakanties 73 procent in Nederland doorgebracht. Van de 22 miljoen lange vakanties (ten minste vier opeenvolgende overnachtingen) was dat 38 procent.

Toename buitenlandse bezoekers Nederlandse musea

De Nederlandse musea mochten in 2005 een hoger aantal bezoekers begroeten dan in 2003. Dit komt doordat de daling van het aantal Nederlandse bezoekers ruimschoots werd gecompenseerd door de toenemende belangstelling van buitenlanders.

De bijdrage van de overheid aan de Nederlandse musea nam ten opzichte van 2003 met 10 procent toe. Deze hogere bijdrage werd voor een groot deel besteed aan stijgende personeelskosten.

Vooral ouderen kijken veel tv

De tv blijft een populair medium. In 2005 keken zeven op de tien Nederlanders tien uur of langer per week tv. Dat is iets meer dan in 1997. Maar 3 procent, evenveel als in 1997, keek niet of nauwelijks.

Vooral 65-plussers brengen veel tijd voor de buis door. Van hen had 55 procent twintig uur of meer per week de tv aanstaan; bij 30 procent was dat tien tot twintig uur.

Vrije tijd en cultuur

19.5 Buitenlandse gasten en overnachtingen per type logiesaccommodatie naar motief van verblijf, 2005/2006

	Totaal	Hotels en pensions	Overige accommodaties
Gasten (x 1 000)	10 012	8 081	1 931
naar motief van verblijf (%)			
familie- en vriendenbezoek	3	4	1
vakantie	57	49	94
zakenreis	32	39	2
overig	8	9	2
Overnachtingen (x 1 000)	25 210	15 143	10 067
naar motief van verblijf (%)			
familie- en vriendenbezoek	2	3	1
vakantie	71	56	95
zakenreis	20	32	3
overig	6	9	2

19.6 Vakanties van Nederlanders in binnen- en buitenland

	1995	2000	2004	2005
Vakanties in Nederland				
Vakanties (x 1 000)	16 300	16 649	17 979	17 314
Uitgaven (mld euro)	2	2	3	3
Uitgaven per vakantieganger (euro)	112	127	143	143
Vakanties in het buitenland				
Vakanties (x 1 000)	12 313	13 896	17 173	17 086
Uitgaven (mld euro)	7	8	10	10
Uitgaven per vakantieganger (euro)	529	595	589	600

19.7 Buitenlandse vakanties van Nederlanders naar vakantieland (%)

	1995	2000	2004	2005
België	11,8	10,3	13,0	11,9
Caribisch gebied	0,8	0,7	0,9	1,1
Denemarken	1,3	1,0	1,3	1,2
Duitsland	11,0	13,7	15,7	15,2
Egypte	0,2	0,8	1,1	1,2
Frankrijk	20,2	19,8	16,8	16,2
Griekenland	4,0	4,2	3,1	3,2
Groot-Brittannië	6,0	4,4	4,1	3,7
Hongarije	0,7	0,9	0,8	0,7
Italië	3,8	4,6	4,3	4,4
Luxemburg	2,2	1,7	1,7	1,7
Noorwegen, Zweden, Finland	1,4	1,6	1,6	1,8
Oostenrijk	8,8	6,9	6,3	6,0
Portugal	1,8	2,1	1,6	1,6
Spanje	9,5	10,5	9,2	9,6
Tsjechië	2,7	1,6	2,3	2,4
Turkije	0,9	2,7	4,8	5,8
Verenigde Staten	1,9	1,8	1,6	1,7
Verre Oosten	1,9	1,4	1,1	1,4
Zwitserland	2,8	2,4	2,4	2,1
Overige landen	6,3	7,1	6,3	7,1
Totaal (x 1 000)	12 313	13 896	17 173	17 086

Vrije tijd en cultuur

19.8 Recreatieve instellingen

	1998	2002	2004*
Recreatiecentra			
Betalende bezoekers (x 1 000)	7 795	9 669	12 292
Personeel in loondienst			
personen	2 400	2 730	5 140
arbeidsjaren	1 765	1 725	2 175
Totaal baten (mln euro)	126	176	219
Exploitanten amusements- en speelautomaten			
Personeel in loondienst			
personen	2 970	3 240	3 280
arbeidsjaren	2 715	2 735	2 730
Totaal baten (mln euro)	458	472	465
Exploitanten loterijen en kansspelen			
Personeel in loondienst			
personen	4 515	5 270	5 060
arbeidsjaren	3 740	3 960	3 820
Totaal baten (mln euro)	1 516	2 194	2 003

19.9 Regelmatig wandelen en fietsen van personen van 12 jaar en ouder (%)

	1997	2000	2004	2005
Regelmatig wandelen	57	59	59	59
5 uur en meer per week	23	22	21	23
1 tot 5 uur per week	59	62	62	62
Regelmatig fietsen	50	49	50	50
5 uur en meer per week	26	23	23	22
1 tot 5 uur per week	59	62	62	64

19.10 Mediagebruik (%)

	1997	2000	2004	2005
TV kijken				
20 uur en meer per week	31	32	33	31
10 tot 20 uur per week	36	37	38	38
5 tot 10 uur per week	19	19	18	18
1 tot 5 uur per week	11	10	9	10
Minder dan 1 uur per week	3	3	2	3
Abonnement dagblad	62	61	56	52

Vrije tijd en cultuur

19.11 ICT-gebruik van personen van 12 tot 75 jaar naar hoogst behaalde onderwijsniveau, 2006 (%)

	Totaal	Lager onderwijs-niveau	Middelbaar onderwijs-niveau	Hoger onderwijs-niveau
Personal computer				
Toegang tot pc (desktop en laptop)	88	81	92	96
toegang tot desktop computer	83	78	86	88
toegang tot laptop computer	38	28	39	53
Laatst pc gebruikt				
minder dan 3 maanden geleden	85	72	90	97
3 maanden tot 1 jaar geleden	2	3	2	0
meer dan een jaar geleden	3	4	2	1
nog nooit pc gebruikt	11	21	6	1
Frequentie pc-gebruik (% van pc-gebruikers afgelopen 3 mnd.)				
(bijna) dagelijks	79	71	77	90
niet dagelijks maar minstens 1 keer per week	16	21	18	8
niet wekelijks maar minstens 1 keer per maand	4	5	4	1
minder dan 1 keer per maand	1	2	1	0
Internet				
Toegang tot internet	85	76	88	95
internet aansluiting met breedbandverbinding	71	62	75	81
pc met internettoegang	85	76	88	94
Laatst internet gebruikt				
minder dan 3 maanden geleden	82	69	87	96
3 maanden tot 1 jaar geleden	2	2	2	0
meer dan een jaar geleden	1	2	2	0
nog nooit internet gebruikt	15	28	9	3
Frequentie internetgebruik (% van internetgebruikers afgelopen 3 mnd.)				
(bijna) dagelijks	75	68	73	86
niet dagelijks maar minstens 1 keer per week	19	23	22	12
niet wekelijks maar minstens 1 keer per maand	4	6	4	2
minder dan 1 keer per maand	1	3	1	0
Internetactiviteiten (% van internetgebruikers afgelopen 3 mnd.)				
activiteiten t.b.v. opleiding of cursussen	32	39	30	27
baan zoeken of solliciteren	22	16	22	26
bankieren	67	46	74	82
e-mail versturen/ontvangen	93	88	94	98
telefoneren	12	9	13	14
andere communicatie, zoals chatten	40	53	38	28
informatie over diensten in de reisbranche	50	37	50	64
informatie over gezondheid	54	43	59	58
informatie over goederen en diensten	88	81	92	92
kopen/verkoop van goederen en diensten	49	33	54	62
radio, televisie en kranten	58	52	59	63

Vrije tijd en cultuur

19.12 Sociale contacten van personen van 12 jaar en ouder (%)

	1997	2000	2004	2005
Met familieleden				
een keer per week en meer	82	83	85	86
twee keer per maand	9	8	7	7
een keer per maand	5	5	4	4
minder dan een keer per maand	3	2	2	2
zelden of nooit	2	2	2	1
Met vrienden, kennissen				
een keer per week en meer	77	79	80	80
twee keer per maand	11	11	10	9
een keer per maand	6	6	5	6
minder dan een keer per maand	3	2	2	2
zelden of nooit	3	2	2	3

19.13 Openbare bibliotheken (excl. volksbibliotheken)

	2002	2003	2004	2005*
Instellingen (abs.)	483	473	467	340
Uitleengegevens (x 1 000)				
Collecties	41 466	40 109	38 701	37 419
w.o.				
boeken	36 671	35 371	34 111	33 068
Uitleningen	146 478	142 983	138 663	134 319
w.o.				
uitgeleende boeken	132 753	129 012	124 748	121 786
boeken voor jeugd tot 18 jaar	56 845	55 158	54 103	54 251
boeken volwassenen	75 908	73 854	70 645	67 535
Ingeschreven gebruikers (x 1 000)	4 290	4 206	4 150	4 069
jeugd tot 18 jaar	2 078	2 053	2 033	2 000
volwassenen	2 212	2 154	2 116	2 070
Exploitatie (mln euro)				
Baten	558,0	587,8	549,2	561,5
w.o.				
inkomsten gebruikers	69,1	69,9	70,9	71,2
subsidies en bijdragen	387,0	411,2	423,6	433,8
Lasten	556,7	584,0	542,0	554,3
w.o.				
personeel in loondienst	239,5	257,4	260,2	266,8
personeel niet in loondienst	60,4	61,2	5,9	5,8

Vrije tijd en cultuur

19.14 Musea

	1997	2001	2003	2005*
Musea (abs.)	942	873	828	775
Bezoekers (x 1 000)	20 266	20 488	19 558	19 648
w.v.				
betalend	14 588	14 399	13 593	14 087
gratis	5 678	6 089	5 965	5 561
w.v.				
Nederlandse	.	15 885	15 335	14 937
buitenlandse	.	4 603	4 223	4 711
Personeel (personen)	6 708	8 285	8 495	8 143
in loondienst	5 312	6 283	6 567	6 563
overig bezoldigde personen	1 396	2 002	1 929	1 580
Collecties (1 000 euro)				
aankopen	8 381	16 071	33 918	47 079
verkoppen	.	58	922	2 602
Exploitatie (1 000 euro)				
Baten	284 955	411 344	476 460	522 806
entreegelden	46 359	56 220	58 963	64 804
overheid totaal	178 643	260 760	305 111	335 624
rijk	81 577	140 011	168 042	185 862
provincies	20 540	16 494	21 666	25 088
gemeenten	76 526	104 255	115 403	124 675
sponsors	8 009	8 024	9 748	10 914
overig	51 944	86 340	102 638	111 463
Lasten	280 196	404 377	476 347	522 305
personeel	146 950	198 444	227 148	246 284
huisvesting	40 302	78 403	97 275	105 699
tentoonstellingskosten	16 090	34 046	43 115	43 693
onderhoud collectie	6 512	9 377	6 612	5 795
overig	70 342	84 107	102 197	120 834
Exploitatiesaldo	4 758	6 967	114	500

19.15 Tevredenheid leefsituatie, personen van 12 jaar en ouder (%)

	1997	2000	2004	2005
Geluk				
erg gelukkig	21	21	20	20
gelukkig	68	68	68	67
niet gelukkig, niet ongelukkig	9	8	9	9
niet zo gelukkig	2	2	3	3
ongelukkig	0	0	1	1
Tevreden met leven dat men leidt				
buitengewoon tevreden	8	9	7	8
zeer tevreden	32	33	33	32
tevreden	47	46	47	48
tamelijk tevreden	9	8	8	9
niet zo tevreden	4	3	4	4

Vrije tijd en cultuur

19.16 Kerkelijke gezindte en kerkbezoek van personen van 12 jaar en ouder (%)

	1997	2000	2004	2005
Kerkelijke gezindte				
gereformeerd	7	7	6	5
Nederlands hervormd protestantse kerk in Nederland	14	13	11	11
rooms-katholiek	.	.	3	5
overige kerkelijke gezindte	32	31	30	29
geen kerkelijke gezindte	8	8	9	9
	39	41	42	42
Kerkbezoek				
een keer per week en meer	14	12	11	11
twee tot drie keer per maand	5	5	4	4
een keer per maand	5	5	4	4
minder dan een keer per maand	11	10	9	9
zelden of nooit	66	68	72	71

Trefwoordenregister

A

Aandelen	67, 70, 72, 73, 125, 138
Aardappelen	87, 89, 108, 115, 119–122, 150, 176
Aardgas	30, 100–102, 134–136, 175
Aardolie	30, 35, 36, 93–96, 98, 134–136, 147, 173, 175, 195
Accijnzen	154, 170
Adoptie	179, 187, 188
Afgelegde afstand	199
Afval	146–149, 152–154, 171
Afvalstoffenheffing	154
Afvalverbrandingsinstallaties	100
Agrotoerisme	115, 119
Akkerbouw	115, 116, 118, 120, 121
Alcohol	78, 173, 176
Algemene Kinderbijslagwet (AKW)	23
Algemene Nabestaandenwet (ANW)	23
Algemene Ouderdomswet (AOW)	23, 26, 27, 167
Allochtonen	16, 17, 19, 23, 26, 37, 40, 50–52, 55, 155, 161, 163, 185
Allochtonenprognose	55
Amfibieën	141
Ammoniak	143, 144
Anticonceptiepil	80
AOW-rechten	26
Appels	115
Arbeid	11–27, 33, 35, 69, 88, 95, 103–105, 119, 124–126, 128, 129, 131, 132, 192, 206
Arbeidsduur	20
Arbeidskosten	96
Arbeidsongeschiktheid	11, 23
Arbeidsparticipatie	11, 16, 18
Arbeidsproductiviteit	131, 132

Arbeidsvolume	33, 69, 88, 95, 123, 124, 126, 131
Arrest	192
Asielverlening	190
Auto's	30, 36, 88, 90, 149, 154, 170, 177, 179, 180, 182–184, 191, 196, 197, 199, 200
Autochtonen	16, 17, 19, 23, 26, 27, 40, 55, 155, 161, 163, 185

B

Balansgegevens	70
Banen	12–14, 29, 126
Basiseducatie	156, 160
Basisonderwijs	17, 19, 156, 157, 164, 199
Bbp (bruto binnenlands product)	29, 84, 126–129, 132, 137, 155
Bedrijfsafval	149
Bedrijfslasten	71
Bedrijfsresultaat	31
Bedrijfstakingen	67, 130–132, 173
Bedrijven	21, 22, 29–36, 57, 58, 67–70, 87–90, 98, 100, 109, 115, 116, 118, 119, 124, 126, 130–132, 149, 150, 152–154, 167, 174, 188, 189
Belastingen	31, 71, 126–128, 154, 167, 169–171, 177, 192
Beleggingen	67, 70, 72, 73
Beleggingsopbrengsten	73
Benzineservicestations	90
Beroepsbegeleidende leerweg	156, 159
Beroepsbevolking	11, 15–17, 19, 125, 126
Beroepsopleidende leerweg	156, 158, 159
Beschikbaar nationaal inkomen	128, 129
Beschikkingen	185
Bestedingen	29, 87, 103–108, 126–128, 132, 133, 176
Besteedbaar inkomen	104
Bestuursrecht	192
Bevolking	11, 15–17, 19, 37–56, 78, 81, 84, 85, 103, 105, 125, 126, 164, 179, 180, 182–185

Bevolkingsprognose	54
Bibliotheken	208
Bijstandsdebiteuren	24
Bijstandsfraude	24
Bijstandsuitkeringen	11, 24
Binnenschepen	196
Binnenvaart	145, 195, 198
Boomkwekerijen	116, 118, 121
Borstvoeding	79
Bossoorten	140, 141
Bouwkosten	60, 64
Bouwleges	171
Bouwnijverheid	12, 13, 20–22, 30, 32, 35, 36, 58–60, 130–132, 138, 153, 174, 189
Bouwvergunningen	62, 65
Branden	72, 191
Broedvogels	140
Broeikasgassen	139, 143, 144
Bruto binnenlands product (bbp)	29, 84, 126–129, 132, 137, 155
Bruto toegevoegde waarde	33, 70
Bulkgoederen	195
Burgerlijke staat	42, 46

C

Cao-loon	11, 125
Chemische bestrijdingsmiddelen	149, 150
Consumentenprijsindex (inflatie)	11, 125, 126, 173, 178
Consumentenvertrouwen	133
Consumptief krediet	137
Consumptieve bestedingen	126–128, 132, 133
Criminaliteit	180, 181, 184, 185

D

Deeltijdonderwijs	160, 161
Deeltijdwerk	12
Delfstoffenwinning	174
Demografische druk	38, 54
Denominatie	156
Deposito's	70, 72, 73
Detailhandel	30, 35, 36, 87–90
Dienstverband	12
Distikstofoxide	143, 144
Distributiebedrijven	98

Dividendbelasting	167, 170
Dodgeborenen	43
Doodsoorzaken	82
Duinsoorten	140, 141
Duurzame energie	93, 119

E

Echtscheidingen	192
Economische groei	11, 109, 125, 129
Economische omvang	115, 116, 118
Economische zelfstandigheid	105
Eenmanszaken	188, 189
Eerste generatie allochtonen	51
Eerstejaars	160, 162
Elektriciteit	93, 98–102, 139, 173, 174
Elektriciteitsproductie	93, 100, 101
Emigratie	37, 38, 49, 54
Emissie van vervuilende stoffen	143–145
EMU-saldo	126
Energie	12, 13, 20–22, 30, 35, 93, 97–102, 119, 130–132, 139, 144, 168, 173, 176
Energieafnemers	98
Energiebedrijven	98
Energiedragers	97, 102
Energieverbruik	97, 98, 100, 101
EU-landen	34, 40, 49–52, 109
Europese Unie	55, 109–111, 113, 167
Export (uitvoer)	97, 98, 100, 109–111, 113, 125, 127, 132, 135, 136

F

Faillissementen	126, 188, 189
Fietsen	30, 36, 79, 88, 90, 119, 196, 206
Fijn stof	143–145
Financiële diensten	113, 173, 177
Financiële instellingen	12, 13, 20–22, 30, 35, 68–70, 138, 189
Flexibele banen	19
Fruit	87, 89, 108, 116–119, 121, 152, 176
Functionele beperkingen	78
Fysiotherapeuten	81

G

Geboorteland	44, 49
Geboorten	37
Gebouwen	57, 58, 62, 136, 137, 191, 193
Gediplomeerden	156
Geiten	122, 123, 150
Gelduitgifte-automaten	71
Geluidshinder	151
Geluk	78, 209
Gemeentelijk afval	148
Gereedgekomen woningen	63
Geslaagden	159, 161, 163, 164
Geurhinder	152
Gevangenisstraf	178
Gewicht	79
Gezondheid	12, 13, 20–22, 31, 32, 77–85, 160–164, 168, 171, 177, 189, 207
Goederenvervoer	195, 198
Graslandsoorten	141
Griepvaccinaties	80
Groene belastingen	154
Groenten	89, 108, 116–119, 121, 152, 176
Groepsaccommodaties	202
Grond-, water- en wegenbouw	57, 58

H

Handel	12, 13, 20–22, 30–32, 35, 36, 87–91, 100, 109–113, 130–132, 138, 180, 189
Havens	196, 197
Havo	17, 19, 157, 158, 160, 164, 199
Heffingen	154, 167, 170, 171
Heidesoorten	140, 141
Herkomst	37, 40, 50–52, 107, 149, 161, 163, 179, 185, 190, 195
Hoger beroepsonderwijs (hbo)	17, 19, 155, 156, 160, 161, 164, 165, 199
Horeca	12, 13, 20–22, 29, 30, 32, 36, 87–91, 130–132, 189
Hotels	87, 91, 177, 202, 205

Huisartsen	81
Huishoudelijk afval	148
Huishoudens	29, 37, 40–42, 56, 98, 101, 103, 104, 107, 108, 125, 132, 133, 144, 148, 152, 153, 165, 176, 177
Huishoudensinkomens	104
Huishoudensprognose	56
Huisjesterreinen	202
Huurwoningen	63, 64
Huwelijksjubilea	46
Huwelijkssluitingen	45, 46
Hypotheken	70, 72, 73

I

ICT	29, 30, 34, 180, 182–184, 186, 187, 207
Immigratie	37, 38, 49, 54
Import (invoer)	90, 98–101, 109–111, 113, 127, 132, 134, 135, 139, 174
Industrie	12, 13, 20–22, 29, 30, 32, 33, 35, 36, 93–97, 130–132, 138, 144, 147, 149, 151–153, 160–164, 173–175, 189, 191
Industriële omzet	93
Industriële productie	93
Inflatie (consumentenprijsindex)	11, 125, 126, 173, 178
Infrastructuur	196
Ingezetenomslag	171
Inkomen	77, 83, 84, 103–108, 126–129, 165, 170
Inkomensbeoordeling	107
Inkomensbronnen	103, 105
Inkomstenbelasting	167, 170
Institutioneel huishouden	41
Internationale handel	109–113
Internet	32, 87, 90, 207
Investeringsverwachtingen	29, 33, 36, 96, 125–128, 132, 136, 137, 152–154
Investeringen	36
Invoer (import)	90, 98–101, 109–111, 113, 127, 132, 134, 135, 139, 174

J

Jaarloon	21
Jeugdaccommodaties	202

K

Kampeertreinen	202
Kansspelen	206
Kerkbezoeken	210
Kerkelijke gezindte	210
Kippen	122, 123
Koeien	122, 139
Kooldioxide	143–145
Koopkracht	103, 105, 167
Koopwoningen	64
Kredieten	71, 72, 137
Kredietinstellingen	71, 72

L

Laag inkomen	107
Landbouw	12, 13, 20–22, 30, 35, 115–124, 130–132, 134–136, 144, 147, 149, 152, 158–164, 168, 174, 189, 191
Landbouwgrond	115, 116, 118, 121
Landen	40, 49–52, 107, 109–111, 113, 195, 198, 205
Langdurige aandoeningen	78
Leefsituatie	209
Leerlingen	155–159
Lengte	196
Leningen	70, 72, 73, 125, 184, 208
Levendgeborenen	42–44, 54
Levensverwachting	44, 54, 77, 81
Levensverzekeraars	72, 73
Lichamelijke activiteit	79
Logiesaccommodaties	119, 201–204
Loonbelasting	170
Loonkosten	11, 22, 77
Lopende rekening	168
Loterijen	206
Luchthavens	197
Luchtvaart	72, 197, 198
Luchtverontreiniging	143–145
Lwoo	157

M

Mavo	157, 158, 199
Mediagebruik	206
Medicijngebruik	81
Medische consumptie	81
Meervoudige geboorten	43
Mest	116, 118, 121, 150, 151
Methaan	143, 144
Milieu	31, 35, 144–154, 160–163, 170, 171
Milieubeheer	152, 170
Milieubelastingen	154
Milieudienstverlening	31, 35, 144, 154
Milieuedrag	152
Milieuheffingen	154
Milieu-investeringen	152, 153
Milieukosten	152
Milieulasten	152, 153
Mineralen	149–151
Mineralenbalans	151
Misdrijven	185–187
Motorbrandstoffen	101, 102
Motorfietsen	30, 36, 88, 90, 196
Motorvoertuigen	149, 196
Musea	201, 209

N

Nationaal inkomen	126, 128, 129
Nationale ombudsman	190
Nationaliteit	53
Natuur	121, 139–142, 170
Niet-financiële ondernemingen	31
Nieuwbouw	57, 58, 60, 62
Nieuwvormingen	82
Non-foodwinkels	89

O

Obligaties	70, 72, 73, 138
Omslagheffing gebouwd/ ongebouwd	171
Omzet	31, 32, 57, 58, 67, 74, 87, 89–91, 93, 94, 154, 167, 170
Omzetbelasting	16
Ondertoezichtstelling	188

Onderwijs	12, 13, 17, 19–22, 31, 35, 155–166, 168, 171, 177, 189, 199, 207
Onderwijsuitgaven	155
Onroerendezaakbelasting	167, 171, 173
Opcenten motorrijtuigenbelasting	171
Openbaar ministerie	186
Openbaar vervoer	199
Openbare orde	168, 170, 171, 185–187
Overgewicht	79
Overheidsschuld	126

P

Parkeerbelasting	171
Partnerschapsregistratie	46
Pc-gebruik	207
Pensioenfondsen	67, 69, 70, 73
Pensions	91, 202, 205
Persoonlijk inkomen	104
Pijpleidingen	195, 198
Politie	179, 183, 185, 193
Post-initieel onderwijs	164
Premiereserve	73
Premies	11, 73, 127
Prijsindexcijfers	59, 60, 126, 174–178
Productieve uren	59
Provisie	71
Psychische gezondheid	78

R

Recht	74, 113, 154, 160–164, 167, 170, 171, 179–193
Rechtbankstrafzaak	186, 187
Rechter	186, 187
Rechtsbescherming	193
Recreatie	31, 32, 60, 168, 170, 171, 177, 189, 206
Recreatieve instellingen	206
Recreatiewoningen	60
Reinigingsheffing	154
Reizigers	196, 197
Rente	31, 71, 137
Reptielen	141
Research en development	35
Resultaat voor belastingen	31
Rijbewijsbezit	200
Rijksbelastingen	167, 169

Rijksuitgaven	167, 169
Rioolrechten	167, 171
Rioolwaterzuiveringsinstallaties	146, 147
Roken	78, 108, 191

S

Schadeverzekeraars	67, 72
Sancties	187
Schape	122, 123, 139, 150
Schoolgrootte	158
Schuldsanering	189
Sociale contacten	208
Sociale zekerheid	23–27
Speciaal basisonderwijs	156
Speciale scholen	156, 157
Specialisten	77, 81
Speelautomaten	206
Spoorvervoer	198
Stadsvogels	140
Steenkool	30, 35, 36, 98, 101, 102, 175, 195
Sterfte	38, 44, 83
Stikstofoxiden	143–145
Strafrecht	185–187
Studenten	104, 155, 156, 160, 162

T

Tandartsen	81
Televisies	207
Toegevoegde waarde	29, 31, 33, 67, 70, 127, 130
Toerisme	115, 119, 201
Treinen	196
Tuinbouw	115, 116, 118–121, 124
Tweede generatie allochtonen	52

U

Uitgaven zorg	85
Uitkeringen	11, 23–25, 31, 73
Uitvoer (export)	97, 98, 100, 109–111, 113, 125, 127, 132, 135, 136
Uitzenduren	75
Utiliteitsgebouwen	57
Uurloon	20, 21

V

Vaarwegen	196
Vacatures	11, 13, 14, 29
Vakantielanden	205
Vakanties	201, 205
Varkens	116, 118, 122, 123, 150
Vbo	157, 158, 199
Veestapel	122, 150
Veiligheid	160–163, 168, 170, 171, 179–193
Vennootschapsbelasting	167, 170
Verbrede landbouw	119
Verhuizingen	48
Verkeer	79, 82, 98, 108, 109, 113, 144, 145, 151, 152, 168, 170, 171, 184–187, 195–200
Verleende bouwvergunningen	62
Vermogensheffingen	170
Vervoer	12, 13, 20–22, 30, 32, 35, 36, 113, 108–110, 130–132, 135–137, 160–163, 168, 170, 171, 177, 186, 189, 195–200
Vervoermiddelen	36, 136, 137, 196
Vervoersdiensten	113, 177
Vervoerwijzen	199
Verweduwing	26, 38, 42, 46
Verzoekschriften	190
Vleermuizen	141
Vlinders	139, 141
Vluchtige organische stoffen	143, 144
Vmbo	17, 19, 157, 158, 160, 164
Voedings- en genotmiddelen- winkels	89
Voertuigen	149, 177
Vogels	139, 140
Voltijdwerk	20, 21
Vonnissen	92
Voogdij	188
Voortgezet onderwijs	155–158
Vorderingen	24, 31, 32, 71–73, 128
Vreemdelingen	190
Vruchtbaarheid	42, 54
Vwo	17, 19, 157, 158, 160, 164, 199

W

Waardepapieren	70, 71
Wajong-uitkering	23
Wandelen	206
Waterkracht	100, 101
Waterschappen	171
Waterverontreiniging	145, 146, 154, 171
Wegennet	196
Wegvervoer	195, 198
Weidevogels	140
Welzijn	12, 13, 20–22, 31, 32, 35, 77–85, 158–164, 170, 189
Werkgelegenheid	11, 12, 15, 16, 19, 71
Werkloosheid	11, 15, 17, 18, 23, 104, 125, 126
Werkloosheidswet (WW)	11, 23–25
Werknemers	12, 13, 19–22, 26, 71, 126–128, 153
Werkzame beroepsbevolking	11, 15, 19, 126
Werkzame personen	12, 32, 69, 71, 88, 95, 131, 154
Wet Mulder	185
Wet op de Arbeidsongeschik- heidsregeling (WAO)	11, 23, 25
Wetenschappelijk onderwijs (wo)	17, 19, 35, 155, 156, 162–165
Windenergie	93, 100, 101, 119
Winningsbedrijven	98
Winstdeling	73
Wintervogels	140
Woningen	57–60, 62–65, 136, 137
Woningvoorraad	57, 60
Wooneenheden	60
Woonruimtevoorraad	60
WOZ-waarde	61

Z

Zakelijke diensten	67–75, 113, 135, 136
Zeeschepen	145, 196, 197
Zeevaart	195, 198
Zelfstandigen	12, 19, 103–105
Ziekenhuisopnamen	77
Ziekteverzuim	25, 26, 59
Zonne-energie	100, 101, 119
Zoogdieren	140
Zuigelingensterfte	44

Zuivel	108, 119, 123
Zuivering van afvalwater	146
Zuiveringslib	147
Zwavedioxide	143–145